

- ⊕ **Avançament editorial:** 'Nou homenatge a Catalunya'
- ⊕ **Festivals:** Tradició i modernitat musical es fusionen al MUD
- ⊕ **Art:** Rafa Tormo omple de banderes la façana del Teatre Micalet

COM S'HAN FET ELS PROCESSOS CONSTITUENTS MÉS INNOVADORS DEL MÓN?

ENTREVISTA NINA HOFMANN VOCAL DE LA KDF

'No tots els alemanys volen empresonar catalans'

ENTREVISTA FRANCESC TORRES ARTISTA

'Si l'art no existís, no sabríem qui som'

MAIL OBERT MERCÈ IBARZ A partir del 8-M, què?

A PARTIR DEL 8-M, QUÈ?

MERCÈ IBARZ

A punt per a protestar i reclamar els seus drets. MERCÈ IBARZ

Superlatiu pas del feminisme als carrers i eixamplament dels altaveus mediàtics de la discriminació de les dones. D'acord, sí. Ara queda com continuar

Tot ho indicava: la vaga feminista ha triomfat, ocupa tots els titulars de l'endemà. Ep, siguem precisos: han estat un èxit les manifestacions d'aquest 8-M. Una gran onada ha recorregut els carrers, i ha tornat a fer viu allò de 'seran sempre nostres'. D'acord, sí, són nostres. Potser és que només són nostres els carrers (i no sempre, tal com van les coses).

Els carrers són nostres per a protestar, per a mesurar l'empenyada, per a viure l'alegria de dir prou. Aquest dijous, les dones joves, joveníssimes en alguns casos, adolescents, han contribuït de manera ben evident a la convocatòria. També s'hi veien bastants homes, força.

Una mescla de generacions de dones, com no s'havia vist fins ara. Hauran de continuar exigint els canvis. Benvinguts els homes que s'hi sumen. Ara: que se sumin també a les feines de casa. Una altra jornada històrica, vaja. I ara, què? És l'endemà, és el dia després. I el mes després, i l'any després?

El segle que ve? D'aquí a dos segles?

En un article a l'Ara publicat dijous mateix, dos especialistes

Els arguments econòmics tenen un predicament dubtós, sempre fan efecte als aparadors mediàtics i en els fòrums internacionals, i a la vegada no canvien gaire les coses.

En un moment com l'actual arreu del món, amb tantes burocràcies institucionals, hi ha dades per a tot. Altra cosa és què se'n fa, de les dades

de les Nacions Unides, Phumzile Mlambo-Ngcuka i Achim Steiner, fan una justificació econòmica de la igualtat de gènere i, alhora, informen de quant pot trigar si no s'hi fa res. Fredament: «Abordar aquestes deficiències és un imperatiu econòmic i moral. Un informe elaborat l'any 2015 [ben recent, subratllo] pel McKinsey Global Institute va revelar que si les dones i els homes tinguessin un 'paper similar en els mercats laborals', s'afegirien 28 bilions de dòlars a l'economia mundial fins al 2025. Aquests guanys a nivell mundial serien addicionals als beneficis que les empreses rebrien de manera individual. Les empreses amb més igualtat de gènere són més innovadores, generoses i rendibles. Però, al ritme actual d'empoderament femení, fan falta prop de 220 anys per tancar la bretxa de gènere.» AUXILI!

Pensar que falten més de dos segles esborrona. No sé pas què volen dir els dos experts quan afirmen que les empreses 'amb més igualtat de gènere' són més 'generoses'. En què? La igualtat és una concessió? Una qüestió de generositat?

Tampoc no queda clar quanta 'igualtat més' tenen les empreses que diuen. No parlen d'igualtat de salari i prou. En fi, que les Nacions Unides no són gaire clares. Només la data de futur si continuem igual la diuen clarament, els experts. Més detalls sobre l'informe que esmenten la directora executiva d'ONU Dones i l'administrador del programa de les Nacions Unides per al Desenvolupament, **aquí**.

Els arguments econòmics tenen un predicament dubtós, sempre fan efecte als aparadors mediàtics i en els fòrums internacionals, i a la vegada no canvien gaire les coses. En un moment com l'actual arreu del món, amb tantes burocràcies institucionals, hi ha dades per a tot. Una altra cosa és què se'n fa, de les dades. La pobresa, com el treball domèstic i de criança i cura, és femenina. Dades: hi ha 4,4 milions de dones més que d'homes entre els més pobres del planeta, que viuen amb menys d'1 euro i mig al dia. A Catalunya, una de quatre treballadores (treballadores!) està en risc de pobresa. Per dades, no quedem.

Però hem de respirar. Quedem-nos, amb agraïment, amb el superlatiu pas endavant que ha fet aquesta setmana el feminisme en la reivindicació dels drets de les dones. Ha eixamplat la base social de manera formidable, hi ha sumat les generacions joves, els homes diuen que no en volen quedar al marge (que ho demostrin més) i, diguin el que diguin els lingüistes, dir les coses en femení, per més que molesti el 'totsitotes', es fa imprescindible.

Aquest 8-M s'ha incrementat la consciència que el millor dels mons –aquest, aquesta civilització que tenim– és ben mereixedor de ser desmuntat. No dic res més fort per si de cas, que les coses estan com estan. 🏠

NO ENS MALMETEU!

JORDI DOMINGO

«No teniu cap dret a malmetre'ns. Cap dret a manipular el nostre vot. Cap dret a dir-nos que el vam emetre per fer, justament, una altra cosa»

Dedicat a tots els patriotes d'abans i d'ara i, molt en especial, al Francesc Xavier Jaurena, constitucionalista, ferm defensor dels drets individuals i col·lectius i membre de Constituïm, traspassat recentment. DEP

No és un prec. És una exigència. És el clam d'un munt de gent. No sé si de la totalitat dels més de dos milions de votants d'opcions sobiranistes. Però de ben segur que d'una immensa part.

No teniu cap dret a malmetre'ns. Cap dret a manipular el nostre vot. Cap dret a dir-nos que el vam emetre per fer, justament, una altra cosa.

Entenem el vostre neguit i la vostra angoixa. De debò. La vam viure en primera persona la nit del 30 de setembre i, molt especialment, tot l'1 d'octubre. Sabem, perfectament, què és veure transcórrer les inacabables hores d'una nit amb un ull obert i el cor angoixat. Sabem què és viure amb la certesa que els teus éssers més estimats i tu mateix podeu acabar ferits, maltractats, detinguts o empresonats. Hem vist la fúria als ulls de gent uniformada sense control i la impotència de conciutadans nostres davant d'aquesta tempesta de violència desfermada. Hem sofert la reacció irada d'un estat autoritari i

Entenem el vostre neguit i la vostra angoixa. De debò. La vam viure en primera persona la nit del 30 de setembre i, molt especialment, tot l'1 d'octubre

No els feu malbé. No podeu fer malbé aquesta immensa quantitat de vots, ni la qualitat que s'hi amaga. No hi esteu autoritzats

repressor que ha reaccionat virulentament davant la humiliació a què uns ciutadans anònims el vam sotmetre ara fa uns mesos.

També hem vist, però, la gosadia, la valentia i la dignitat de tot un poble dempeus, disposat a resistir (i fins i tot, alguns, a morir) per a defensar la democràcia i la il·lusió d'un món millor per a tots nosaltres i els nostres descendents. Hem vist la solidaritat, l'amistat i la germinació o consolidació d'un teixit immens de complicitats entre nosaltres amb una sola finalitat: l'assoliment de la República.

Nosaltres, la ciutadania, vam ser els qui vam decidir un bon dia iniciar aquesta llarga marxa. Ningú més. Vosaltres, els nostres legítims representants, va assumir molt dignament el mandat i va anar cremant etapes, mentre sentíeu el nostre suport incondicional i el nostre alè als vostres clatells. Això us va donar la força i el coratge necessaris. Us estem molt agraïts. Vau fer honor a la gent i al mandat rebut. No havíem arribat mai tan lluny i vosaltres en teniu un gran mèrit.

De sobte, però, sembla que hagi caigut una tremenda llosa damunt dels vostres caps que us impedeixi pensar fredament, recordar d'on veniu i avaluar amb precisió la mesura de la confrontació en què la majoria del país va decidir implicar-se i la resposta necessària.

L'empresonament de persones innocents, segrestades per l'estat com a ostatges; l'aplicació il·legítima del 155 i l'expressió d'una voluntat clara de l'estat d'aniquilar tot allò que faci referència als drets més elementals de Catalunya i dels seus ciutadans, ha generat un pànic –legítim– de qui sent que li han segat l'herba sota els peus i es precipita, en caiguda lliure i descontrolada, cap a un abisme de conseqüències potencialment gravíssimes.

L'atzucac és de dimensions incommensurables. Cal admetre-ho. Davant d'això, és legítim el dubte, el desconcert i, per què no dir-ho, la por. I, malgrat tot, cal decidir. Us cal decidir.

Perquè la majoria dels més de dos milions de votants ja ho tenim decidit. Volem tirar endavant. Ho diem al carrer, als llocs de treball, públicament i privada. Ho vam dir també el 21-D, malgrat el xantatge a què vam estar sotmesos. Malgrat la immoral actuació de l'estat en connivència amb el govern i els partits del 155.

Malgrat tot això, aquell dia us vam lliurar el tresor més preuat de la democràcia. Un tresor de dimensions colossals. Us vam lliurar més de dos milions de vots. Les vostres mans van quedar plenes, com mai, d'il·lusions, de compromís, de mandat, de voluntat republicana. Qualitativament, d'una vàlua excepcional i extraordinària ateses les circumstàncies. No els feu malbé. No podeu fer malbé aquesta immensa quantitat de vots, ni la qualitat que s'hi amaga. No hi esteu autoritzats.

Si persistiu i persevereu, accepteu el suport incondicional de la gent; continueu sentint l'escalf de tots nosaltres

Darrere de cada vot hi ha una història personal i col·lectiva. Una ferida oberta. Un ull perdut. Un compromís personal. Un record familiar. Una por vençuda. Un compromís col·lectiu indestruïble. No ho podeu oblidar. No hi esteu legitimats. Cap de vosaltres.

Ja no som en moments passats on del vot de cadascú, se'n podia fer matuserament el que fos. Qui encara cregui que ho pot fer, la història li retrà comptes.

Si teniu por, deixeu pas. La feblesa ens fa humans. Tothom ho entendreà i tothom agrairà molt el vostre gest de renúncia. La vostra decència i compromís quedaran del tot incòlumes.

Altrament, què podeu esperar dels botxins? Què, dels segrestadors? Què podeu esperar dels traïdors (aquests sí) del 155? Traïdors a la democràcia i als drets fonamentals. Veritables fariseus d'una suposada defensa de valors democràtics.

De debò penseu que 'portant-vos bé' deixaran anar els estatges? Creieu que acceptant les seves imposicions mantindrem la llengua, la cultura i la idiosincràsia del país? Que la nostra economia serà respectada? Que gaudirem, ara sí, d'una justícia independent? Que la nostra dignitat serà preservada?

Creieu-me que, des del fons del cor i amb tota l'estima, us desitjo tot l'encert del món. Vosaltres heu de decidir. Tant de bo tingueu la fortalesa de mantenir-vos incondicionalment fidels al poble. A la gent que us ha donat suport.

Si creieu que no podeu continuar endavant, digueu-ho i retireu-vos. La vostra valentia –en aquest sentit– no tindrà preu. Però no malmeteu les vides i les il·lusions de tanta gent. No llenceu a la brossa tota la vostra reputació moral. Si persistiu i persevereu, accepteu el suport incondicional de la gent; continueu sentint l'escalf de tots nosaltres; l'alè als vostres clatells i continueu dempeus com continua dempeus la gent del carrer. Nosaltres hi estem disposats.

D'això es tractava. ■■

POSEM EL COMPTADOR A ZERO O ENS REPARTIM LES ENGRUNES?

PERE CARDÚS

«Em costa d'entendre que, davant d'aquest feixisme gens dissimulat, els nostres es barallin per repartir-se les engrunes que puguin quedar de la destrossa.»

Reculem una mica. Perquè darrerament donem per descomp-tades coses que són una autèntica bestiesa. Avui hi ha quatre persones tancades a presons espanyoles per haver defensat que un grup de ciutadans podia decidir què volia fer amb el seu futur posant uns papers dins unes urnes. I tot això, pací-ficament. A veure, hi tornem? Hi ha quatre persones que no han comès mai cap delictes i que no han alçat mai la mà contra ningú que dormen nit rere nit tancats en una cel·la perquè van voler que la gent del seu país prenguéssin una decisió sense fer mal a ningú i de manera ordenada i democràtica.

Ho repeteixo (m'ho repeteixo) perquè a vegades assisteixo astorat a debats prou sofisticats sobre tot això que passa avui al nostre país i a la nostra gent. Hi ha sis persones que han hagut d'anar-se'n de casa seva per no ser tancats a les presons espanyoles per la mateixa raó que els quatre que sí que hi són. Hi ha centenars de ciutadans encausats en processos judicials per haver volgut decidir el seu futur lliurement i per vies pacífiques i democràtiques. I som l'any 2018 després de Crist (per a ser precisos).

Hi ha dibuixants de vinyetes de diaris que són acomiadats per haver defensat que la gent ha de poder decidir el seu futur. Hi ha intel·lectuals processats per haver escrit un missatge en una xarxa social criticant l'autoritarisme espanyol. Hi ha cantants condemnats a presó per haver parlat del rei espanyol de la mateixa manera que en parlen revistes i diaris de tot el món. Hi ha tres joves bascs empresonats des de fa gairebé un any i mig per una suposada baralla amb uns guàrdies civils en un bar.

Hi ha agents de la seguretat de l'estat espanyol que, després d'haver estat condemnats per tortures, són ara els responsables d'actuar contra la voluntat pacífica de gent que vol votar. També hi ha un mecànic perseguit per la justícia per no haver volgut reparar l'automòbil d'un policia després de la violència contra l'1-O. I també hi ha desenes i desenes de mestres que eviten de parlar de coses d'actualitat als nens perquè hi ha pares organitzats que amenacen de denunciar-los.

També hi ha una pancarta retirada d'una façana privada de Barcelona perquè el xantatge i les amenaces polítiques fan efecte.

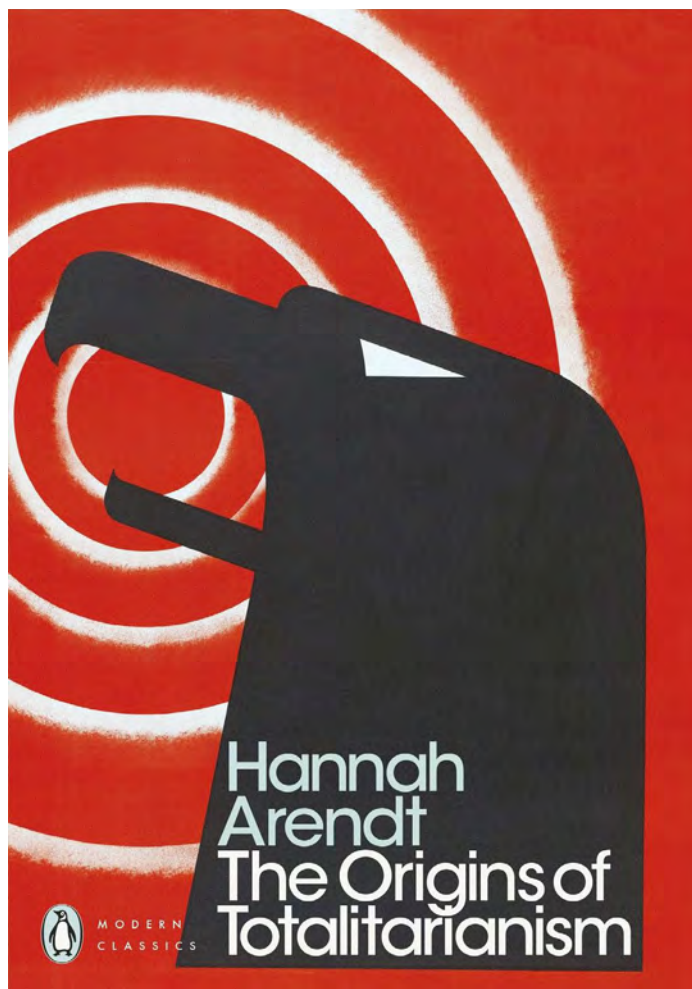
Parlem de la llibertat d'expressió, de manifestació, de premsa, de pensament... Parlem de qüestions molt bàsiques i fonamentals que avui, març del 2018, són atacades sense manies en un estat de la Unió Europea. Parlem d'una llavor del feixisme que la història ens ha mostrat unes quantes vegades i que tenia la impressió que havíem decidit que no deixàriem créixer mai més.

Hi ha una voluntat gens dissimulada d'asfíxia d'un poble i de la seva capacitat d'expressar-se i de governar-se. Hi ha una determinació gens dissimulada d'anihilació d'una manera de ser, de viure, d'entendre, de parlar, d'estimar, de plorar i de cantar. Hi ha una decisió gens dissimulada d'esbocinar una consciència col·lectiva que fa molts anys que malda per sobreviure i reviure. Em costa d'entendre que, enfront d'aquest feixisme gens dissimulat, els nostres es barallin per repartir-se les engrunes que puguin quedar de la destrossa. I em costa d'entendre que algú no entengui que l'única victòria possible damunt del feixisme és fer-lo retrocedir i alçar un projecte lliure que la tardor va dibuixar.

Quan es van fer les eleccions, tothom ja sabia quina era l'actitud i l'actuació de l'estat espanyol. Aleshores, quan es van configurar les candidatures i les llistes, hi havia deu persones a la presó i cinc a l'exili. I si algú volia defensar la República, sabia amb qui se les havia d'heure. Podem saber per què es va demanar el vot per la República si no hi havia la determinació de plantar cara al monstre? Voleu dir que això és honest? Acceptar les imposicions de l'estat autoritari és convidar-lo a seure a taula a sopar.

No sé com volen arreglar tot aquest despropòsit. Potser algú tindrà una bona idea per a sortir del pas. No crec que m'arribi a satisfer. No era això, companys. Vistes les limitacions, penso que la sortida més honesta seria urnes i el comptador a zero. Que sigui la gent que va trencar-se la cara per unes urnes que decideixi com planta cara al feixisme. Però ara tothom a cara descoberta. I si hi ha ningú que tingui por de perdre, que s'ho faci mirar. De qui no tinc cap dubte és de la bona gent que no ha fallat mai encara. 📺

Coberta d'una de les edicions en anglès del llibre de Hannah Arendt 'Els orígens del totalitarisme'. M.C.

JORDI SÀNCHEZ POT SER LEHENDAKARI PERÒ NO PRESIDENT

PERE MARTÍ

Pérez de los Cobos arriba al TS. ACN

La interlocutòria del jutge Llerena mira de presentar com a violent l'1-0 per sustentar l'acusació de rebel·lió**El govern valencià posa en marxa el bus de la llengua***L'aeroport d'Andorra-la Seu estrena nous vols a Marsella, Palma i Madrid**

TEMA DEL DIA

Interlocutòria política. La decisió del jutge Pablo Llerena de no deixar assistir Jordi Sànchez al ple d'investidura -que s'havia de fer dilluns i que finalment s'ha ajornat- era previsible però no per això deixa de ser greu. Els advocats que porten la seva defensa estudien si presenten una denúncia per prevaricació contra el jutge, però abans presentaran un recurs al Tribunal Europeu de Drets Humans d'Estrasburg per mirar de garantir la investidura. Una vegada més, la interlocutòria que fonamenta la decisió del magistrat del Suprem espanyol és un al·legat polític contra unes idees, cosa que hauria d'escandalitzar qualsevol demòcrata, al marge de si és independentista o no. Llerena torna a confirmar,

sense esborronar-se, que Sànchez i, per extensió, la resta de dirigents polítics empresonats són presos polítics. Un concepte que alguns encara continuen negant, però que Llerena confirma en la interlocutòria. Una de les causes per a negar la posada llibertat de Sànchez és 'l'existència d'un context polític en el qual hi ha sectors que encara defensen explícitament que s'ha d'aconseguir la independència de Catalunya de manera immediata'.

Aquesta vegada, l'acte de Llerena fa una nova aportació que demostra com valora la justícia espanyola el conflicte català respecte del basc. La defensa de Sànchez havia presentat com antecedent el cas de Juan Carlos Yoldi,

L'aeroport d'Andorra-la Seu ha estrenat vols a Marsella, Palma i Madrid amb un 80% d'ocupació

La xifra. 22.500 euros és la sanció que la Federació Anglesa ha imposat a Pep Guardiola per dur el llaç groc en suport dels presos

del delictes del qual l'acusen i, a més, afegeix, traslladar-lo no seria segur per la capacitat de l'ex-president de l'ANC de 'desbordar' la força de l'estat.

La conclusió d'aquesta argumentació del jutge és que la justícia espanyola ignora deliberadament el caràcter pacífic i democràtic no únicament de Jordi Sánchez, sinó del conjunt del moviment independentista català. De fet, Llarena fa un relat per a demostrar el contrari, insisteix en el seu caràcter violent i fa una llista exhaustiva de tots els agents de la Guàrdia Civil i de la policia espanyola ferits l'1-0 per a demostrar que la violència la van protagonitzar els votants. I no enumera cap dels ciutadans ferits per l'actuació dels cossos i forces de seguretat de l'estat. L'objectiu de Llarena continua essent mirar de demostrar que hi va haver una violència que va ser inexistència però sense la qual no podrà acusar Sánchez, ni cap altre dels dirigents independentistes empresonats, del delictes de rebel·lió. Per això ha declarat 'complexa' la causa i ha allargat un any més la instrucció, perquè per deformar la realitat necessita temps.

ALTRES QÜESTIONS

El govern valencià posa en marxa el bus per la llengua. El bus de la llengua, el projecte engegat per la Direcció General de Política Lingüística, es posa en marxa amb l'objectiu de fomentar el català. Visitarà més de cent municipis durant un any. Per saber més detalls d'aquesta iniciativa, hem parlat amb el director general de Política Lingüística, Rubén Trenzano:

—D'on surt la idea de fer un bus per la llengua?

—És una de les eines per a promoure el català que va anunciar el conseller Vicent Marzá el passat 26 de setembre en el marc de la campanya 'Sempre teua'. El bus visitarà 103 municipis en un any, en col·laboració amb els ajuntaments, per fer veure a la societat que el valencià és una llengua cooficial que suma i perquè els valencians facen seua la llengua pròpia.

—Què fareu cada municipi que visiteu?

—En l'enquesta d'ús del valencià vam veure que on més visibilitat té la llengua és en l'àmbit educatiu i on menys, en els centres comercials. Anirem a tots dos espais en un sol dia: al matí, el bus visitarà centres educatius i a la tarda i els dissabtes, centres comercials. Jo sempre dic que les persones, quan van al cinema al centre comercial, deixen el català al pàrquing i pugen les escales mecàniques en castellà. I és això que s'ha de canviar, especialment en els grans centres d'oci.

—Hi ha hagut algun problema amb algun ajuntament per raons polítiques?

—Encara no els hem contactat tots, però dels que hem fet, no hem rebut cap resposta negativa, i n'hi ha de tots els colors polítics. Ningú no ens ha dit que no vulga rebre el bus de la llengua. Nosaltres el cedirem a tothom i esperem que els ajuntaments s'afegesquen a les activitats i en promoguen pel seu cantó.

Processen el batlle d'Alacant. La secció segona de l'Audiència Provincial d'Alacant ha confirmat el processament del batlle d'Alacant, el socialista Gabriel Echávarri, i dels assessors Eduardo Díez i Pedro de Gea, desestimant els recursos d'apel·lació interposats per les defenses en la causa pel presumpte fraccionament de contractes de la regidoria de Comerç, que el desembre del 2016 depenia del batlle mateix. La causa per la presumpta fragmentació de contractes de la regidoria, l'anomenat cas Comerç, per un import pròxim als 190.000 euros, va ser denunciada pel PP. El batlle d'Alacant es troba, en qualitat d'investigat, acusat d'un delictes de prevaricació.

Nous vols a l'aeroport Andorra-la Seu.

L'aeroport d'Andorra-la Seu ha estrenat vols a Marsella, Palma i Madrid amb un 80% d'ocupació. Les rutes, organitzades per Viatges Regina i operades per la companyia Twin Jet, s'allargaran fins a l'1 d'abril. El primer aterratge de la temporada d'un vol comercial a l'aeroport l'han fet majoritàriament professionals

que, tot i estar empresonat acusat de ser membre d'ETA i per tinença d'armes, va obtenir permís penitenciari per a assistir al ple d'investidura del parlament basc i presentar-hi la candidatura a lehendakari. Tot i admetre coincidències entre ambdós casos, Llarena diu que el fet que Yoldi presentés la seva candidatura 'no implicava potenciar o reiterar' els delictes pels quals estava acusat, tot i l'altaveu polític que va representar per a la causa que defensava fer el discurs al parlament basc. En canvi, la presència de Jordi Sánchez a la cambra catalana sí que comportaria un risc de reiteració

Un dels cartells de Carles Fontserè. ARXIU

vinculats al sector del turisme de Maresella, a les 8.25 del matí. Han viatjat amb l'avió Beechcraft 1900 D, de 19 places. Un cop a Andorra, els han rebut batlles i autoritats del país.

Membres d'Arran declaren davant el jutge de Palma.

Diversos membres d'Arran han declarat avui davant el jutge per la protesta contra la massificació turística al port de Palma i han negat que en la concentració es cometessin danys ni 'hi hagués violència' ni 'cap tipus d'enfrontament'. Així ho ha explicat el seu advocat, Josep de Luis, que també ha detallat que dels dotze identificats 'només tres eren a l'acte' i que 'un d'ells no estava participant com a manifestant; estava cobrint-ho per a un mitjà de comunicació digital'. Sobre si la causa s'arxivarà, De Luis ha dit que era difícil de fer aquesta mena de previsions, però que 'veient com està instruït l'atestat no entenen com s'ha tramitat res'. 'No entenem gaire què hi fem, aquí.'

LA XIFRA

22.500 euros és la sanció que la Federació Anglesa ha imposat a Pep Guardiola per dur el llaç groc en suport dels presos polítics catalans.

PEL FORAT DEL PANY

Jordi Graupera fa els primers passos per a presentar-se com a candidat a la batllia de Barcelona. De fet, només ha anunciat que farà una conferència el 20 de març al Paranimf de la UB amb el títol 'Una proposta per a Barcelona'. Graupera mateix ha comunicat via xarxes que ja havia omplert el recinte i que cercava possibles alternatives. Ara per ara, la iniciativa s'esdevé al marge dels partits polítics, tot i que té el suport d'un grup d'escriptors i intel·lectuals. De moment ja ha aconseguit el que volia, que és generar expectació.

TAL DIA COM AVUI

Un 9 de març de 1916 va néixer Carles Fontserè, dibuixant i cartellista català, especialment durant la Segona República.

NINA HOFMANN

‘No tots els alemanys volen empresonar catalans’

Entrevista a la vocal de la Junta del Cercle de Directius de Parla Alemanya (KDF)

ALBERT SALAMÉ

MARTÍ ESTRUCH

Dimarts passat, un empresari alemany es va convertir en protagonista quan va dir públicament al president del parlament, Roger Torrent, que li agradaria veure tots els independentistes a la garjola. L'acte l'organitzaven conjuntament el Cercle de Directius de Parla Alemanya (KDF) i el Círculo Ecuestre de Barcelona. Nina Hofmann és mig catalana mig alemanya, forma part de la Junta Directiva del KDF i no amaga el seu sobiranisme. Ho va viure en directe i l'endemà va escriure **aquest piulet**.

—Per què vau sentir vergonya?

—Vaig sentir vergonya aliena i consternació perquè ningú no pot adreçar-se d'aquesta manera al president del parlament, però si ho fa algú que és alemany i que pertany a la mateixa entitat que jo encara em dol més.

—Quina va ser la reacció del públic?

—N'hi va haver que van aplaudir, cosa que em sap tan de greu o encara més. Òbviament, són els qui després apareixen als mitjans de comunicació. Però cal dir que hi va haver tot un sector que vam xiular i vam esbrincar Karl Jacobi per les seves paraules.

—El coneixíeu, aquest personatge?

—Sí, perquè és d'aquests que els agrada fer-se escoltar. A tots els actes agafa el micròfon i intervé, no falla mai, sempre buscant el titular. Però l'única cosa que sé d'ell és que havia treballat en l'àmbit de la publicitat, que es ven com a gran expert en màrqueting.

—La va dir molt grossa. Com pot ser?

—Com poden ser tantes coses? Tènim un exemple setmanal als camps de futbol: les coses que s'hi diuen i les actituds que hi veiem cada diumenge. O un altre exemple que aquesta setmana ha estat d'actualitat: com pot ser que les dones continuïn discriminades en tants àmbits? Però és cert, les seves paraules mostren una profunda manca de res-

Per als alemanys, les normes són sagrades, i si hi ha una constitució, cal complir-la

No pot ser que el segle XXI hi hagi gent a la presó per dir què pensa

pecte per un dels drets més bàsics, que és el de la llibertat.

—No va ser l'única persona que va criticar Torrent.

—No, però la resta d'intervencions van ser correctes. Hi va haver una dona que es va mostrar ofesa pel fet que Torrent duia un llaç groc, però cal dir que aquesta dona no era del KDF, crec que era del Círculo Ecuere.

—I la resposta de Torrent, què us va semblar?

—Conciliadora i molt en la línia dels polítics sobiranistes, que s'esforcen contínuament per acostar-se als qui no pensen com ells, tot i exposar-se a fets com el de dimarts, que t'insultin i et faltin al respecte. Alguns diuen que va tenir una reacció massa tèbia, però jo crec que ho va fer essent molt conscient que era el president del parlament i que representava tothom.

—N'organitzeu sovint, de xerrades com aquesta?

—Sí, un divendres al mes convidem representants del món empresarial, polític, diplomàtic, cultural, etcètera, i hi mantenim un debat. Quan vénen polítics independentistes, ja saben que es trobaran un auditori crític, però he de dir que no havíem viscut mai una situació tan tensa com aquesta.

—Però no tots els socis del KDF pensen igual, o sí?

—No, això ha de quedar clar: no tots els qui som al KDF pensem igual que Jacobi. Encara més important: no tots els alemanys volen empresonar catalans! De fet, estic segura que és una posició marginal i més que minoritària.

—Quina mena d'entitat és el KDF?

—Molta gent creu que és un club d'empresaris alemanys, però cal dir que no tots són empresaris en el sentit clàssic, sinó que hi ha també molts professionals liberals. Sí que hi ha les grans multinacionals, però també hi ha metges i advocats. I no tots són alemanys, sinó que el nexa comú és que siguin de parla alemanya, que és

diferent. Per a mi, el gran atractiu que té és que ens ofereix un espai de diàleg i de networking. Per a la meua feina a l'àrea de relacions internacionals i de desenvolupament de negocis de La Salle – URL és interessant, per exemple.

—Una sobiranista com vós s'hi sent còmoda?

—Sí, perquè hi ha gent molt diversa, tant des del punt de vista professional com ideològic. Ara fa tres anys que hi estic més implicada i miro de posar-hi el meu gra-net de sorra. Amb alguns altres socis més joves mirem de trencar amb les actituds més conservadores i oferir informació als qui acaben d'arribar a Catalunya o als qui tenen una mirada més estreta.

—No em negareu, però, que als alemanys en general això de Catalunya els costa d'entendre.

—Sí, perquè ells creuen en la R i la F del seu país, la RFA, creuen en la república i el federalisme, i creuen que la unió fa la força. No entenen que els catalans puguin pensar que sols els anirà millor. Són ximpls, pensen. Poden arribar a entendre Baviera, però Baviera és una altra història, és clar.

—I ens veuen com uns insolidaris...

—N'hi ha molts que s'ho pensen, sí. Fins que els expliques les dimensions de la solidaritat catalana, impensable en el marc alemany. Però hi ha una altra cosa també: per als alemanys, les normes són sagrades, i si hi ha una constitució, cal complir-la. El tòpic diu que som caps quadrats i alguna cosa certa hi ha. Molts alemanys són tan rigorosos que acaben essent rígids.

—Veieu alguna solució a la situació actual de Catalunya?

—La vull veure, tot i que a curt termini se'm fa difícil. Jo era de les qui confiava en la intervenció exterior, fos d'alguns països o d'entitats de defensa dels drets humans, com Amnistia Internacional. Però o no n'hi ha hagut o ha estat molt tèbia. En tot cas, sí que tinc clar que no pot ser que el segle XXI hi hagi gent a la presó per dir què pensa. No pot ser. ■

FRANCESC TORRES

‘Si l’art no existís, no sabríem qui som’

Entrevista a l’artista, que inaugura al MACBA l’exposició ‘La campana hermética. Espai per a una antropologia intransferible’

ALBERT SALAMÉ

XAVIER MONTANYÀ

Un dia, Francesc Torres va carregar al cotxe els vuit enormes volums de *La Historia de la Cruzada Española* (1939) de la seva col·lecció i va conduir fins a Móra. Allà, en un dels escenaris de la batalla de l'Ebre, va disposar els vuit volums en filera, s'hi va allunyar setanta metres, apuntà i va

descarregar sobre la Cruzada dues pintes de cinc bales. En va encertar vuit. El fusell era un Mosin-Nagant rus de l'any 1938, de la guerra civil. Els vuit volums afusellats són una de les milers de peces de la col·lecció i arxiu personal que formen part de l'exposició 'La campana hermética. Espai per a una antropologia

intransferible', que l'artista inaugura al MACBA. Aquesta part del llegat de l'artista, des d'avui, passa a ser part del fons del Museu.

Tots els objectes, disposats en una instal·lació de mecano tub a la torre del museu, tenen un significat íntim per a Torres, són les diverses capes de sedi-

És com un mapa obert, un món que sempre resta ignorat

Reflexionant-hi em vaig adonar d'on venia jo i d'on venien moltes coses

ment material que l'han anat configurant com a persona i com a artista durant cinquanta anys. Tots ells expliquen l'època, l'obra i l'actitud de Francesc Torres: 'És la meva col·lecció permanent. Es repartirà entre els EUA i Catalunya. La idea, aquí, ha estat transformar una part de la meva cultura material en una peça, no per explicar en Francesc Torres, sinó per explicar què és i què vol dir ser artista'.

—Aquest any, heu inaugurat tres exposicions. Al MNAC, a Santa Mònica i, ara, al MACBA. Si l'exposició del MNAC, 'La caixa entròpica', és el rerefons del Museu, es pot dir que la que ara presenteu és el vostre rerefons?

—Hi ha molts punts d'encreuament. Quan es parla del llegat d'un artista se sol pensar en obra, arxiu i biblioteca, però hi ha tota una part que sempre es descuida. El sediment acumulat per l'artista al llarg de tota la vida en actiu, que, d'entrada, pot tenir relació amb l'art o no tenir-ne, però, de sortida, no hi ha dubte que en té, i molta. Des d'un punt de vista més antropològic que no pas artístic, és com un mapa obert, un món que sempre resta ignorat.

Els sediments que configuren el mapa obert de l'antropologia de Francesc Torres constitueixen un univers i una reflexió sobre com s'ha relacionat ell amb el món. Segons detalla l'artista en un text: 'En aquesta bastida impermanent, s'hi poden veure documents gràfics, vehicles de joguina, armes, restes de la Batalla de l'Ebre, botes de feltre russes, màscares mexicanes, catalanes i una d'antigas de 1937, el retrat en cera de Dzerjinski, Lenin a l'oli, Mao en coure, un soldat de la Guàrdia Roja xinesa de porcellana, llibres tirotejats i sense tirotejar, un tros de formigó del post de comandament del general Rojo a Gandesa, un piolet, pintures d'afeccionat, la fotografia d'un ximpanzé vestit de nen, un percussor magdalenià, la Conferència de Ialta pintada per Santiago Ydáñez, una ampolla d'Aigua del Carme trobada en un refugi antiaeri de Montjuïc, la col·lecció completa de la revista Algo dels anys trenta del segle

passat, un Australopithecus afarensis, un crist barroc vandalitzat durant la guerra civil espanyola, Cristòfor Colom descansant, una porta de taxi barceloní abonyegada, un abric de pell de be turc per a hippies occidentals de 1968, fòssils, artesanía penitenciària, pedres, sabates, monedes, segells, jocs, botons i bombes de mà.

—Aquesta obra és tot un repte. En veure-ho tot junt, quin Francesc Torres descobriu?

—Hi ha coses que estan força clares. Sempre m'han interessat moltíssim els cotxes, la història i la guerra, que és una constant humana. Amb el temps, m'he adonat que per explicar el món sempre parlem d'una altra cosa. Els cotxes poden explicar perfectament la història de la cultura tecnològica en què vivim, i la guerra serveix per a explicar qui som. Aquesta ha estat la meua forma de funcionar. El misteri era saber d'on havia sortit aquesta dèria que tinc des de molt petit. Reflexionant-hi em vaig adonar d'on venia jo i d'on venien moltes coses.

—D'on?

—El meu pare era dibuixant comercial. Ell hauria volgut ser concertista de piano, però a dotze anys es va haver de posar a treballar. Jo no sé com s'ho feia, però quan jo tenia cinc anys, l'any 53-54, el paio aconseguia que li arribessin a casa tres setmanaris americans paradigmàtics: el Saturday Evening Post, el Collier's i el Look. Quan mirava per la finestra tot era gris, els cotxes negres i vells, jo havia anat amb taxis Citroën dels anys vint, imagina't. Recordo perfectament la grisor opressiva de la Barcelona que descriu Carlos Barral a Años de penitencia. Els homes anaven de gris, tots vestits igual, amb el mateix abric i eren calbs de ben joves. Per contra, jo obria una d'aquestes revistes i em trobava a doble pàgina un Cadillac nou, descapotable, de color rosa. O unes dones maquíssimes, en unes cuines ultramodernes, amb unes cames que no s'acabaven mai. Era un altre planeta total i absolut! Aquelles revis-

El concepte de meravellós, d'extraordinari, de l'estèticament fantàstic, em va venir de les revistes del meu pare

'Els cotxes poden explicar perfectament la història de la cultura tecnològica en què vivim'. ALBERT SALAMÉ

tes projectaven una mena d'optimisme molt potent. Era propaganda, però com a infant, no me n'adonava.

—Hi ha una fotografia i una imitació d'un díptic religiós de la vostra mare amb un ximpanzé petit a coll, quin significat té ell en l'antropologia intransferible de Francesc Torres?

—El ximpanzé es deia Tono, i jo feia la broma que era el meu germà gran, tot i que no el vaig conèixer. La meua mare, de soltera, treballava en una botiga d'animals i tenia cura del ximpanzé, que era molt intel·ligent, i s'estimaven com mare i fill. Ella el va ensenyar a dibuixar. Li comprava llapis, llibreta i goma, i el mico dibuixava una espiral a cada pàgina, quan acabava les esborrava totes i tornava a començar. És com la idea de l'artista obsessionat en el seu estudi. De petit, la meua mare me'n parlava sovint, d'en Tono, me n'explicava anècdotes, em deia que l'impressionava la mirada, que era com una persona. Quan va fer dos anys, el van vendre, i no ho va resistir. Va deixar de menjar i va morir de pena.

—I tot això què significa en els vostres orígens?

—En Tono era pràcticament una persona que la meua mare havia criat abans de criar-me a mi. És molt novel·lesc. Però, a més a més, com passa amb els cotxes, després va emergir la meua obsessió per la paleontologia, l'evolució, els primats, la Lucy, de més de tres milions d'anys. L'episodi d'en Tono i la meua mare és com una metàfora de l'evolució humana. Primer va ser en Tono i després vaig ser jo. L'única cosa que m'ha sabut greu, i és una pena, és no haver-lo pogut conèixer. Quan jo vaig néixer, ell ja no hi era.

—La vostra afecció per les armes i la guerra també ve dels setmanaris americans del teu pare?

—Al costat dels cotxes, hi havia fotografies dels soldats americans a la guerra de Corea que, en aquell moment, per un nen, eren els bons. L'anàlisi política vindria més tard. Després, em portaven al cine Venus, a l'avinguda Gaudí, abans general Primo de Rivera, i mirava els films de John Wayne a les platges d'Okinawa matant japonesos, però les

fotografies de les revistes eren fetes in situ, tenien una immediatesa, una aura de veritat. Tot és molt complex i divers, és clar, però el concepte de meravellós, d'extraordinari, de l'estèticament fantàstic, em va venir de les revistes del meu pare, sobretot de les il·lustracions de cotxes. Les armes, els cotxes i les dones. Més clar, l'aigua.

—Com connecteu la guerra de Corea i les armes ianquis amb la guerra civil espanyola, un fet fonamental en la vostra obra, com a pioner en el món de l'art de la batalla per la memòria històrica.

—Jo sabia que el meu avi havia fet la guerra amb els bons i que va perdre, que era fort i que havia passat per situacions molt dures durant la guerra i, després, a la presó. De nen, això és com un conte de fades. Ara bé, cada cap de setmana anàvem a casa seva a Viladecans. Ell, allà, es reunia amb els seus amics veterans de guerra, tots, em semblava a mi, amb unes vides de llegenda, com les dels reportatges de Corea. Llegien la premsa estrangera. Ells conversaven i jo els escoltava. Els tipus com cal es comporten

així i punt, pensava jo. Tot allò va ser el motlle de comportament masculí que em va modelar de nen.

—Quines eren les idees fonamentals d'aquella educació sentimental, ideològica?

—Jo tenia clar des de molt petit que la vida és un combat, i s'hi ha d'anar a totes, que les coses no es fan a mitges, i pobre de qui no se n'assabenti perquè ho té fotut. A més, qui tinguis davant o què hi tinguis farà tot el possible perquè no te'n surtis. Com a home, haver de ser així sempre és una cabronada com una casa, perquè sempre acabes a hòsties, fins i tot en el món de l'art. Això m'ho he hagut d'anar traient del damunt amb un fregall perquè no és gens agradable.

—Creieu que, en certa manera, el vostre important i continuat treball artístic de lluita per la memòria és la vostra continuació personal de la guerra civil?

—Sí. El fet més important de la meua vida va passar nou anys abans que jo nasqués. La guerra t'inxampa una dècada més tard i no has pogut tenir-hi un rol actiu. Que no hagi pogut fer res i t'adonis que a la teua vida tot està condicionat per aquesta experiència que tu no vas viure directament és molt bèstia. Això va generar una obsessió per una cosa totalment impossible que és recuperar el temps, tirar enrere, però no es viu mai cap enrere, sempre es viu endavant.

—Suposo que també hi ha un deute pendent.

—Sí. I ganes de passar comptes.

—I ho heu pogut fer?

—No.

—Sempre perdem.

—Sempre. I aquesta és una batalla que es perd segur perquè el passat és irrecuperable. El fet és que: qui sóc, on he viscut, què he fet, com m'he relacionat amb la gent i el món, tot és traçable a la guerra civil amb totes les conseqüències que després va tenir. A més a més, les

'La guerra t'inxampa una dècada més tard i no has pogut tenir-hi un rol actiu'. ALBERT SALAMÉ

revistes de mon pare em deixaven veure el món més enllà del Pirineu, per això de seguida que vaig poder, a dinou anys, vaig fugir d'aquí.

—Recordo la vostra instal·lació Amnèsia/Memòria, l'any 1991, que dignificava els maquis catalans amb fotografies gegants, que imposaven respecte.

—Jo tenia voluntat de fer justícia. A més de condemnar-los a mort, els van condemnar que les seves cares fossin per sempre més de la mida d'una fotografia de fitxa policíaca, per això les vaig ampliar tant com vaig poder, fins al sostre.

—Allò era transgressor, aleshores. Sou un pioner. Ningú no s'atrevia amb la memòria històrica.

—Sí. Aquesta és una medalla que em puc col·locar i ningú no em pot discutir. Fins i tot quan vaig fer el treball d'excavació d'una fossa comú a Burgos, 'Fosca

Tenia clar des de molt petit que la vida és un combat, i s'hi ha d'anar a totes

és l'habitació on dormim' (2004), la qüestió encara no s'havia tocat ni amb guants en el món de la cultura. Jo feia una dècada que anava empaitant el tema amb el meu projecte.

—I aquí, a Catalunya, no us van donar el permís per a fer-ho.

—Jo ja tenia el projecte aprovat i finançat per dues fundacions americanes i una beca Fulbright. A més, hi col·laboraven científics de la Universitat de Barcelona, de la Rovira i Virgili i de la Universitat de Granada. La Generalitat em va denegar el permís dues vegades. Primer, el govern Pujol, i després, el tripartit, concretament, ERC, que era qui controlava el tema. L'argument? Que havien de fer un protocol d'actuació previ a donar permisos. Vaig arribar a oferir-los que els seus tècnics treballessin amb nosaltres i que el resultat científic fos per a la Genera-

litat. Potser era la primera vegada que un particular oferia una beca al govern. S'hi van negar. Per això ho vaig haver de fer a Burgos.

—Es fa servir políticament, la memòria històrica, avui?

—Sí. No ho fan quan es pensen que hi ha risc. Quan creuen que no n'hi ha, s'hi posen. El millor exemple és Garzón. Anava empaitant dictadors llatinoamericans i aquí no feia res. Fraga encara era viu. Al final, s'hi va voler posar quan va creure que no li comportava cap risc i es va equivocar. El van destruir per raons que venien de lluny. Va subestimar qui tenia davant.

—Vivim una reactivació greu de la censura. Quina anàlisi feu de la censura a ARCO?

—És com una opereta de pa sucats amb

oli. Han censurat en Sierra i això s'ha de denunciar, per descomptat. Però, no ho sé, hi ha alguna cosa estranya... Tot ha anat de manera massa suau, massa lubricat. Sí que es pot argumentar que aquesta mena de protestes en un marc com ARCO queden automàticament desactivades i transformades en quincalla. Les coses serioses no es pengen a ARCO, l'epítom del mercat capitalista. Aquests treballs no són per acabar penjats al saló d'un ric, parlant en plata. I si ho fan, malament.

—Què simbolitza ARCO en el moment actual de l'art?

—La irrellevància. La manca de prestigi i de reputació intel·lectual que tenen, sobretot, les arts plàstiques ve per aquí. Anem d'un radical que és massa, però després passem per l'adreçador i acceptem que l'únic filtre de legitimitació

Passem per l'adreçador i acceptem que l'únic filtre de legitimitació perquè una cosa es consideri bona o no sigui justament el mercat

Torres es mira un retrat d'una dona que abraça un ximpanzé vestit. ALBERT SALAMÉ

perquè una cosa es consideri bona o no sigui justament el mercat. Per quins set sous?

—Hi ha retorn?

—Sí que n'hi ha.

—Veieu una generació nova disposada a canviar l'enfocament?

—Encara no, i els qui ho fan s'equivoquen en la manera de fer-ho perquè no van a la base del problema, que és la base econòmica de la nostra professió, que continua essent preindustrial, de fireta. És tot d'una manca d'ambició intel·lectual considerable.

—Per exemple?

—L'equip municipal que tenim. Tots tenim el cor a l'esquerra, però l'alcaldeessa, més. Es pensa que el que es fa al MACBA, per exemple, és per a 'pijos' i no és cultura per a la gent. No sabem què cony és la gent però en parlem. Han confós l'animació de barri, que està molt bé, amb la política cultural, i han confós l'excel·lència amb l'elitisme o amb el privilegi, i una cosa no té res a veure amb l'altra. A un museu, s'hi ha d'anar amb els deures fets.

—És possible que, després de tants anys de cultura subvencionada, la cultura s'hagi adormit, que no tingui el paper de revulsiu crític?

—Ja sabem que hi ha gent que no està malalta i cobra sense anar a treballar, però no per això tota la xarxa de sanitat pública és un error. Jo vinc d'una tradició ideològica d'esquerres on el nacionalisme no té un paper determinant, però entenc que som a Catalunya i aquesta problemàtica forma part de la nostra realitat; per tant, no estic en contra del procés, però no me l'acabo de creure. El 1934 ningú no es va desdir de res. Les idees polítiques d'aquella època es prenien molt seriosament. Si deien una cosa, allò anava a missa. Si eres anarquista, ho eres per sempre, i si t'empresonaven o et fotien un tret, mala sort. Era així. Hi anaven de debò, i l'electorat ho sabia. En canvi, avui, aquí:

que si era simbòlic, que si jo ja ho deia... Una mica de dignitat, si us plau.

—Tornem a 'La campana hermètica. Espai per a una antropologia intransferible'. Fa gaire que hi treballes, reflexionant, potser descobrint lligams i aspectes oblidats del vostre món mental. Quines conclusions en traieu?

—Les coses que m'han portat a fer el que he fet no tenien res a veure amb art, però sense això l'art tampoc no hauria existit.

—Podeu posar un exemple?

—Per emfatitzar aquesta idea, incloc pintures del meu pare, que era pintor afeccionat, de cap de setmana, primer figuratiu i després abstracte. Ell feia el que podia, són obres d'un afeccionat, és clar. Però el meu primer contacte amb l'art va ser ell. Com a patró de comportament, l'art no cal que sigui bo, només cal que es faci.

—Quina és la cosa important de l'art, doncs?

—A escala evolutiva fa dos dies que som científics. Fins que no ho vam ser, vam explicar-nos el món mitjançant el comportament simbòlic, que és un estri de coneixement. Allò que representa com a patró comportamental, com a estri per a ser al món, per a entendre'l i interpretar-lo, que és el que fa l'ésser humà des d'Altamira. Si l'art no existís, bo o dolent, no sabríem qui som. Millor defensa que aquesta, impossible. Jo en realitat sóc un mèdium, l'estri per a poder explicar coses més generals, començant per mi mateix. Per això, en aquesta peça no hi referències al llenguatge ortodox de l'art; pràcticament, d'art, ni se'n parla, jo crec que és per demostrar una sèrie de coses que semblava que ens havíem oblidat. L'art ha estat sempre aquí, des de fa molt de temps, perquè hi havia unes necessitats urgents de coneixement que no es podien satisfer d'una altra manera. Poder explicar les coses és absolutament necessari per a sobreviure, i quan no pots fer-ho amb coneixement de causa, t'ho inventes. D'on vénen els mites i les religions, si no? ■

Les coses que m'han portat a fer el que he fet no tenien res a veure amb art, però sense això l'art tampoc no hauria existit

L'art ha estat sempre aquí perquè hi havia unes necessitats urgents de coneixement

Com s'han fet els processos constituents al món?

Exemples per a l'independentisme

L'Aravot La proposta de redacció de la constitució catalana preveu un procés constituent participatiu · No és un model nou al món, us en presentem uns quants casos

SEDA HAKOBYAN I ALEXANDRE SOLANO

Les constitucions d'arreu del món acostumen a ser redactades exclusivament per un reduït grup de polítics, que s'encarrega d'elaborar el projecte de constitució. Tot seguit, aquest projecte és discutit al parlament i el procés acaba, com a molt, amb un referèndum perquè els ciutadans votin si l'accepten o el rebutgen. O tot o res.

A Catalunya, la proposta d'acord de JxCat i ERC a la CUP per a la investidura recull un procés constituent sota la premissa que els ciutadans siguin protagonistes no només de l'aprovació del text sinó també de la redacció. Aquest procés ja formava part de les conclusions de la comissió d'estudi del 2016, arran de la impossibilitat de trobar marge d'acció per al reconeixement del dret de decidir dins del marc jurídic constitucional i legal espanyol.

El procediment no és pas únic al món, i es poden veure diverses experiències en què els ciutadans tenen un paper central en la redacció de la carta magna.

Una constitució per a Catalunya?

En la proposta, la construcció de la República Catalana se sustenta en tres vies d'acció: les institucions a Catalunya (parlament i govern de la Generalitat), l'Espai Lliure de l'exili (Assemblea de Representants, Consell i Presidència del Consell) i com a tercer punt, la ciutadania organitzada i el procés constituent.

Malgrat no ser un cas únic, té la peculiaritat d'anar unit

a la materialització de la República i acabar amb un referèndum múltiple en què es votarien diverses opcions de model de país. El procés, el començaria l'Assemblea de Representants de la República, que juntament amb el Consell elaborarien la metodologia per a assolir grans consensos en el model social, econòmic i institucional.

En una fase zero, seria clau la formació d'un Pacte Nacional Constituent, que anés més enllà de les entitats sobiranistes i implicés entitats socials, empresarials, culturals, científiques, etc., i en què es consensuaria el funcionament i les accions perquè fossin d'àmplies majories socials. Com bé recull la proposta, l'èxit va condicionat per la participació i la força de la ciutadania, especialment les persones no sobiranistes i aquelles menys polititzades, per tal de garantir una representació real de la societat.

La primera fase seria un debat ciutadà sectorial i social, amb l'àmbit local com a punt de partida per a dinamitzar els debats. En la mateixa línia, ara fa dos anys, la plataforma d'entitats Reinicia Catalunya va proposar una fórmula en què situava catorze àmbits temàtics tan diferents i essencials per al país com són la cultura, l'educació, la salut, el medi ambient, la justícia, l'economia i la seguretat.

En la segona fase, el Pacte Nacional formaria el Fòrum Social Constituent, que articularia les propostes de la participació popular. Acabaria amb un referèndum múltiple, on es votarien diverses opcions de model de país en els

El procés català ha fet sortir milions de persones als carrers. ALBERT SALAMÉ

Gent fent cua per a votar l'esborrany de constitució a Islàndia. vw

elements fonamentals dels debats fet.

El precedent del procés constituent islandès

Aquests darrers anys, hem vist estats que han dut a terme processos similars per a redactar les seves constitucions. El cas d'Islàndia ha estat un referent per als partits i moviments que cerquen una democratització de les institucions.

Després del col·lapse bancari i de protestes populars, el govern islandès va caure i es van convocar noves eleccions. En aquestes eleccions, van vèncer les formacions d'esquerra, que van decidir de començar un procés per a una nova constitució que substituís la del 1944.

Per tirar endavant aquest procés constituent, el govern islandès va decidir d'impulsar una assemblea de ciutadans escollida directament pels islandesos encarregada d'ela-

borar una nova constitució. En aquella primera fase, els partits no hi eren presents.

Per elegir els membres de l'assemblea ciutadana, es van seleccionar aleatòriament 950 persones, de les quals 522 van acceptar de ser candidates. Després d'unes eleccions, es van escollir vint-i-cinc delegats per a aquest Consell Constitucional, d'edat, sexe, educació, professió i nivell socioeconòmic diferents.

Durant quatre mesos, aquest consell va redactar una constitució innovadora, de tendència progressista, que va ser aprovada en referèndum pel conjunt de la població, amb un 66% de vots a favor, però amb una participació inferior al 50%.

La nova constitució, entre altres qüestions, declarava els recursos naturals com a propietat nacional. Però l'oposició conservadora, que va guanyar les eleccions del 2013 i les del 2017, va consi-

La primera fase seria un debat ciutadà sectorial i social, amb l'àmbit local com a punt de partida per a dinamitzar els debats

derar que no calia reescriure tota la constitució sinó modernitzar l'existent, i això ha aturat el procés. Així i tot, el procés esdevingut un referent de radicalitat democràtica en unes societats com més va més allunyades de la política institucional.

La reeixida Convenció Irlandesa

A la República d'Irlanda, per articular la constitució, els partits polítics van decidir de crear una convenció formada per cent persones que deliberessin les possibles reformes constitucionals.

La convenció era formada per un president de prestigi triat pel parlament, seixanta-sis ciutadans elegits a l'atzar, vint-i-nou membres del parlament i quatre representants dels partits polítics d'Irlanda del Nord.

Aquesta convenció tenia la missió de debatre un seguit de temes que eren suscep-

tibles de ser modificats. Les sessions van començar l'1 de desembre del 2012 i van acabar el 21 de desembre del 2014. Aquestes sessions eren obertes al públic i retransmeses en directe. Els agents socials i grups d'interès no podien participar-hi directament però podien presentar escrits. Per la seva banda, el govern es comprometia a donar resposta a totes les propostes de la convenció i, en cas de caldre una reforma de la constitució, aquesta hauria de ser aprovada en referèndum per la ciutadania.

Els temes que van debatre's a la convenció anaven des de la legalització del matrimoni de parelles del mateix sexe fins a reduir el mandat presidencial, passant per revisar el sistema electoral, la igualtat entre homes i dones i eliminar el delictes de blasfèmia de la constitució.

Durant el debat, es van modificar moltes de les propostes inicials, els ciutadans triats van poder donar la seva opinió sobre tots els temes i discutir-los amb els polítics, en una retransmissió per a tot el país.

Després de les sessions, la convenció va considerar que el temps de mandat presidencial era l'adequat, però, en canvi, es va proposar de reduir l'edat mínima per a ser elegit president dels trenta-cinc anys als vint-i-un. També es va proposar de crear una comissió electoral (però no canviar el sistema electoral), introduir el llenguatge no sexista a la constitució, legalitzar el matrimoni homosexual i recomanar de substituir el delictes de blasfèmia pel d'incitació a l'odi religiós.

A partir de les propostes de la convenció, es van fer alguns canvis sense necessitat de reformar la constitució. I el 22 de maig de 2015, es

va fer un referèndum per a legalitzar el matrimoni entre persones del mateix sexe, que va ser aprovat per la majoria de població (un 62% de vots afirmatius). El mateix dia, es va demanar en referèndum si l'edat d'elegibilitat a la presidència havia de baixar als vint-i-un, cosa que la majoria d'irlandesos va refusar.

El model va ser un èxit, i el 2017 es va continuar apostant per la participació ciutadania i la democràcia directa. Ara fa sis mesos, el govern irlandès va acordar de fer set referèndums durant el 2018 i el 2019 que inclouen reformes constitucionals.

El primer serà sobre l'avortament i es farà a final de maig. Actualment, només és possible avortar si perilla la vida de la mare, i es passaria a aprovar un projecte que permetria l'avortament sense restriccions durant les primeres dotze setmanes d'embaràs.

El procés constituent a Xile

L'octubre del 2015, la presidenta xilena Michelle Bachelet va presentar un pla per a substituir la constitució –que data de l'època de la dictadura de Pinochet– en un procés en què la ciutadania havia de ser l'actor principal.

Entre l'abril i l'agost del 2016, hi van participar 204.000 persones, que van debatre en els anomenats Encuentros y Cabildos Ciudadanos, a les quals cal afegir 17.000 persones que van participar en la Consulta Indígena Constituent.

El resultat va ser processat per un comitè de sistematització i un consell ciutadà d'observadors per garantir la transparència del procés, que va portar a lliurar les bases ciutadanes del procés constituent el gener del 2017.

A partir d'aquestes bases, s'ha elaborat el projecte de nova constitució, que ha estat presentat per la presidenta Michelle Bachelet aquest 5 de març, i s'ha enviat al Congrés Nacional només sis dies abans que el nou president, Sebastián Piñera, prengui possessió del càrrec.

El text augmenta la protecció en drets, crea la Iniciativa Ciutadana de Llei, que es podria activar amb el 5% dels ciutadans amb el dret a vot, i modifica la justícia constitucional, amb un nou mètode de nomenament del Tribunal Constitucional. Per aprovar-la, la nova constitució ha de passar primer pel congrés, i un cop aprovada allà, sotmetre's a un referèndum.

L'oportunitat ciutadana a Nova York

Més enllà de casos ad hoc, en trobem d'altres en què es po-

Colm O'Gorman, Mary Murphy, Tom Arnold i Michael McDowell a la Convenció Constitucional d'Irlanda. vw

La presidenta xilena Michelle Bachelet signa la proposta de reforma de la constitució. E.P.

den fer convencions de manera regular. Al l'estat de Nova York, els ciutadans voten cada vint anys si volen organitzar una convenció constitucional, coneguda com a con-con, per a esmenar, modificar o millorar el document fundacional de l'estat. Amb tot, l'última modificació es remunta al 1938.

Poc abans de la darrera votació, va sorgir el debat sobre qüestions com ara eliminar una de les dues cambres de l'estat, modificar el finançament de campanyes o l'estructura del poder judicial. Però també es temia que una convenció constitucional, en l'època Trump, portés a la pèrdua d'alguns drets protegits per la constitució.

En cas d'un vot favorable a la convenció, tots els ciutadans podien presentar-se com a delegats pel seu districte: tres per districte i quinze

en l'àmbit estatal. En total, seixanta-tres ciutadans que haurien fet la convenció el 2019, amb capacitats il·limitades per a proposar de modificar la constitució, les esmenes de la qual han de ser aprovades cadascuna en referèndum.

Finalment, el novembre del 2017, el 76,68% de votants es va mostrar en contra de modificar el text, però permetent de fer un plebiscit cada dues dècades sobre si volen, o no, modificar la constitució. La pròxima oportunitat la tindran el 2037.

Seguint l'estela de Catalunya

El procés constituent permet de fer partícip la ciutadania en les noves constitucions, però el procés català també serveix per a legitimar el cas, com a referent en l'estratègia democràtica i no violenta per

a la resta de nacions sense estat del món.

El partit quebequès Option Nationale ha adoptat l'estratègia catalana, que inclou un procés constituent per a redactar una constitució del Quebec independent mitjançant una gran participació ciutadana i l'aprovació per referèndum.

També ho han fet la resta de partits sobiranistes de l'estat espanyol –com ara el BNG, EH Bildu, Izquierda Castellana, Puyalon de Cuchas, Andecha Astur, Unidad del Pueblo–, que el desembre del 2015 van signar, juntament amb ERC, Més per Mallorca i CUP, el manifest 'Els pobles tenim la paraula', en què defensaven els processos constituents per la resta de pobles de l'estat.

Per tant, Catalunya ha anat transformant l'independen-

tisme d'arreu del món, tot creant una sortida democràtica en situacions en què, arran del bloqueig de l'estat, semblava impossible trobar una solució per mitjans pacífics.

Com hem pogut comprovar aquests últims anys, els processos constituents s'han incrementat arreu del món amb la intervenció directa i protagonista de la ciutadania, i alguns amb èxit i legitimant encara més la nova carta magna.

Catalunya, doncs, no és un cas aïllat ni una idea esbojarrada. Mentre l'estat espanyol es manté al·lèrgic a consultar els ciutadans o a qualsevol procés constituent que apoderi als ciutadans, a Catalunya pot començar aviat un projecte que donarà el protagonisme als seus habitants i que pot servir d'exemple a la resta de nacions del món. ■

7 DIES

{ La selecció de la setmana { 5 - 9 de març

VilaWeb s'uneix
a la vaga feminista

Us oferirem notícies només de la vaga i la botiga romandrà tancada tot el dia

Dijous 8.
#VagaFeminista:
monogràfic especial

vw

Dimecres 7. Mail Obert de Gemma Pasqual:
El #MeToo d'una xiqueta
vestida de blau

UNSPLASH

Dilluns 5. Axel Schönberger:
'Des del 27 d'octubre de 2017,
Espanya no és una democràcia'

CEDIDA

VICENT
PARTAL

director@vilaweb.cat

EL PODER DEL FEMINISME ES DEMOSTRA TAMBÉ AL CARRER

Ahir vàrem viure un dia històric. La mobilització feminista que va omplir els carrers del nostre país va demostrar l'enorme poder polític de les dones, però també la capacitat de reivindicació que té el moviment per la igualtat. Va ser una demostració de força com no s'havia vist mai, que cal considerar un èxit sense precedents.

A Barcelona i a València, molt especialment, però també en moltíssimes ciutats i viles, l'exigència de la igualtat entre homes i dones i la condemna del masclisme va prendre cos rotundament. Fins i tot a Andorra, on l'avortament encara és il·legal, es va viure una jornada molt especial, amb la presentació d'Acció Feminista i una concentració reclamant-ne la despenalització. La situació peculiar de la societat andorrana requereix molta més atenció i solidaritat de la resta del país, que també hauria d'alçar la veu en defensa dels seus drets.

—
Crec que la mobilització d'ahir va tombar un mite massa estès, que posava èmfasi en el gran avanç que s'ha fet, però alhora feia d'aquest avanç innegable una barrera per a continuar fent passos endavant. És cert que les nostres filles habiten un món que no és gens comparable amb el que van habitar les nostres àvies. Però això no justifica les desigualtats. I encara menys pot servir d'atenuant de res.

—
La vaga d'ahir va posar sobre la taula reivindicacions que són lògiques i que no haurien ni tan sols de ser discutides, independentment del sexe o la ideologia de cadascú. Que la feina d'una dona val igual que la d'un home i que ha

de ser pagada de la mateixa manera. Que no hi ha cap raó per a blocar el progrés professional d'una dona, prenga les decisions familiars que prenga. Que la feina domèstica ha de ser reconeguda, sobretot en el pagament de les pensions. Que les dones no poden continuar vivint amb por per l'assetjament sexual. Que ningú no té el dret de qüestionar cap opció sexual...

—
Durant el segle XX i en aquests anys del XXI, les ideologies dites 'de mirada', com ara l'ecologisme, el pacifisme, però sobretot el feminisme, han estat els motors més grans del canvi humà. Han posat sobre la taula la diversitat, considerada com un valor pel qual cal combatre i com un dret al qual no es pot renunciar, han trencat la barrera sovint hipòcrita entre ideologia i comportament personal i han capgirat de dalt a baix la vida de milions i milions de persones, fent-les més lliures, apoderant-les, empenyent-les a l'acció. I tanmateix no n'hi ha prou: en tot això que s'ha aconseguit fins ara no es poden permetre passos enrere i encara hi ha un camí llarg a recórrer, fins a arribar a la normalitat completa, a l'equitat indiscutida. Pense que és això que tanta i tanta gent, tantes i tantes dones sobretot, van voler deixar clar ahir. ■

EL #METOO D'UNA XIQUETA VESTIDA DE BLAU

GEMMA PASQUAL

Una noia, vestida de blau, s'agafa els braços. PEXELS

«I jo em vaig fer dona en aquell despatx pudent. Devia aquest 'me too', aquest 'a mi també', a una xiqueta saforenca vestida de blau turquesa.»

Aquesta setmana del Dia de la Dona, la meva intenció era escriure sobre l'esquerda salarial, el sostre de vidre, de la vaga feminista... Però, arran del moviment #metoo, #jotambé, un missatge clar i ras: 'A mi també m'ha passat, jo també he patit una situació d'assetjament sexual', m'han vingut a visitar els fantasmes del passat.

Tenia tretze anys, aquell mes d'agost; d'amagat dels pares, els meus amics i jo vam decidir treballar repartint propaganda per guanyar alguns diners. A Gandia hi havia un home que es dedicava a produir espectacles musicals, i de seguida ens va facilitar un munt de paperets de colors per distribuir; pagava poc per molta feina, però per a nosaltres era una petita fortuna. Vam empaperar tota la ciutat i va arribar el dia del cobrament, en negre, és clar. Em vaig posar un vestit blau turquesa que m'agradava molt, em trobava bonica amb aquell vestit; era un vestit de nena, amb tirants, sense cap escot i per sota dels genolls. Em vaig arreplegar els cabells llargs amb una cua ben alta, em vaig posar set polseres finetes de plata que m'havia regalat la meva tia, a les orelles les arracades de la comunió, i em vaig perfumar amb la colònia Nenuco del meu

Ell parlava però jo no el sentia.
Jo volia cridar però no podia,
no em sortia la veu; volia moure'm però
el meu cos no m'obeïa

En veure el meu disgust van callar i em
van abraçar; no havíem cobrat però
a ningú li importava; no sabien què
m'havia passat però tampoc importava

germà petit. No em vaig pintar –en aquella època encara no ho feia–, era massa petita, segons la meva mare. Vaig fer una picada d'ullet al mirall, vaig agafar la bicicleta BH vermella, que m'acabava de comprar amb tots els diners que estalviava des de feia molts anys, i vaig sortir al carrer amb el somriure sense pintallavis dibuixat als llavis.

L'oficina d'aquell home era en un pis cèntric de Gandia. El problema eren les bicicletes. Encara no sé com ni per què, però vam decidir que el més pràctic era que pugés jo a cobrar els diners que ens devia. No ho vaig dubtar un moment i decidida vaig trucar a la porta.

Feia molta calor en aquell pis convertit en oficina. Aquell home –el nom del qual he esborrat de la memòria– em va fer passar al seu despatx i seure en un sofà. Anava tot suat, es va treure la camisa, em vaig paraitzar, no podia moure ni un múscul, tenia por; es va asseure al meu costat i va començar a tocar-me els pits. Ell parlava però jo no el sentia. Jo volia cridar però no podia, no em sortia la veu; volia moure'm però el meu cos no m'obeïa. De cop va sonar el timbre de la porta però aquell home no feia cas, semblava que no l'havia sentit, capficat com estava en els meus pits de xiqueta. El timbre va insistir i jo vaig reaccionar, em vaig aixecar d'un salt i vaig córrer cap a la porta; ell em va seguir però era massa tard. Amb dificultat, maldestra, vaig obrir la porta, hi havia una dona palplantada en posició d'espera, no la vaig mirar, amb llàgrimes als ulls vaig fugir escales avall.

Vaig pujar a la bicicleta i, sense dir cap mot, vaig pedalar amb totes les forces; els meus amics, sense comprendre res, em seguien. Finalment em vaig aturar, no vaig respondre a cap de les seves preguntes, ells van desistir. I en veure el meu disgust van callar i em van abraçar; no havíem cobrat però a ningú li importava; no sabien què m'havia passat però tampoc importava.

Culpable per sentir-me bonica amb
aquell vestit blau turquesa, culpable per
no haver cridat, culpable per no haver
reaccionat a temps, culpable pels meus
pits de nena

Intentem sobreviure en una societat
patriarcal que ens maltracta,
ens menysté, ens denigra, ens humilia,
ens invisibilitza, ens mata

En arribar a casa vaig dir a la meva mare que no em trobava bé. Em vaig dutxar en ple agost amb aigua bullent i vaig rascar la meua pell amb una esponja fins a fer-me mal. Em sentia bruta. Vaig amagar el vestit blau turquesa al fons de l'armari, en companyia de la meua innocència. Mai més me'l vaig tornar a posar. I em vaig ficar al llit, em vaig tapar cap i tot per ocultar els meus sanglots. Mai vaig explicar res a ningú, em sentia culpable per haver repartit propaganda sense permís dels pares, culpable per sentir-me bonica amb aquell vestit blau turquesa, culpable per no haver cridat, culpable per no haver reaccionat a temps, culpable pels meus pits de nena.

Encara avui, mentre us escric aquest article de cara a l'ordinador, després de vora quaranta anys, puc sentir la pudor de la suor d'aquell home i les seves mans fastigoses en els meus pits. Aquest no ha estat l'únic episodi d'assetjament sexual en la meua vida, però sí el que més m'ha afectat. Estic convençuda que moltes dones se senten identificades amb el meu testimoni.

Prou minuts de silenci, cridem ben fort: ens volem vives, valentes, ames del corral i dels carrers foscos, sense por. Volem polítiques i recursos per a aturar la violència masclista.

Som més de la meitat de la població mundial, intentem sobreviure en una societat patriarcal que ens maltracta, ens menysté, ens denigra, ens humilia, ens invisibilitza, ens mata. Més que una vaga feminista, cal una vaga general, cal una revolució.

Deia Simone de Beauvoir que no neixes dona, arribes a ser-ho. I jo em vaig fer dona en aquell despatx pudent. Devia aquest me too, aquest 'a mi també', a una xiqueta saforenca vestida de blau turquesa. 📺

Govern en l'exili: com funcionarà i què farà?

República Les institucions a l'exili ja han començat a treballar a l'anomenada 'Casa de la República' a Waterloo

REDACCIÓ

Fa deu dies que les visites que el president Puigdemont rebia fins ara en un hotel de Brussel·les es desplacen a Waterloo. En aquest municipi de la Valònia francòfona, al carrer dels Advocats, hi ha la famosa casa que es va dir que havia de ser el domicili de Puigdemont a Bèlgica. Ho és, ell hi resideix. Però és molt més que això, com comproven les visites en molts casos amb una mica de sorpresa. Els qui hi treballen li diuen 'la Casa de la República'.

Aquest és el primer impacte que reben els visitants.

Els darrers dies hi ha desfilat des d'un grup de batlles fins a periodistes de diversos mitjans i països, científics o artistes, passant per diputats i representants polítics de tota mena, que observen amb curiositat la nova realitat que és el Consell de la República. Quan Puigdemont va anunciar a finals de la setmana passada que proposava Jordi Sànchez per a presidir la institució autonòmica, havia comunicat abans que era l'hora de començar a bastir a Bèlgica 'les institucions de la

Quan els visitants accedeixen a l'edifici, la primera sorpresa és descobrir que allò no és una casa sinó una oficina

República Catalana', la que es va proclamar el 27 d'octubre.

I la primera n'és la seu. Quan els visitants accedeixen a l'edifici, la primera sorpresa és descobrir que allò no és una casa sinó una oficina. Quan passen del rebedor a la sala de reunions que hi ha a la primera planta, tothom observa que hi ha gent, de vegades també alguns consellers a l'exili, treballant en diverses taules. Són els qui podrien definir-se com els primers funcionaris de la república, encara que aquest no és el seu règim. Per les seves mans ja passen els projectes que han de fer

El president Puigdemont, en l'entrevista a El món a RAC1. ACN

El disseny previst passa per la creació de dues institucions: el Consell de la República i l'Assemblea de Representants

que, com a molt tard, mig any després de la proclamació de la república comenci a prendre cos en una estructura real que Carles Puigdemont ha dissenyat amb els altres consellers i el seu equip i que ha validat amb tots tres partits independentistes i amb les associacions cíviques.

Per arribar-hi, però, han de saltar el setge de les càmeres dels mitjans espanyols. Segons que afirmen, un bon nombre d'agents del CNI i de la policia espanyola es dediquen a entorpir el treball i a intentar obtenir tota la informació possible, no sempre per vies regulars.

Un govern a l'exili gràcies a l'Europa de les llibertats

El president de la Generalitat ha definit l'estructura com

‘un govern en l'exili’. Però ha matisat que no ho és en sentit tradicional gràcies a l'Europa de les llibertats que s'ha construït les darreres dècades. Els sis polítics que ara mateix s'hi troben (ell, les conselleres Ponsatí i Serrret, els consellers Comín i Puig i la líder de la CUP Anna Gabriel) són ciutadans lliures a tots els efectes. Espanya no s'ha atrevit a reclamar-los, conscient que les justícies europees no atendrien la petició per ser una causa indigna d'un país democràtic. La retirada de l'euroordre va posar damunt la taula la magnitud del problema que té l'estat espanyol. En el cas de l'exili a Suïssa d'Anna Gabriel ja ni tan sols se n'ha demanat l'ordre de crida i cerca. El resultat, paradoxal, és que els membres d'un mateix

govern van a parar a presó si romanen a l'estat espanyol (com el vice-president Junqueras i el conseller d'Interior Forn) mentre que si fan ús de la seva llibertat de circulació europea, de la seva condició d'europeus, aleshores poden viure en llibertat i bastir un govern que representi la legitimitat emanada de les eleccions i interrompuda a l'interior pel cop d'estat aplicat via l'article 155.

A l'anomenat ‘espai lliure de Brussel·les’, doncs, l'encaira president de la Generalitat i el seu govern es disposen a desplegar de forma immediata les estructures que han bastit i negociat fins ara. Un govern i un parlament en l'exili que tindran com a missió posar contra les cordes l'estat espanyol des del punt de vista jurídic i diplomàtic i intentar liderar les accions d'aquesta majoria de ciutadans de Catalunya que va votar per la independència al referèndum d'autode-

terminació i a les eleccions convocades il·legalment per Mariano Rajoy.

En una entrevista a The Guardian divendres passat, Puigdemont deia que el Consell de la República no era clandestí i que el seu gabinet preferia treballar en un espai lliure sense amenaces ni pors i que des de Bèlgica podran actuar sense els problemes que imposa la policia i la justícia espanyoles. Afegia que el consell ha de representar la diversitat del país, raó per la qual ‘també tindrà representació de les comunitats locals i de les associacions’. Repetia també un lema que els darrers mesos ha estat el centre de les seves reflexions: ‘ens hem de moure del vell model del govern “per a la gent” a un sistema nou que és el govern “amb la gent”’. Per això els preparatius dins la Casa de la República tenen molt a veure amb les noves tecnologies i l'exemple estonià. El país bàltic ha creat un entorn virtual que li permetria funcionar com un estat independent en cas d'invasió russa, projecte que la Generalitat ja fa temps que estudia i que el govern a l'exili agafarà com a model.

El disseny previst en principi i que els dies vinents prendrà cos passa per la creació de dues institucions: el Consell de la República i l'Assemblea de Representants. El Consell de la República serà el govern a l'exili i els partits han acordat que tindrà cinc membres, dos de Junts per Catalunya, dos d'Esquerra Republicana i un de la CUP. El Consell es reunirà cada setmana i es coordinarà políticament amb el govern de

Lluís Puig, Carles Puigdemont i Clara Ponsatí, a Brussel·les. ACN

la Generalitat, que si acaba per formar-se mitjançant un acord dels grups independentistes, reconeixerà formalment la primacia del Consell Republicà a l'hora de marca les iniciatives polítiques.

Pel que fa a l'Assemblea de Representants, aquesta serà l'equivalent al parlament a l'exili, encarregat com qualsevol altre del control de l'executiu. L'Assemblea de Representants comptarà amb els diputats dels partits independentistes que ara representen la majoria del parlament autonòmic però hi sumarà representacions dels ajuntaments i de més institucions, amb la voluntat de constituir una institució nacional catalana de gran representativitat. Tant el Consell com l'Assemblea es reuniran generalment a Brussel·les però no es descarta que sobretot la darre-

ra pugui reunir-se també a Catalunya, cosa que causaria un nou maldecap a les institucions espanyoles.

Unes institucions privades per no quedar atrapats per l'estat espanyol

Formalment les dues institucions seran institucions privades, per tal de no acabar atrapades a la teranyina legal que l'estat espanyol vol bastir. Políticament, la seva actuació pública serà coberta per la mateixa Generalitat, que incorporarà les decisions preses pel consell en la mesura que els resulti possible de forma legal. El consell, però, escaparà de la repressió espanyola i podrà assumir tasques que no es podrien dur a terme altrament, com és el cas de les delegacions catalanes a l'exterior. Amb el 155 és evident que continuaran prohibides pel govern espanyol però es podran activar des

de l'espai lliure de Brussel·les pràcticament amb el mateix format que havien funcionat fins ara.

A Brussel·les també es pilotarà la redacció de la Constitució de la República a partir d'un ampli moviment de discussió popular que replicarà experiències com la de la Constitució d'Islàndia. De nou, el fet de ser formalment una entitat privada permetrà al govern català a l'exili de fer fins i tot dins Catalunya coses que la repressió exercida pel tribunals a les ordres de Mariano Rajoy no permetria.

I en aquest sentit, la connexió entre el Consell de la República, el govern autonòmic i els dos milions de votants independentistes permetrà un qüestionament constant dels fonaments de poder de l'estat espanyol a Catalunya. El Consell i l'Assemblea fomentaran alternatives perquè els ciutadans catalans puguin

evitar la necessitat, avui gairebé impossible de driblar, de tenir els estalvis en bancs que col·laboren amb la repressió, per exemple. Però també es propiciarà una democràcia electrònica que permetrà a la Generalitat, per exemple, de fer consultes telemàtiques a través de la xarxa per esquivar la legislació espanyola. En realitat, el concepte va més enllà de la democràcia electrònica, com es coneix tradicionalment, i s'endinsa a la democràcia coneguda com 'activa', reprenent les idees de radicalitat democràtica que subscriu Puigdemont a l'entrevista amb The Guardian.

El finançament del govern en l'exili, en conseqüència, serà també completament privat i es durà a terme a través d'un fons que serà obert a la participació de la ciutadania i que serà absolutament transparent. Tothom qui vulgui, podrà contribuir

El president Puigdemont va reconèixer que s'havia equivocat el deu d'octubre en haver acceptat congelar la independència

És fonamental demostrar com és d'incompatible amb els estàndards democràtics europeus el comportament de l'estat espanyol

al manteniment d'aquestes dues institucions que no esperen, però, necessitar d'una quantitat gran de treballadors. Les tasques de gestió del dia a dia romandran en mans del govern autonòmic i el govern en l'exili es concentrarà en les operacions que el govern espanyol pugui prohibir de fer al govern autonòmic, sobretot des del punt de vista legal i de la internacionalització de la causa.

Una complicada patata calenta també per a la Unió Europea

El naixement oficial del govern català a l'exili ha estat rebut amb displicència pel govern espanyol de cara enfora, però les reaccions i la virulència dels atacs que ha generat posen de relleu la gran preocupació que desperta a Madrid.

De fet, les últimes setmanes els conflictes oberts per Espanya amb diversos membres de la Unió Europea han pujat de to. Fonts del govern espanyol van arribar a insinuar que podrien fins i tot arribar a trencar relacions diplomàtiques amb Bèlgica, fonts, una amenaça abans mai vista. El seu ministre

d'Afers Estrangers, Dastis, es va referir a Suïssa amb els mateixos termes quan Anna Gabriel va anunciar la seva voluntat de quedar-s'hi. La retirada del plàcet diplomàtic al cònsol de Finlàndia a Barcelona la setmana passada és la quarta que motiva l'estat espanyol pel conflicte amb Catalunya. Ara, aquesta vegada ja ha estat contestada per la totalitat del cos consular a Barcelona i per la mateixa ambaixada de Finlàndia. El debat ha arribat al parlament del país i el govern haurà de donar explicacions.

Rere el nerviosisme espanyol hi ha la consciència, cada vegada més assumida, que el procés judicial contra el govern català és un error de conseqüències monumentals. Viola tots els principis de la separació de poders i el dret d'un judici just. A més, l'empresonament de membres del govern i la creació d'un altre a l'exili dins la Unió Europea provoca un problema greu de definició a la mateixa Unió. La UE ja té moltes dificultats per explicar com és que Hongria i sobretot Polònia porten a terme polítiques que contravenen les lleis europees i els principis democràtics més

elementals. Que això no passa només a l'antic bloc de l'est i que un estat occidental com és Espanya es comporta també amb un total menyspreu de la separació de poder i els drets civils complica i molt la situació de la Unió.

El permís que en el seu moment va atorgar la UE per a aplicar de manera completament extralimitada el 155 ha tingut com a conseqüència un retrocés de les llibertats no només a Catalunya sinó al conjunt de l'estat espanyol i els escàndols comencen a ser difícils d'amagar. La censura d'una exposició artística a ARCO perquè hi havia obres que feien referència als presos polítics catalans ha fet la volta al món, com les condemnes a presó a dos músics, Valtònyc i Pablo Hassel, per les cançons i per haver fet unes piulades crítiques.

La setmana passada, per primer vegada, el president Puigdemont va reconèixer que s'havia equivocat el deu d'octubre en haver acceptat congelar la independència tal com li demanava en públic Donald Tusk. El govern català esperava que aquell gest fos seguit per una reacció de la Unió Europea per ajudar a

trobar una solució política a l'evident problema constitucional que té Espanya. No va ser així sinó tot el contrari, encara que el govern català remarca que Europa és molt més que la Comissió Europea i posa de relleu la comprensió i el suport de països com Bèlgica, Eslovènia, Dinamarca, Irlanda o Letònia que ha permès al govern a l'exili de prendre consciència que Europa i l'espai de llibertat que ha creat és la solució del conflicte polític, encara que els actuals dirigents europeus siguin incapaços de veure-ho.

Per a l'estratègia del govern en l'exili, doncs, és fonamental demostrar fins a l'extrem més gran possible com és d'incompatible amb els estàndards democràtics europeus el comportament de l'estat espanyol. Amb la voluntat, evident, que arribi un moment en el qual el cost de justificar l'arbitrarietat totalitària de l'estat espanyol sigui molt difícil d'assumir per a Europa. I això es pot fer gairebé més fàcilment amb una casa situada a només setze quilòmetres de Brussel·les que no pas amb una Barcelona sotmesa a una repressió constant i indiscriminada. ■

AXEL SCHÖNBERGER

‘Des del 27 d’octubre de 2017, Espanya no és una democràcia’

Entrevista al professor de la Universitat de Bremen

CEDIDA

MARTÍ ESTRUCH

Els alemanys ho tenen més clar que els catalans. Així començava un missatge de WhatsApp que va circular en massa pels mòbils de la Catalunya groga fa un parell de setmanes i que reproduïa algunes de les opinions del professor Axel Schönberger. Certament, no es mossega la llengua a l'hora de criticar l'estat espanyol i qualificar-lo de dictadura. Però qui és aquest llatí i romanista alemany que aquests darrers mesos ha deixat penjada la seva tasca científica per donar suport a la causa catalana? Mirem de treure'n l'entrellat amb aquesta entrevista.

—Senyor Schönberger, en sou conscient que la versió catalana del vostre article *‘Die Wahl zwischen Freiheit und Knechtschaft’* (*‘La tria entre llibertat i esclavatge’*) ha circulat en massa per les xarxes socials i els mòbils dels catalans? Us sorprèn?

—Aquest article no solament s'ha estès per Catalunya, sinó per tot el món. Vaig supervisar i autoritzar la traducció catalana que n'ha publicat l'Unilateral. Però hi ha traduccions, com l'anglesa i la castellana, que s'han fet i que han començat a circular sense la meua autorització. M'han arribat comentaris des de diversos països i continents. A molts llocs hi ha una gran indignació per la demofòbia del règim espanyol i la injustícia dels tribunals espanyols. Crec que a Catalunya l'article es va difondre molt ràpidament mitjançant WhatsApp. Al capdavant, en aquest text només hi dic les mateixes coses que diria qualsevol persona amb dos dits de seny que segueixi la situació a Catalunya i tingui els coneixements bàsics necessaris. A la majoria dels catalans no els hauria de sorprendre res del que hi dic. Si interessa, segurament és per l'escandalosa conspiració de silenci existent en la política europea pel que fa a la nació catalana i al seu legítim dret d'autodeterminació. Com que els principals polítics d'Europa tracten els catalans com si fossin esclaus

He fet una petició de solidaritat amb Catalunya en trenta idiomes i hi vaig publicant articles

El règim espanyol duu a terme l'atac més devastador des de la fi oficial del franquisme contra les institucions catalanes

espanyols i no com a ciutadans de la UE, m'imagino que a Catalunya deuen agrair que un ciutadà estranger com jo expressi el que de fet haurien d'haver dit ja fa temps la senyora Merkel i el senyor Macron, com també els senyors Juncker, Tajani i Tusk, si es prenguessin seriosament l'article 2 del Tractat de la UE i la Convenció Europea de Drets Humans.

—No vigileu si feu afirmacions políticament correctes quan parleu de Catalunya.

—No, en les entrevistes que em fan a Alemanya no em mossego la llengua. Una ràdio alemanya important va decidir de no emetre una d'aquestes entrevistes, sense dir-me'n el veritable motiu. Sospito que va ser perquè vaig comparar alguns punts de la situació actual a Espanya amb la situació a Alemanya a principi dels anys trenta del segle passat. Algunes altres entrevistes, però, sí que han tingut força repercussió aquí a Alemanya. Des de l'1 d'octubre de 2017, a www.change.org/Katalonien, he fet una petició de solidaritat amb Catalunya en trenta idiomes i hi vaig publicant articles en diversos idiomes. Alguns analitzen amb prou clarividència els esdeveniments que han tingut lloc a Catalunya. El 21 d'octubre, per exemple, ja hi advertia sobre un cop d'estat imminent. Per tant, sí que em sorprèn una mica que sigui precisament aquest l'article, que no és pas el més dur, el que més difusió hagi tingut arreu del món. Segur que les traduccions que se n'han fet i la força de les xarxes socials en són l'explicació.

—Sou filòleg i home de lletres. Què ho fa que hàgiu decidit de significar-vos de manera activa i pública per la causa catalana?

—Fins ara, no havia mai estat políticament actiu i, de fet, els meus projectes de recerca científica em tenen plenament ocupat. Actualment tinc sobre la taula l'edició crítica i la traducció alemanya de la *Gramática de la lengua castellana* d'Antonio de Nebrija. El primer volum ja s'ha publicat i aquest segon hauria hagut d'aparèixer a final d'octubre de

l'any passat, si no fos perquè la tensió a Catalunya va pujar tant a partir de l'1 d'octubre. La meua implicació en la causa catalana ha aturat temporalment aquest projecte, com també la meua edició crítica alemanya de de la gramàtica llatina de Priscia.

Influit per les estremidores notícies que arribaven de Catalunya, el 1 d'octubre mateix vaig decidir d'aturar temporalment les meves tasques científiques, implicar-me en la legítima causa del poble català i denunciar les continuades violacions dels drets humans per part de l'estat espanyol. Catalunya està actualment sota una dictadura il·legal. El règim espanyol, amb la col·laboració col·lusiva del Tribunal Constitucional, el Tribunal Suprem i l'Audiència Nacional, duu a terme l'atac més devastador des de la fi oficial del franquisme contra les institucions catalanes, l'autogovern i, com més va més, també contra l'ús del català i l'aranès.

—La difícil situació que viu Catalunya supera l'àmbit d'aquest país?

—Sí, això que passa a Catalunya afecta tots els ciutadans de la UE. La llibertat dels catalans que cal defensar és la llibertat de tots els ciutadans dignes i justos de la Unió Europea. La resta de països del món no poden acceptar que un règim i el seu sistema judicial violin la seva llei, la Convenció Europea de Drets Humans i per tant el Tractat de la UE, la Declaració Universal de Drets Humans de les Nacions Unides i per tant el dret internacional d'obligat compliment. Estic profundament convençut que actualment a Catalunya no únicament hi ha en joc la lluita contra l'opressió demofòbica i l'explotació criptocolonial del poble català, sinó que perillena valors fonamentals d'Europa i el futur del projecte europeu mateix. Si els senyors Juncker, Tajani i Tusk prevalen, es podrà enterrar la idea europea.

Dic que una salsitxa és una salsitxa i un delictes és un delictes. Mariano Rajoy i Soraya Sáenz de Santamaría, amb els seus còmplices al govern espanyol, al senat i als més alts tribunals, com també

els líders dels socialistes i de Ciudadanos, són responsables de greus violacions de l'ordre jurídic espanyol i internacional. Espero que algun dia hagin de respondre per les seves accions davant un tribunal internacional.

—Com ho veieu, què hi hagi presos polítics en un país de la UE?

—És un escàndol que a Espanya hi hagi a la presó polítics honrats que objectivament no són culpables de res i que han actuat de manera justa i pacífica segons les seves conviccions polítiques. És un escàndol encara més gran que hom els mantingui a la presó perquè no puguin defensar les seves opinions polítiques i exercir els seus drets civils. I clama al cel que ni tan sols es respecti la immunitat parlamentària de representants escollits pel poble. M'ho miri com m'ho miri, veig l'estat espanyol submergit en un profund abisme d'infàmia, violacions de la llei i violacions dels drets humans. Com a alemany, no puc evitar de comparar-ho amb els primers anys del nacionalsocialisme.

La legalitat sembla que ja no importa gaire a Rajoy i els seus còmplices. L'estatut d'autonomia de Catalunya és una llei orgànica de l'estat espanyol. Diu clarament que no és el president d'Espanya, sinó el president de la Generalitat de Catalunya qui pot dissoldre de manera anticipada el Parlament de Catalunya i anunciar noves eleccions. I aleshores arriba el senyor Rajoy i diu que ell és el president d'Espanya i com a tal ordena noves eleccions a Catalunya, després d'haver destituït el legítim govern, sorgit d'unes eleccions democràtiques!

—Què en penseu de la manera com és tractat el president Carles Puigdemont?

—El 130è president de Catalunya és difamat en públic de manera increïblement infame i vil i perseguit amb tots els mitjans disponibles, com si fos un criminal. Jo personalment el considero un dels polítics més admirables, honestos i sòlids del panorama europeu, tal com vaig escriure en aquest **article en alemany**.

—El vostre interès per Catalunya prové de la vostra qualitat de romanista o hi ha més motius?

—M'interessen totes les llengües, literatures i cultures romàniques. En ocasió del Segon Congrés Internacional de la llengua catalana, l'any 1986, vaig ser un dels cent ponents estrangers i vaig pronunciar la meua ponència a Vilassar de Mar. Vaig ser cofundador de l'Associació Germano-Catalana (DKV) i en vaig ser el vice-president durant dotze anys. He estat a la Junta de l'Associació Internacional de Llengua i Literatura Catalanes (AILLC), vaig organitzar el Congrés de l'AILLC a Frankfurt i vaig publicar, amb Til Stegmann, les actes del congrés en tres volums a Publicacions de l'Abadia de Montserrat. Vaig cofundar la Zeitschrift für Katalanistik ('Revista d'Estudis Catalans') i durant vuit anys no n'era tan sols un dels editors, sinó també el director. Durant cinc anys vaig dirigir l'Oficina Catalana de Frankfurt. He publicat diversos llibres d'homenatge i publicacions científiques amb contribucions de la catalanística i he traduït a l'alemany set novel·les i un llibre per a nens. He publicat més traduccions i llibres sobre literatura catalana en dues editorials que són meves. En la docència acadèmica he tematitzat repetidament de la llengua i la literatura catalanes. Fa molt que estic molt lligat a la llengua i la cultura catalanes. Cal dir que, per a mi, hi ha una unitat lingüística i cultural entre Catalunya Nord, el Principat, el País Valencià i les Illes. El meu interès no és només pel Principat, sinó per la nació catalana completa, tot i que ja sé que els segles d'adoctrinament han fet que moltes persones dels Països Catalans ja no siguin conscients d'aquesta unitat lingüística i cultural.

—Com ho feu per mantenir-vos informat de l'actualitat catalana? Hi teniu amics o coneguts?

—Llegeixo amb deteniment les notícies sobre Catalunya que trobo a internet de mitjans en català, espanyol, portuguès, francès, italià, alemany i anglès. També segueixo TV3 i Catalunya Ràdio, que

Com a alemany, no puc evitar de comparar-ho amb els primers anys del nacionalsocialisme

El meu interès no és només pel Principat, sinó per la nació catalana completa

trobo de molta qualitat i equilibrades. Crec que TV3 fa un periodisme de qualitat superior al de la majoria de televisions alemanyes, motiu pel qual el règim espanyol està interessat a liquidar tant TV3 com Catalunya Ràdio tan aviat com sigui possible. L'octubre de l'any passat em vaig fer subscriptor de VilaWeb, que també considero que fa molt bon periodisme.

A més, els amics de Catalunya i altres països em fan arribar recomanacions i notícies. Entre aquests, dec un agraïment especial a Ricard Wilshusen de Barcelona i Pere Grau i Rovira d'Hamburg. També lleigeixo les notícies que m'arriben mitjançant el Col·lectiu Emma i les que publiquen a internet Blickpunkt Katalonien i l'Agència Pressenza. La meua petició a Change.org ha fet que molta gent d'arreu del món m'escrigui sobre Catalunya, fins i tot molts japonesos.

—Com es veu Catalunya des d'Alemanya? La meua experiència em diu que en general costa molt d'entendre el cas català i que en el millor dels casos ens comparen amb Baviera...

—A Alemanya, com a molts altres països, cal distingir entre opinió pública i opinió publicada. L'opinió publicada gira entorn d'un grup de menys de deu mil persones, principalment polítics i periodistes, i segueix en gran mesura i sense ambigüitats la propaganda del règim espanyol. Però cada vegada apareixen més informacions crítiques i més periodistes s'adonen de què passa realment a Catalunya, mentre els polítics alemanys continuen actuant com si els drets humans no fossin aplicables als catalans. La raó d'això pot ser que els dos grans partits alemanys, els demòcrata-cristians i els socialdemòcrates, en molts àmbits i sobretot al Parlament Europeu, estan aliats i col·laboren amb el PP i el PSOE.

—I la gent del carrer, què en pensa?

—Quan es parla amb la gent al carrer, la cosa és diferent. En general, jo només paro l'orella i no dic res quan sento gent d'edats i condició social diverses parlar

Els professors Axel Schönberger i Tilbert Dídac Stegmann a Frankfurt am Main a l'assemblea de l'ANC. CEDIDA

sobre Catalunya. Els comentaris majoritaris són d'indignació i d'incomprensió per la repressió contra Catalunya. Tampoc no entenen com el govern alemany faci comentaris crítics sobre Turquia, mentre les reiterades violacions dels drets humans a Catalunya obtenen silenci o fins i tot consentiment. Alguns jutges d'un tribunal de Frankfurt em van expressar la seva incomprensió sobre el fet que el govern alemany negligeixi les múltiples violacions de la llei que fa el règim espanyol. Estudiants de secundària pregunten als seus professors per què els drets humans no valen per als catalans. Crec que el traspàs d'aquesta tendència de l'opinió pública a l'opinió publicada necessita un temps, però hi serà. El dret fa clarament costat als catalans. Això tard o d'hora serà reconegut pels periodistes alemanys, malgrat que les seves fonts siguin gairebé únicament en espanyol.

La comparació de Catalunya amb Baviera és enganyosa en la mesura que els bavaresos formen part d'Alemanya i no són cap nació. No obstant això, a

Alemanya hi ha els sòrabs, que parlen un idioma eslav. Si els sòrabs decidissin en un referèndum que volen ser independents, Alemanya ho hauria de respectar i acceptar, perquè resta subjecta als tractats internacionals de respecte dels drets humans i, a més, va reconèixer la declaració unilateral d'independència de Kossove.

—La violència policíaca de l'1 d'octubre i els fets posteriors, la repressió, els atacs a la llibertat d'expressió, els presos polítics... creieu que perjudiquen la imatge internacional d'Espanya i poden arribar a posar-ne en dubte la qualitat democràtica?

—Aquesta pregunta pressuposa que Espanya és una democràcia. Des del 27 d'octubre de 2017, Espanya no és una democràcia! Incomplint la pròpia llei espanyola i els drets humans, el règim espanyol va destituir el govern català elegit democràticament i va establir una dictadura a Catalunya que es manté encara avui. Les eleccions del 21 de desembre de 2017 a Catalunya, imposades

El caràcter demofòbic, dictatorial i contrari als drets humans del règim espanyol apareix de nou en l'impediment d'investir Puigdemont

La pressió sobre Angela Merkel creixerà i no permetrà que Alemanya sigui còmplice per segona vegada de la repressió espanyola contra Catalunya

pel president espanyol en una evident violació de la llei orgànica corresponent de l'estat espanyol, van donar com a resultat una clara voluntat de restituir el 130è president de la Generalitat de Catalunya, Carles Puigdemont.

El caràcter demofòbic, dictatorial i contrari als drets humans del règim espanyol apareix de nou en l'impediment d'investir Carles Puigdemont, que d'altra banda hauria de gaudir d'immunitat parlamentària. Per tant, no podem qualificar Espanya de democràcia. Després del cop d'estat del 27 d'octubre, ha passat a ser un sistema postdemocràtic, que mostra a Catalunya les característiques d'una dictadura contrària als drets humans.

Això que passa actualment a Espanya encara no és conegut a molts països. No obstant això, és una qüestió de temps que la reputació d'Espanya entre la comunitat mundial se'n ressenti. L'actual règim encapçalat per Mariano Rajoy i Soraya Sáenz de Santamaría, però també per jutges que dobleguen lleis com Pablo Larena i Carme Lamela, embruta la imatge d'Espanya de manera superlativa, causa enormes danys i farà que ben aviat els ciutadans espanyols s'avergonyixin de ser-ho. A més, és possible que Espanya, com va passar a la República de Sud-Àfrica, s'hagi d'enfrontar a mesures internacionals de boicot, que també li causaran danys econòmics.

D'altra banda, les brutals accions il·legals del règim espanyol contra Catalunya i, en particular, la detenció de polítics catalans i dels principals representants de la societat civil i l'intent d'ofegar econòmicament polítics honorables com Artur Mas, fan que al natural dret d'autodeterminació i la lliure decisió sobre el futur polític del poble català s'hi afegeixi ara en virtut del dret internacional també un dret indiscutible d'exercir la *remedial secession* d'Espanya.

—Aquí sovint s'especula que un dia la senyora Merkel despenjarà el telèfon i dirà a Mariano Rajoy que ja n'hi ha prou i que comenci a cercar solucions polítiques a l'enorme problema polític

que té a Catalunya. És *wishful thinking* o ho veieu possible? La Konrad Adenauer Stiftung ha fet diversos pronunciaments en aquesta línia...

—Angela Merkel actuarà més guiada per les enquestes d'opinió que no pas per les seves pròpies conviccions, i d'acord amb elements de política interna que li permetin d'obtenir beneficis polítics. Només podem esperar una reacció política per part seva quan l'opinió pública a Alemanya prengui posició en massa a favor de Catalunya i l'opinió publicada denunciï la violació sistemàtica dels drets humans per part del règim postdemocràtic de Madrid i del sistema d'injustícia espanyol. Quan els alemanys descobreixin que les ajudes materials, financeres, militars i logístiques de Hitler a les bandes criminals de l'assassí de masses Francisco Franco van ser decisives en el resultat de la guerra civil espanyola, i que de resultes d'això la nació catalana —amb el Principat de Catalunya, el País Valencià i les Illes— va ser oprimida per la brutal repressió espanyola durant dècades, la pressió sobre Angela Merkel creixerà i no permetrà que Alemanya sigui còmplice per segona vegada de la repressió espanyola contra Catalunya.

—De l'SPD, fins ara no n'ha arribat cap presa de posició que pogués ni tan sols incomodar lleugerament el PSOE i, per tant, no hi ha hagut cap gest de simpatia cap al dret d'autodeterminació de Catalunya, amb l'honorable excepció de l'ex-diputat Felix von Grünberg. Podem esperar-ne cap canvi, amb Sigmar Gabriel de ministre d'Afers Estrangers?

—No. La direcció de l'SPD alemany ha optat clarament per donar suport als socialistes espanyols i, per tant, tolerar l'aplicació il·legal de l'article 155 de la constitució espanyola. L'ala esquerra de l'SPD sembla que ni tan sols s'ha adonat que el partit que amb Willy Brandt va fer costat als catalans contra Franco el 1937 ara traeix de manera vergonyosa els drets humans i els valors europeus, i fins i tot dóna ales a l'aparició de tendències neofeixistes a Espanya. Brandt va fer

costat de manera específica al POUM i va haver de fugir cap a Oslo perquè si no l'haurien detingut. Si aixequés el cap, de segur que s'escandalitzaria de veure en què s'ha convertit un partit que temps enrere defensava la democràcia i els drets humans.

Sigmar Gabriel ha jurat com a ministre d'Afers Estrangers de la República Federal d'Alemanya i ho ha fet com és habitual en virtut de l'article 56 de la constitució alemanya, que en la primera frase diu: 'Juro consagrar les meves forces al bé del poble alemany, promoure'n el benestar, evitar-li danys, honorar i defensar la constitució i les lleis alemanyes, complir els meus deures escrupolosament i ser just amb tothom.' Els dos tractats de drets humans, que Espanya viola de manera reiterada actualment, van ser assumits per Alemanya. Per tant, Gabriel s'ha compromès a respectar els drets humans i defensar-los. Però o bé no sap què són els drets humans, o ja no recorda el jurament que va fer en assumir el càrrec, o creu –interpretant falsament el dret internacional, europeu i espanyol– que Espanya pot retirar i suspendre de manera arbitrària els drets humans dels catalans.

—El model federal alemany té cap punt de comparació amb el model polític i territorial espanyol?

—Si es compara l'estat autonòmic espanyol anterior al 27 d'octubre de 2017 amb Alemanya, trobarem que els drets de les comunitats autònomes no arriben ni de lluny al grau de sobirania dels *länder* alemanys. Fins i tot abans d'aquesta data no podem parlar d'un veritable sistema federal. El model autonòmic és més aviat un intent d'aparentar un sistema en què les regions s'autogovernen, per tal d'explotar econòmicament de manera més eficaç allò que *de facto* són colònies, com el Principat de Catalunya, el País Valencià i les Illes Balears.

A Alemanya, el model de compensació fiscal va fer que l'any 2016 Baviera, el *land* més ric, pagués 5,821 mil milions d'euros, Baden-Württemberg 2,538 i Hessen 2,261. El volum total de la

compensació fiscal alemanya (excloent l'IVA i els subsidis estatals) va pujar el 2016 a 10,62 mil milions d'euros, que les regions més riques transfereixen a les més dèbils. Naturalment, això va ser compensat per la inversió federal a Baviera, Baden-Württemberg i Hessen. Per exemple, només pel que fa a les carreteres i autopistes, el govern federal ha invertit més de 1,85 mil milions d'euros el 2017 a Baviera i n'ha promès 1,8 més per al 2018. Els estats alemanys que paguen més diners en concepte de solidaritat reben importants inversions en infraestructures per part del govern federal.

Per contra, el saldo a Catalunya ha estat negatiu durant dècades i estudis seriosos xifren el dèficit fiscal en 16.000 milions d'euros anuals. Baviera té 12.930.751 habitants, Baden-Württemberg 10.951.893 i Hessen 6.213.088. Catalunya, amb només 7.555.830 habitants, paga al voltant de 16 mil milions d'euros l'any sense cap retorn, amb un sistema de 'compensació econòmica' completament opac. En canvi, Baviera, Baden-Württemberg i Hessen, amb 30.095.732 habitants, paguen en conjunt 10,62 mil milions i a canvi reben importants serveis i inversions en infraestructures per part de l'estat federal. I Espanya espreu Catalunya així des de fa dècades! I malgrat aquesta tremenda sagnia, Catalunya continua essent una regió pròspera! *Chapeau!* Si això no és digne de constar al llibre de rècords Guinness...

—Però a Alemanya també hi ha un tribunal constitucional?

—El sistema federal alemany es basa en un sòlid equilibri d'interessos. El Tribunal Constitucional alemany és independent i els seus jutges, seleccionats únicament segons la qualificació professional; no reben trucades pressionant-los de la cancellera o del president alemany. El Tribunal Constitucional alemany no té poder executiu. És neutral i no pas un actor polític com l'espanyol.

En resum: el sistema federal alemany funciona, mentre que l'estat espanyol de

Els dos tractats de drets humans, que Espanya viola de manera reiterada actualment, van ser assumits per Alemanya

El Tribunal Constitucional alemany no té poder executiu. És neutral i no pas un actor polític com l'espanyol

les autonomies, que el 27 d'octubre de 2017 va passar a la història, no és sinó un sistema d'explotació institucionalitzada, principalment als Països Catalans, que veuen com el seu potencial econòmic es redueix de manera considerable i és transferit a unes altres regions de la monarquia espanyola, cada vegada més corrupta.

—Esteu preocupat per l'evolució dels fets a Catalunya? En algun moment us heu mostrat preocupat per la possibilitat que l'estat espanyol utilitzi els militars i ens acostem a un escenari de guerra civil.

—Sí. D'una banda, es va informar que abans de l'1 d'octubre avions desconeguts havien cartografiat des de l'aire potencials objectius militars a tot Catalunya. Per una altra banda, el mes de setembre es van traslladar tancs Pizarro i més equips pesants de l'exèrcit espanyol per a una possible intervenció a Catalunya. El rei espanyol, que de fet és també el comandant en cap de les forces armades, va fer un discurs televisat el 3 d'octubre de 2017

en què es manifestava clarament com a aliat polític del PP. La ministra espanyola de Defensa va recordar unes quantes vegades que, independentment de l'aplicació de l'article 155, l'exèrcit espanyol estava preparat per a restaurar l'ordre a Catalunya i defensar la unitat d'Espanya.

—Creieu que s'atrevirien a treure l'exèrcit al carrer?

—Òbviament, per al règim madrileny era una opció utilitzar l'exèrcit espanyol per superar qualsevol resistència del poble català. A més, en termes de guerra psicològica, també calia fer la impressió que el règim espanyol estava preparat per a usar la força militar contra la població civil. És per això que vaig demanar la renúncia a l'ús de la força militar i vaig assenyalar a la premsa alemanya el perill d'una escalada militar del conflicte per part d'Espanya. Si hi afegim el fet que Carles Puigdemont, Oriol Junqueras, Marta Rovira i més polítics catalans també es van referir a aquesta qüestió i van actuar de manera que el règim espanyol no tingués l'ocasió

d'enviar soldats espanyols a disparar contra ciutadans catalans pacífics, crec que no anava equivocat quan a partir de l'1 d'octubre vaig advertir contra un possible desplegament dels militars espanyols per a aixafar la revolució catalana.

—Us heu pronunciat a favor d'una desobediència civil en massa enfront de les autoritats espanyoles i de passar per alt les instruccions jurídiques de les autoritats de l'estat espanyol, que considereu il·legítimes. Creieu realment que aquesta és la via a seguir?

—Sí. Només hi veig tres possibilitats. La primera és una situació de lluita armada que causaria molts morts i ferits i convertiria Espanya en una zona de crisi com Palestina o el Kurdistan. Espero que això no passi mai. L'actitud fins ara responsable, pacífica, no violenta i exemplar dels defensors de la sobirania de Catalunya fa pensar que no s'anirà per aquest camí. Precisament aquest comportament fa que la posició legal dels defensors de la independència de Catalunya sigui inatacable. Fixem-nos en el veredict del Tribunal Internacional de Justícia de l'Haia del 22 de juliol de 2010 sobre la validesa de la declaració d'independència de Kosovo (*Accordance with international law of the unilateral declaration of independence in respect of Kosovo*), emès a petició de l'Assemblea General de les Nacions Unides. Se'n dedueix clarament que Catalunya també té dret a proclamar la independència de manera unilateral si Espanya rebutja qualsevol diàleg i els catalans miren d'assolir el seu objectiu per mitjans pacífics.

—La segona ?

—La segona és que una suma de totes les accions possibles i concebibles facin que l'estat espanyol perdi *de facto* el seu control sobre Catalunya, mentre des de l'estranger es construeixen les estructures d'estat de la República de Catalunya. Un estat injust com l'espanyol no mereix ni respecte ni obediència. El règim espanyol sempre s'ha negat en rodó al diàleg ofert pel govern català. Per què els catalans s'haurien de continuar

Schönberger és professor a la Universitat de Bremen. WIKIMEDIA

L'opressió a Catalunya ha de rebre com a resposta un dany econòmic a Espanya, mitjançant vagues i boicots interns i a l'estranger

La República Catalana serà, en poc de temps, un dels països capdavaners del món

sotmetent a les normes i reglaments d'Espanya i continuar oprimits, dominats i explotats? Espanya viola els drets fonamentals del poble català. És legítim de resistir-se a la dictadura il·legal que l'estat espanyol imposa a Catalunya a tots els nivells i fer que Catalunya esdevingui ingovernable per a Espanya. Els estats del món reconeixen el govern que pugui administrar de manera efectiva Catalunya. Actualment, encara és el règim espanyol.

Alhora, l'opressió a Catalunya ha de rebre com a resposta un dany econòmic a Espanya, mitjançant vagues i boicots interns i a l'estranger, que ha de ser pel cap baix deu vegades superior al benefici que cada any Espanya treu de Catalunya. Aleshores, el seny econòmic acabarà intervenint i obligarà Espanya a no oposar-se més a la llibertat de Catalunya. Si això passa, segur que Espanya mirarà d'explotar encara més el País Valencià i les Illes, i posarà en qüestió l'actual autonomia financera del País Basc, per tal d'obtenir una compensació per la pèrdua contributiva de Catalunya.

—I la tercera opció quina seria?

—Finalment, la tercera opció és una submissió incondicional de Catalunya als dictats d'Espanya. Si els catalans volen seguir aquest camí, podrien enganyar-se actuant com si poguessin recuperar el control de les seves institucions i s'haurien de comportar sempre de tal manera que Espanya no tornés a escanyar-los amb l'article 155. Això els duria a una posició de semiesclavitud i perdrien a la llarga la llengua i la cultura a causa d'una política d'assimilació encara més agressiva de l'estat espanyol. Si volen seguir aquest camí, només cal que escullin la senyora Arrimadas com a presidenta de Catalunya i el senyor García Albiol com a vice-president. Estic segur que tots dos actuarien amb la màxima eficàcia per destruir la identitat del poble català i emprendre una progressiva substitució del català i l'aranès pel castellà.

—Em va dir que no tornàrieu a Catalunya fins que no fos una república

independent. No us fa por passar molt de temps sense visitar Catalunya?

—No. Mariano Rajoy, Soraya Sáenz de Santamaría, Pablo Llarena i molts altres polítics, fiscals i jutges de l'estat espanyol acceleren el procés d'independència de Catalunya. Les seves actuacions repressives, que violen els drets humans, fan que el nombre de simpatitzants de la sobirania de Catalunya augmenti cada dia. També hi ha fets objectius: els ingressos *per capita* i el benestar general s'incrementaran a la república independent de Catalunya, les infraestructures es podran posar finalment al dia, es podrà construir un estat del benestar que el Parlament de Catalunya ja ha començat a impulsar però que el Tribunal Constitucional espanyol s'entesta a destruir, i es podran prendre mesures per a incentivar l'economia i la recerca, que són cabdals per a Catalunya en una economia mundial que evoluciona molt ràpidament. Això farà que alguns dels qui ara encara no són independentistes s'adonin que són aquests els qui tenen un programa millor per al futur de Catalunya. Molts catalans han estat i són ferits en la seva dignitat pel fet que el règim espanyol els tracta com a esclaus sense drets, els dispara pilotes de goma quan van a votar pacíficament i els envia Soraya Sáenz de Santamaría a governar-los dictatorialment. Això el poble de Catalunya no ho oblidarà mai! Perseguiran tossudament el seu objectiu i finalment l'assoliran, perquè la raó els fa costat i les mesures intimidatòries d'Espanya no faran sinó donar ales al moviment independentista. Per tant, tinc moltes raons per a confiar a poder tornar a viatjar aviat a Catalunya i ser feliç de veure com els catalans construeixen un nou estat amb plena llibertat i dignitat. Estic convençut que la nova República de Catalunya serà o bé un estat model·lic de la Unió Europea o una segona Suïssa situada en una posició geoestratègica envejable. La República Catalana serà, en poc de temps, un dels països capdavaners del món, i m'encantarà moltíssim de tornar-hi quan sigui finalment un país lliure i sobirà.

UNA DONA AMB UN BASTÓ

NÚRIA CADENES

Una dona enfilada sobre una caixa metàl·lica del carrer, entre la neu, seriosa i amb un pal a la mà, que es treu el vel. vw

«El gest, tan plàstic, tan senzill, no és cap performance. És un símbol, sí, i també un crit, un acte conscient i valent, un preludi de revolució»

Una dona.

Una dona enfilada sobre una caixa metàl·lica del carrer.

Una dona enfilada sobre una caixa metàl·lica del carrer, entre la neu, seriosa i amb un pal a la mà.

Una dona enfilada sobre una caixa metàl·lica del carrer, entre la neu, seriosa i amb un pal a la mà, que es treu el vel.

Una dona enfilada sobre una caixa metàl·lica del carrer, entre la neu, seriosa i amb un pal a la mà, que es treu el vel i que, durant un bell grapat de minuts, roman quieta, dreta amb els cabells al vent mentre la roba que els tapava penja del bastó.

Dues dones.

Dues dones enfilades sobre dues caixes metàl·liques del carrer etcètera.

Tres dones.

El gest, tan plàstic, tan senzill, no és cap performance. És un símbol, sí, i també un crit, un acte conscient i valent,

Enfilar-se en una caixa metàl·lica de cables de telèfon exhibint el vel penjant d'un bastó comporta detenció i presó

Avui fem vaga i alcem els nostres bastons. Cadascuna amb el vel que hi decideixi penjar

un preludi de revolució. No pas de bullanga, de revolta, de flamarada que es pugui després fàcilment digerir i aquí no ha passat res, qui se'n recordarà, passats els anys?, no: de revolució. En l'accepció del diccionari: de canvi total, radical, en profunditat, global i dràstic.

Perquè fer això, enfilar-se en una caixa metàl·lica de cables de telèfon, en un banc, una barana que trobis al carrer exhibint el vel penjant d'un bastó, fer-ho a Teheran o a Meixad o a qualsevol altra ciutat de l'Iran, com ha estat el cas, comporta detenció i presó. Les dones que han deixat voleiar aquestes banderes blanques, o negres, estampades o amb serrells des de dalt dels seus bastons, com estendards solemnes, ho saben perfectament. I, tot i això, han dut a terme el gest sublim, com un avís i una mostra del canvi total, radical, en profunditat, global i dràstic que germina.

Són les abanderades de la revolució.

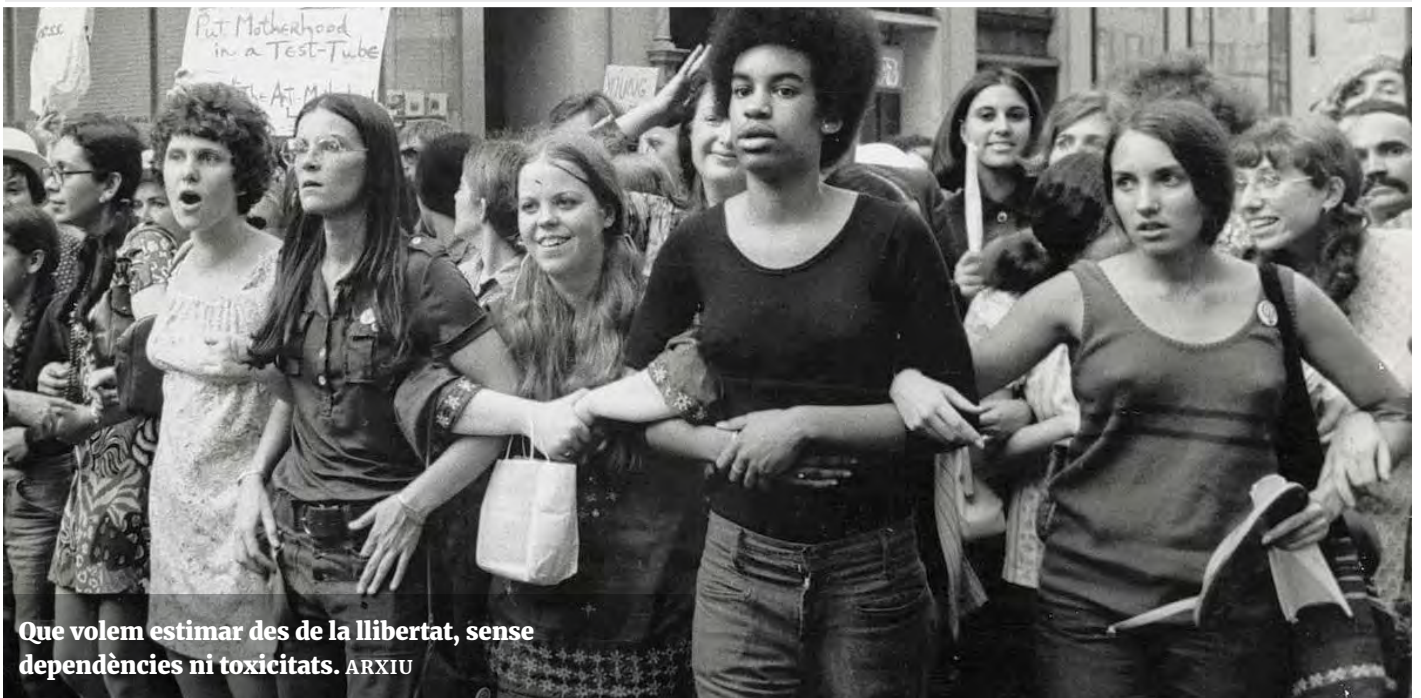
I per això, precisament, aquestes joves iranienes són blanc de les dues menes d'atacs que la injustícia establerta llança contra qui en sotraga els fonaments: la repressió crua i la burla. Dos tipus d'atacs que es coordinen, val a dir, i sense que aquesta contradicció aparent preocupi gens ni mica els administradors que la practiquen. El fet és que, al costat de la repressió directa, de curt-circuitar la lliure expressió, de detenir i d'empresonar, l'antic règim es defensa també amb el vell recurs de la minimització. Perquè les coses de les dones, ja ho sabem, sempre són menors, secundàries, gracioses i/o intranscendents. 'Infantils', ha dit, en aquesta ocasió, un fiscal general. La burla, sí, com a darrer recurs. O com a recurs que cal combinar. Perquè la qüestió és tan 'poc important' que manté les joves a la presó. No fos cas. Per si de cas.

L'afer, ben mirat, és tan 'poc important' que ens mostra com, només que una dona es tregui el vel, trontolla el règim. Només per això. I pel que comporta i significa. Perquè el mocador aquest és imposat. I perquè aquestes dones tan fortes en el seu gest de fada han decidit que volen decidir. Si se'l posen o si se'l treuen o si en fan un farcell. I ens regalen, amb aquest seu acte preciós, serè, tan digne, l'exemple que esborrona. Des de les condicions més dures, ho fan. Sense acceptar el paper aturat que s'assigna a la víctima. Mostrant el poder del cinquanta per cent de la població humana.

I avui fem vaga, sí: les que ho tenim més fàcil i les que saben que el gest superb i simbòlic tindrà sanció (encara passa, això, aquí, per cert: la por d'exercir el teu dret, de les represàlies, del no podràs dir mai que t'hem fet fora per això però vés cercant una altra feina tan o més precària perquè no renovaràs); també moltíssimes de les que no en fan perquè no poden. Avui fem vaga i alcem els nostres bastons. Cadascuna amb el vel que hi decideixi penjar. ■

AGERMANADES, QUE ÉS MÉS SUPORTABLE

BEL ZABALLA

Que volem estimar des de la llibertat, sense dependències ni toxicitats. ARXIU

«Som les filles de les superdones que no volem ser. Que les respectem i admirem perquè sabem totes les coses que feien: les hem vistes, viscudes, les hem arribat a comprendre. Però precisament per això encara tenim més clar que així no»

Sona un bolero al tocadiscs i em deixo endur per la música fins que ja no puc fer veure més que no sento què diu la cantant, tan angoixada ella perquè l'han deixada i sense aquell home no sap què fer amb una vida que es veu que serà una merda tota sola. Ja ho sé, que tots ens hem sentit així alguna vegada, ai, el desamor, però deixo anar un, a la mè, tu, que això no s'aguanta per enlloc i quin mal que ens han fet aquestes lletres. I tanmateix, que no deixin de sonar els boleros i de treure'ns a ballar.

No sé des de quan tinc graduades les ulleres per a enfocar en violeta a més de corregir la miopia, sé que ja no puc mirar res sense passar per alt el biaix masclista. Em passa amb cançons, amb films i, és clar, amb un dia a dia ple de comentaris i gestos que encara no ens hem tret del damunt.

Som les filles d'aquelles dones que no solament assumien la criança dels fills –d'un, de dos, de tres– i cada matí els tenien preparada la roba, l'esmorzar i el dinar perquè quan arribessin només l'haguessin de posar al microones, sinó que també tenien el cap estructurat per saber què hi faltava, a la nevera,

No sé des de quan tinc graduades les ulleres per a enfocar en violeta a més de corregir la miopia, sé que ja no puc mirar res sense passar per alt el biaix masclista

Que la vaga feminista sigui un èxit de totes nosaltres, deslliurades de davantals i sostenidors imposats

i quines rentadores havien de posar. Som les filles que durant anys ens vam trobar sempre net el lavabo, i la roba planxada dins l'armari, i el menjar en un tàper, i que durant anys tot allò ens semblava normal perquè és el que havíem vist fer sempre. Fins que un dia alguna cosa ens va fer veure que no, que no era normal. Potser algú de fora, ens en va avisar: pst, que no feu res, vosaltres? Com és que ta mare és l'única que s'aixeca de la taula i serveix i despara i renta els plats i deixa la casa com una patena mentre tu passes una estona escarxofada al sofà o ets a l'habitació tancada acabant els deures? I ell, què fa ell? Ah, ell té coses d'home per a fer. Feines de despatx i coses importants. Que no en té, de feina, ella, també? Que no treballa vuit o nou hores cada dia fora, també? Que no podria escarxofar-se al sofà, ella, també? Que no podria mirar una pel·li o llegir un llibre tranquil·lament sense haver de pensar si marit i criatures tindran la roba neta demà i menjar per a dinar i si ha quedat pols en algun racó de casa?

Som les filles de les superdones que no volem ser. Que les respectem i admirem perquè sabem totes les coses que feien: les hem vistes, viscudes, les hem arribat a comprendre. Però precisament per això encara tenim més clar que així no. Que hem matat l'àngel de la llar de la Woolf, siguem escriptores, mestres, caixeres, dissenyadores, traductores, arquitectes, cuidadores o investigadores, perquè és l'única manera de començar a viure, ja ho escrivia la Capmany fa anys. Que volem estimar des de la llibertat, sense dependències ni toxicitats.

I, tanmateix, puc dir sense por d'equivocar-me que no és gens fàcil. I que els àmbits íntims, personals, domèstics, són els més difícils de canviar. Per això és tan important fer polític tot allò personal. S'acostava el Vuit de març i pensava si escriuria sobre micromasclismes, sobre jotambés o què podria dir de nou, i cada vegada sentia més clarament que no volia escriure sobre ells ni victimitzar-nos més encara, que tenia ganes d'unes ratlles en positiu, per molt que el bagatge no es pot esborrar, ni s'ha de. Que la millor cosa d'aquest Vuit de març, ara que sembla que ens hem començat a alçar en massa, som nosaltres. És la nostra germandat. És tenir-nos, saber-nos, acompanyar-nos, estimar-nos. La sororitat que recull el diccionari Alcover-Moll des del segle XV. (Veus? Ara faria un parèntesi sobre la quantitat de dones que hi ha en l'àmbit filològic i com en canvi i també aquest és un món encara dominat pels homes.) D'acord, és aconseguir de sumar-hi també els homes i fer tots plegats una societat feminista, que és l'única per la qual val la pena de lluitar. Però és, sobretot, tenir-nos les unes a les altres. Germanes.

Que la vaga feminista sigui un èxit de totes nosaltres, deslliurades de davantals i sostenidors imposats. Que no sigui flor d'estiu sinó un punt d'inflexió, ja sense aturador. Perquè només essent lliures cadascuna de nosaltres podrem viure en un lloc lliure.

MARTA SEGARRA

‘El debat feminista en la política catalana ha estat de poca profunditat’

Entrevista a la catedràtica de literatura francesa i d'estudis de gènere a la Universitat de Barcelona

ALBERT SALAMÉ

ANNA ZAERA

Encara hi ha poques pensadores catalanes que es dediquin a la recerca en qüestions de gènere. Marta Segarra, experta en literatura francesa i francòfona contemporànies, teoria feminista i estudis de gènere, n'és una, tot i que poc coneguda entre el públic general, malgrat que la seva activitat docent té impacte internacional. És catedràtica de literatura francesa i d'estudis de gènere a la Universitat de Barcelona i ara és directora de recerca del Laboratoire d'Études de Genre et de Sexualité (LEGS) a París, on viu. S'ha interessat a analitzar l'obra d'algunes pensadores, com ara Simone de Beauvoir i Hélène Cixous, i també a repensar el concepte de 'comunitat' des d'una perspectiva de gènere, per detectar les relacions de poder, entre colonitzadors i colonitzats.

Cofundadora del Centre Dona i Literatura, i vinculada sempre a la programació del CCCB, en aquesta entrevista fa un diagnòstic de la situació del feminisme en les teories contemporànies i critica la manca de profunditat en els debats polítics actuals. Alhora, alerta de la possible banalització del feminisme en la cultura més popular. Ha editat els llibres *Simone de Beauvoir, literatura, filosofia y vida*, amb Àngels Santa (Peter Lang, 2011), i *Repensar la comunidad desde la literatura y el género* (Icaria, 2012). També ha publicat *Escriure el desig. De La Celestina a Maria-Mercè Marçal* (Afers, 2013) i *Teoría de los cuerpos agujereados* (Melusina, 2014).

—El 2017 i 2018 ha estat un any de canvi i les reivindicacions feministes s'han fet globals i públiques. Creieu que el feminisme ja és *mainstream*?

—Si ser *mainstream* vol dir perdre la força crítica per limitar-se a una moda més, a eslògans que s'escriuen en una samarreta per fer bonic, crec que el feminisme no ho necessita. Però si significa que el feminisme està en un primer pla al món, que ha aconseguit que molta gent que no pensava que això fos per a ells sinó només per a un grup

Sembla que ara mateix el feminisme hagi arribat a esferes i persones que no s'hi havien interessat mai

La teoria feminista sempre ha estat en contacte amb tota altra mena de teories crítiques

de dones boges, ara trobi que el feminisme també els concerneix, aleshores em sembla molt bé!

—Ha estat un fenomen de la comunicació de masses...

—En part, sí. Amb la globalització de la informació, sembla que ara mateix el feminisme, tot i que existeix des de fa més d'un segle, hagi arribat a esferes i persones que no s'hi havien interessat mai. La majoria perquè pensaven que era una excentricitat o una exageració, o bé perquè trobaven que els drets de les dones ja s'havien aconseguit.

—Creieu que perquè el feminisme sigui realment transformador ha de formar part de la cultura pop?

—No crec que la cultura pop sigui l'únic agent de canvi real, almenys per si sola; a la cultura pop hi ha de tot, feminisme i antifeminisme; a més, força sovint, penso, es limita a fagocitar discursos més subtils i transformadors, tot domesticant-los amb una aparent modernor. Ara, considero un avenç que el feminisme s'introdueixi en mitjans que fins fa poc eren dominats per valors homosocials, és a dir, masculins, com per exemple el món del còmic, tal com mostra el treball històric i crític de Marika Vila, o el de determinades músiques com el rap, o gèneres literaris com la novel·la criminal.

—Dieu que el feminisme, a part de ser una pràctica, és una revolució del pensament. És una manera de qüestionar totes aquelles construccions que fins ara semblaven naturals?

—El feminisme teòric ha contribuït a aquesta crítica radical de les bases del pensament i de l'organització social hegemònics, que ens han conduït a la vora del desastre global. La crítica de la ciència que fa, des de dins, Donna J. Haraway és importantíssima per conservar una mirada crítica sobre discursos i pràctiques que se'ns presenten com a objectius, neutres i, encara més, com els únics possibles. Però aquesta problematització de la naturalitat de certs

arguments i fets que ens semblaven inqüestionables, com el que diu que la humanitat és perfectament dividida en dos sexes, no l'ha duta a terme només el feminisme teòric. Hi ha més corrents del pensament del segle XX, o pensadors com ara Michel Foucault o Jacques Derrida, que van dur molt lluny en aquesta desnaturalització de qüestions que es creien eternes. Foucault mostra, per exemple, com la sexualitat, que tendim a assimilar a una pulsio, un instint ha estat pensada de manera ben diferent al llarg de la història. Això ha estat clau per a pensar les relacions homoeròtiques fora del paràmetre de l'heterosexualitat com a única conducta 'normal'. Pel que fa a Derrida, la seva lectura desconstructiva ha minat les bases del binarisme que ha fonamentat el pensament occidental i que ha justificat les jerarquies sobre les quals s'han bastit les nostres societats.

—La teoria feminista és una teoria que ho engloba tot —ecologia, teoria queer, teoria marxista, pacifisme... Sempre ha estat així o són les pensadores contemporànies que ho vinculen?

—La teoria feminista sempre ha estat en contacte amb tota altra mena de teories crítiques. Virginia Woolf ja combinava feminisme i pacifisme, i ecologia; *El segon sexe* de Simone de Beauvoir, d'una manera molt evident, intenta connectar totes les teories i discursos notables en el seu temps —des de la religió fins a la psicoanàlisi i el marxisme, passant per la biologia, la medicina, la pedagogia, la literatura, el cinema, etc.— amb la condició de les dones i, de retruc, dels homes. Avui dia, aquesta capacitat d'impregnació i d'irradiació que té la teoria feminista encara és més evident. Li ha estat criticada, però crec que és una de les seves forces més potents.

—Quina creieu que és la característica que uneix el feminisme teòric contemporani?

—Els corrents són molt variats i, pel que fa a alguns, fins i tot contradictoris... Però crec que seria eliminar les desigualtats profundes que hi ha al món per

La idea de comunitat que impera avui dia és la que es fixa sobretot en les fronteres, els límits, d'aquesta comunitat

S'ha interessat a analitzar l'obra d'algunes pensadores, com ara Simone de Beauvoir i Hélène Cixous. ALBERT SALAMÉ

motius de gènere–sexe o de sexualitat; i, el fet que aquests no es poden distingir de factors discriminadors que hi són intersecats, com ara la raça o la classe social. La urgència del feminisme és construir un món més ‘habitable’, com diu D. Haraway, on totes les vides siguin ‘vivibles’ en paraules de Judith Butler.

—Dilluns, a la conferència amb Donna J Haraway, us interrogàveu sobre quin era el poder real de la denúncia...

—Crec que la denúncia és un primer pas necessari i útil per a desvetllar les consciències, que tenim, en general, adormides per la societat de l'espectacle i per l'anestèsia del treball en cadena. Encara que no treballem en una fàbrica, és una imatge de les exigències múltiples i esgotadores de la vida productiva. Ara, amb la denúncia no n'hi ha prou. Com deia Donna J. Haraway a la conversa que vam tenir al CCCB, de vegades els discursos denunciatoris i apocalíptics cauen en una mena de plaer pornogràfic que no porta gaire més enllà.

—Veieu el feminisme d'avui dia constructiu, hi ha vincle entre teoria i pràctica?

—Penso que les teories crítiques del feminisme es distingeixen d'unes altres teories perquè tenen un caràcter constructiu. És una mica artificial, de fet, distingir la teoria feminista de la pràctica feminista o l'activisme. La immensa majoria de teòriques feministes són també activistes. Les que he esmentat, com és ben sabut, però també Hélène Cixous, que manté una intensa activitat política en molts camps, des del de les presons fins al de l'acollida als refugiats. Les activistes no solament s'interessen per la teoria sinó que, amb les seves accions, l'alimenten.

—Què és primer, l'emancipació individual –per mitjà de psicoanàlisi, espiritualitat– o la col·lectiva? Hi veieu un vincle?

—Crec que tota transformació social implica una transformació personal dels individus involucrats; i a la inversa, tot

moviment social prové de persones que han fet un procés d'assumpció de la seva responsabilitat i capacitat d'acció. Una dona que hagi tingut una educació desigualtaria i abusos durant la seva vida, generalment té l'autoestima molt baixa i, per tant, poca capacitat d'acció a l'hora de gestionar la pròpia vida i la de la gent que té al voltant. En aquests casos, un procés de transformació individual, moltes vegades basat a compartir experiències i aprendre amb més gent que hagin tingut la mateixa vivència, la pot dur a involucrar-se en una acció col·lectiva. Aquest era el fonament dels grups d'autoconsciència feministes dels anys setanta, però també, en certa manera, de campanyes actuals a internet sobre el sexisme ordinari o els abusos contra les dones.

—Vinculeu el feminisme amb la idea de comunitat. Què enteneu per comunitat?

—La idea de comunitat que impera avui dia és la que es fixa sobretot en

les fronteres, els límits, d'aquesta comunitat: qui té dret de ser a dins i qui s'ha de mantenir fora. Les comunitats occidentals viuen obsessionades per les 'invasions'. Creiem que vivim en un món tan atractiu que tothom que no hi habita frisa per instal·lar-s'hi. Aleshores creem fronteres físiques, legals i simbòliques per mantenir la nostra invulnerabilitat, i això origina reaccions autoimmunitàries que destrueixen la comunitat tant o més que no ho faria un atac extern.

—**Defenseu que la comunitat no ha de ser necessàriament homogènia...**

—Hi ha multiplicitat de diferències, però hauríem de trobar allò que ens uneix en allò que ens separa, que ens fa diferents. Parafrasejant l'escriptora franco-quebequesa-tunisenca Mélikah Abdelmoumen, que ha escrit 'Siguem estrangers plegats', jo diria: 'Siguem diferents plegats'.

—**Com veieu la construcció de comunitat, aquí?**

—Crec que a Catalunya la reflexió, especialment la que hi ha entre les joves generacions, sobre què voldria dir una república catalana, ha donat peu a debats interessants sobre aquesta qüestió dels límits i les fronteres. Sembla que siguem lluny del feminisme però no, perquè el feminisme és al cor dels debats polítics actuals.

—**Creieu que el debat sobre la República Catalana ha incorporat elements feministes?**

—En alguns cercles molt, en uns altres molt poc. Crec que el debat feminista en la política catalana ha estat de poca profunditat. Ens hem quedat en coses de detall. Falta parlar més de la qüestió del gènere i de la sexualitat. Els de la CUP, que en molts casos són gent jove, sí que ho incorporen, perquè ja ho viuen en el dia a dia. Alguns altres partits també apel·len als drets de les dones en els seus programes, però tinc la sensació que són continguts poc reflexius, com de recepta. 'He de dir això i aquí s'acaba.'

Fa un diagnòstic de la situació del feminisme en les teories contemporànies i critica la manca de profunditat en els debats polítics actuals. ALBERT SALAMÉ

—**Creieu que el feminisme i el debat de gènere no és present en els mitjans?**

—En els mitjans de comunicació, ens centrem molt en qüestions d'actualitat, d'avui i demà, i poca cosa més. Ens importa l'estratègia de partits més que no el debat de fons. En aquest sentit, França ens guanya. Fins i tot a la televisió hi ha debats amb experts de gènere; no tertúlies on tothom crida.

—**El feminisme també és una teoria que ataca al cor del sistema capitalista occidental, tot i que algunes dones continuen demanant l'equiparació amb els homes. Com ho veieu?**

—Penso que el feminisme és molts plural, avui dia, i sota aquesta etiqueta es reconeixen moviments i aspiracions tan diferents que fins i tot són contradictoris. Una de les més destacades és la

Alguns altres partits també apel·len als drets de les dones en els seus programes, però tinc la sensació que són continguts poc reflexius

que assenyaleu i que ve de lluny, amb la divisió entre feminisme radical i feminisme reformista..

—**Hi ha feministes a qui el capitalisme ja els està bé?**

—Sí. Algunes dones volen trencar el sostre de vidre, tenir uns salaris equiparats amb els dels homes, arribar a llocs de direcció, etc. Ho trobo legítim, és clar. Hi ha moltes dones que pensen que, ja que som dins el sistema capitalista, aleshores almenys obtinguem els mateixos drets que els homes. Això mateix va passar amb la defensa del matrimoni homosexual: hi havia homes gais i dones lesbianes que anaven contra la seva legalització, perquè eren contraris a la institució del matrimoni. Ara, si la institució del matrimoni continua existint, i de moment no sembla que s'hagi d'extingir, aleshores per a mi és evident que tothom hi ha de tenir accés.

—**Un altre punt que suscita opinions diferents és la prostitució?**

—N'hi ha que riuen de les contradiccions del feminisme dient: 'Mira, algunes feministes són abolicionistes i volen posar multes als "clients", i altres volen convertir les prostitutes en treballadores sexuals! Per a mi és evident que encara que vagis contra la prostitució com a relació interpersonal, per dir-ho així, has de solidaritzar-te amb les reclamacions de les persones que l'exerceixen i donar-los suport, des del feminisme.

—**Sou favorable a la vaga feminista del 8-M? Quin sentit creieu que té?**

—Hi estic a favor. Crec que és molt pertinent fer visible la feina que fan les dones arreu del món, especialment tot allò que té a veure amb la cura de familiars, que és una feina que duen a terme, molt majoritàriament, les dones, i que s'ha invisibilitzat, perquè s'ha ficat en el sac de la 'reproducció', falsament oposada a la 'producció'.

—**Creieu que es dóna valor social a les cures en la vida pública?**

—Malauradament, encara no, o no prou. Potser ens trobem en via de canvi, però de moment, crec que som molt lluny de donar a la cura el valor social que mereix.

—**Quina predicció feu sobre el moviment feminista?**

—La gent que veig a la universitat i els centres culturals on em moc, sobretot entre les dones i els homes gais, em fa tenir molta esperança. Confio en el canvi generacional. Crec que el moviment feminista continuarà molt actiu durant aquests anys vinents, arreu del món, i que les noies joves el portaran per camins que no puc imaginar ara. I això està molt bé.

—**Ara viviu a París. Trobeu diferències entre la societat catalana i la francesa respecte de l'impacte de les teories feministes al carrer?**

—El problema de França és el convenciment que molta gent té de ser un país excepcional. França es veu a si mateixa com la República per excel·lència, i encara magnifica per damunt de tot els valors republicans, que es basen en la igualtat entesa com un esborrament de les diferències. Això origina problemes greus tant pel que fa a la raça —els ciutadans i ciutadanes francesos 'racialitzats' són considerats menys francesos que no els blancs, com al feminisme. Per això, paradoxalment, al feminisme teòric del tombant del segle XX li ha costat més d'introduir-se a França que no en uns altres països com el nostre. Però, com us deia abans, el debat és present en la vida quotidiana, i aquí em sembla que encara no.

—**Quins tres títols imprescindibles recomanaríeu?**

—M'és molt difícil de limitar-ho a tres, però jugaré el joc. Tres obres relativament recents que han fet impacte en la meva concepció de la teoria feminista han estat *Gender Trouble* de Judith Butler, *Simians, Cyborgs and Women* de Donna J. Haraway i l'obra en general d'Hélène Cixous. ■

Som molt lluny de donar a la cura el valor social que mereix

Crec que el moviment feminista continuarà molt actiu durant aquests anys vinents

Un grup de dones aixeca els punys i les mans en una manifestació feminista. E.P.

Vaga 8-M: Quins són els envits del feminisme?

Feminisme Parlem amb dones d'àmbits i generacions diverses sobre els propòsits del feminisme

REDACCIÓ

Són polítiques, editores, periodistes, advocades, cuïneres, escriptores... De llocs molt diversos del país i de generacions diferents. Però totes han contestat les dues mateixes preguntes: sobre les prioritats actuals del moviment feminista i si recorden haver-se reconegut mai en elles mateixes una actitud masclista.

Entre les prioritats, moltes de les enquestades destaquen la igualtat d'oportunitats en

el món laboral i totes les coses que això comporta: l'eradicació de l'escletxa salarial, del sostre de vidre, de la precarització del treball femení, de l'assetjament laboral... També garantir més accés als càrrecs de responsabilitat i la possibilitat de compaginar la carrera professional amb la maternitat.

Moltes de les entrevistades també esmenten la coeducació dels infants com una altra de les prioritats. Parteixen de la idea que, per eradicar el masclisme vigent durant segles a la societat, és primordial d'incidir entre els infants

Destaquen l'eradicació de l'escletxa salarial, del sostre de vidre, de la precarització del treball femení, de l'assetjament laboral...

des de ben petits. L'eradicació de la violència contra les dones, el paper dels mitjans de comunicació i la implicació dels homes a la causa també són algunes altres de les prioritats més destacades.

Les respostes a la segona pregunta, sobre les actituds masclistes inherents en la nostra societat, moltes dones han dit que s'esforcen molt per no tenir-ne. Creuen que cal canviar el marc mental per no repetir estereotips. Tot i això, hi ha patrons molt persistents que molt sovint es repeteixen de manera inconscient. I molts

Paula Bonet. vw

Carme Arenas: La gran prioritat fóra ni haver de parlar de feminisme, ni tampoc de masclisme

Ada Colau. A.S.

Montse Ayats: És fonamental que les dones no tinguem por a l'hora d'assumir responsabilitats

d'aquests patrons s'expressen en la quotidianitat: en el llenguatge, en determinades actituds...

Aquestes són les preguntes que han respost les enquestades:

1. Quines haurien de ser les prioritats del moviment feminista ara?

2. Recordeu l'última vegada (o alguna vegada) que heu reconegut en vosaltres mateixes una actitud masclista? Quina?

Carme Arenas, presidenta del PEN català

1. La gran prioritat fóra ni haver de parlar de feminisme, ni tampoc de masclisme, perquè han caigut ja els estereotips i patrons que durant tants anys han configurat la nostra societat. Com que encara no hi hem arribat, crec que és una lluita de tota la societat en la qual les dones tenim un paper transformador decisiu. La fita és la igualtat sense quotes ni discriminacions i sense haver d'estar sempre amatents. Viure la igualtat amb naturalitat i com una riquesa.

2. Pertanyo a la generació de l'avançada postguerra i vaig participar de manera activa en les reivindicacions feministes que van donar lloc a les Jornades Catalanes de la Dona el 1976. Recordo l'acte al Paranimf de la Universitat de Barcelona, més de quatre mil dones convocades per les qui foren les nostres germanes grans, i veure entrar la Maria Aurèlia Capmany i sentir la seva ponència. Crec que a les dones de la meua generació això ens va imprimir un caràcter, que s'ha traduït a fer del feminisme,

més que no pas una proclama –que també va bé–, una actitud militant profunda de fer-nos respectar i de no acceptar patrons masclistes de ningú. Havíem de superar la involució que havia comportat la dictadura, després de l'avenç aconseguit durant la República.

En la mesura que n'hem sabut, hem passat el testimoni a les generacions més joves les quals, malgrat els quaranta anys passats, encara han/hem de batallar per reivindicar coses tant en l'àmbit personal com en el social: presència pública, igualtat de sous, assumpció de llocs de responsabilitat en organismes de poder i un llarg etcètera. Ben segur que, vivint en una societat masclista, alguna marca devem tenir empeltada encara. Cal que canviem el marc mental per no repetir estereotips.

Montse Ayats, presidenta de l'Associació d'Editors en Llengua Catalana

1. Crec que cal molta feina des d'àmbits diversos. La principal i més important, en l'educació, que és la base per a fer canvis de debò i que, gràcies a l'escola, permet d'arribar a tota la societat. També és fonamental que les dones no tinguem por a l'hora d'assumir responsabilitats, càrrecs... El fet de ser-hi permet d'incorporar altres dones i, en conseqüència, altres maneres de fer. I ens cal, també, una feina de sensibilització d'homes i dones per a anar canviant, amb la feina de tots plegats, una cultura de fa segles. Sóc de les qui penso que, per moltes lleis que es facin, les coses només es canvien

des de les actituds i les accions quotidianes i arribant a tots els sectors de població.

2. No en sóc conscient, però pot haver passat. He viscut i crescut en un món molt masculí i cal desaprendre moltes coses.

Patricia Ballesté, dissenyadora gràfica

1. Igualtat d'oportunitats laborals, igualtat de sou pel mateix lloc de feina. Les baixes maternals haurien de ser més llargues i s'hauria de trobar la manera d'ajudar a compatibilitzar la criança amb la feina. Per últim, l'educació des de petits a l'escola als nens i les nenes per a inculcar actituds igualitàries.

2. Sí, fa uns dies conduïa pel carril esquerre i de cop va venir un cotxe esportiu molt de pressa per darrere i em va fer llums. Vaig mirar pel retrovisor i vaig veure una dona rossa amb ulleres de sol. Si hagués estat un home, hauria estat com sempre. Però, com que vaig veure una dona, em va fer més ràbia: 'De què va aquesta paia, conduint així, agressivament?', vaig pensar. Sembla com si a un home li ho hagués tolerat més que a una dona.

Paula Bonet, il·lustradora

1. Primer de tot, eliminar la bretxa salarial de gènere. Després, la igualtat en l'accés als càrrecs de responsabilitat. També eliminar l'assetjament sexual i laboral. I finalment, la coresponsabilitat en la conciliació familiar.

2. El nostre pensament, el nostre lèxic, la manera que tenim de comunicar-nos s'ha construït sobre una base de discriminació masclista evi-

Jenn Díaz. A.S.

Nausicaa Bonnín: Que els més petits creixessin en igualtat, respecte, lliures d'estereotips i discriminació

Núria Feliu. vw

Esperança Camps: No ens hem de conformar amb 'l'habitació pròpia'. Volem la casa sencera

dent. Tots som masclistes. Personalment estic molt alerta amb el lèxic i construccions que faig servir i em sorprenen cada dia verbalitzant continguts masclistes. Un exemple: pensar que algú és 'un fill de puta' o que vull anar-me'n d'una vegada d'un lloc perquè allò 'és un conyàs'.

Nausicaa Bonnín, actriu

1. Uf, n'hi ha tantes! Per mi, la més important potser és l'educació, així que posaria molta força en el fet que els més petits creixessin en igualtat, respecte, lliures d'estereotips i discriminació de gènere. I, evidentment, prevenir i eradicar la violència masclista és primordial.

2. No en sé dir cap en concret, però fins que no vaig començar a llegir, escoltar i investigar sobre el tema, no em vaig adonar que jo, com tots, hem nascut i crescut en una societat heteropatriarcal en què es normalitzen moltes actituds masclistes.

Esperança Camps, periodista

1. Les dones no ens hem de conformar amb 'l'habitació pròpia'. Volem la casa sencera. El món sencer. No hem de voler un refugi per a sentir-nos-hi bé, per manar d'aquell espai. El món sencer ha de ser confortable per a les dones al costat dels homes. En igualtat. Sense por.

2. Per a mi, una aspiració o prioritat és que les meues filles deixen de repetir patrons masclistes que jo, a vegades, repetisc. Sense adonar-me'n, és clar. I quan me n'adone, em faig ràbia i em molesta la naturalitat amb què, encara, després de tot el procés inte-

lectual de gènere que he fet, ho assumesc.

Neus Chordà, comunicadora cultural

1. La primera prioritat ha de ser l'educació dels infants tant a l'escola com a les llars. Amb una bona educació, lliure d'estereotips, ja tindriem molt camí fet. La segona, explicar bé el feminisme, encara avui l'any 2018, hi ha molta confusió sobre què és, què vol i què persegueix el feminisme.

2. Conscientment i que recordi, ja fa molts anys que no.

Ada Colau, batllessa de Barcelona

1. Crec que no les he de dir jo, perquè el feminisme ja fa molt temps que ha deixat molt clares les seves prioritats. El que proposa el feminisme com a prioritat és senzillament una cosa de sentit comú: que les dones, que som la meitat de la població, tinguem les mateixes oportunitats, les mateixes llibertats i la mateixa seguretat que l'altra meitat de la població, que són els homes. També és important que s'acabi la violència, segurament la violència sistèmica més gran que tenim avui dia, i que l'any passat va fer que hi hagués vuit dones assassinades a Catalunya per les parelles o ex-parelles, que fa que es violi una dona cada vuit hores o que cada dia s'agredeixi les dones de moltes maneres. Tot això, afegit a l'escletxa salarial, en què les dones cobren un 30% menys en les pensions que no pas els homes... Hi ha exemples infinits de discriminació en l'àmbit polític, econòmic, social i sexual! Tot plegat és

injustificable en democràcia i, per tant, tots aquells que es considerin demòcrates avui no poden ser cap altra cosa que feministes.

2. Segur que jo també he tingut alguna actitud masclista o n'he reproduït algun estereotip, perquè tots estem travessats pel masclisme, en una societat que encara ho és, de masclista. Tanmateix, el dia de la dona hem de preguntar als homes com pot ser que el 99% de les agressions sexuals siguin d'homes cap a dones.

Jenn Díaz, diputada al Parlament de Catalunya (ERC)

1. La primera i més urgent, sense dubte, és posar fi la violència masclista. Les dones som assassinades pels homes des de molt abans que això fos una preocupació social. Per fer-ho, trobo indispensable la coeducació i formar nens i nenes feministes. La segona engloba la resta de discriminacions que patim les dones pel fet de ser dones, i demana la col·laboració dels homes. O és una lluita compartida, o no l'acabarem mai. O els homes renunciïn als seus privilegis i ens consideren iguals que ells, o no ens en sortirem. O les dones ens apoderem i no callem davant les injustícies, o no ens en sortirem.

2. Cada dia en tinc, segur, sense adonar-me'n.

Núria Feliu, cantant

1. Faig meves les paraules de Cristina Sen: 'Un moment pot crear un moviment'. És molt important la campanya #MeToo, animant totes les dones a explicar els casos que han patit d'assetjament

Teresa Jordà. ACN

Marina Geli: Aconseguir paritat en les estructures de poder econòmic i en el treball de cures

Neus Munté. ACN

Aurora Madaula: Denunciar i exigir en tots els àmbits que s'acabi d'una vegada per totes la desigualtat

i abús sexual. Les denúncies començaven a esclatar i avui un gran moviment ha arrelat a tot el món. Però aquest moviment no sorgeix del no-res, sinó de la feina sembrada pel feminisme que es focalitza ara en una qüestió que ens incumbeix a totes: la denúncia de la violència sexual en tots els seus graus, l'emprenyament davant el magma dels qui es creuen que tenen drets sobre el cos de la dona. Prou!

2. Segur que tinc actituds masclistes, però no en recordo cap.

Marina Geli, ex-consellera

1. Aconseguir paritat en les estructures de poder econòmic i en el treball de cures, el reconeixement del pluralisme femení, buscar nous homes que siguin aliats i construeixin una nova masculinitat. També aconseguir la igualtat salarial i impulsar l'educació emocional de gènere.

2. He vist que les dones també som masclistes en contextos de poder. Jo segurament també ho he estat, encara que intento adonar-me'n per no ser-ho.

Anna Gual, poeta

1. Un tema prioritari ha de ser el laboral: no permetre la discriminació en l'entorn de feina pel fet de ser dona. L'equiparació salarial ha de ser la bandera que totes portem a la mà, perquè ens hi juguem molt. Ser tractades com a iguals, amb les mateixes obligacions i amb els mateixos drets, podent accedir a tota mena de càrrecs. Malauradament, ens trobem que, massa sovint, en empreses grans, els càrrecs directius són ocupats exclusivament

per homes. Aquesta dinàmica s'ha de revertir i ho hem de fer entre totes, creient en allò que reivindicuem i no permetent que el sistema continuï menystenint-nos. La hipersexualització de les dones als mitjans de comunicació i la poca representativitat que hi tenim ha de ser una lluita també essencial. La representació femenina és múltiple, per això els mitjans han de prestar atenció a saber-ho comunicar. Massa sovint trobem la dona entesa com un cos que amaga un cervell. Aquestes conductes s'han d'abolir, i s'ha de fer que les dones siguin tractades en correspondència als seus drets i als seus mèrits. En l'àmbit sexual, és clau apoderar les noies a no consentir allò que no vulguin dur a terme. Les noves generacions han de venir fortes, i han de saber dir que no. També hem de lluitar pels drets reproductius, per poder avortar sense l'estigma que això encara comporta a la societat. Un altre aspecte important que s'erigeix com un repte clau en el feminisme és tenir en compte les alteritats dins del mateix moviment. Les dones hem d'escoltar totes les dones, siguin joves o grans, siguin de ciutat o d'entorns rurals. Un dels errors és liderar un feminisme des de la capital i no prestar la importància que té el pes de les dones en els pobles. Sols ajudant-nos mútuament serem una veu forta, única i impossible de fer callar.

Teresa Jordà, diputada al congrés espanyol (ERC)

1. El primer repte és aconseguir que la societat assumeixi

el feminisme com una qüestió democràtica. Perquè el feminisme va molt més enllà d'un simple moviment social que lluita contra les desigualtats causades pel gènere, és una revolució de pensament. És per això que la prioritat és treballar en molts camps: el sostre de vidre, l'escletxa salarial, la violència sexual, la coeducació, la igualtat d'oportunitats, trencar el gènere binari, revisar les masculinitats i les feminitats, despertar consciències crítiques, parlar de manera inclusiva...

2. Mai.

Aurora Madaula, diputada al Parlament de Catalunya (JxCat)

1. Una de les prioritats del moviment feminista ha de ser denunciar i exigir en tots els àmbits de la societat –polítics inclosos– que s'acabi d'una vegada per totes la desigualtat, l'escletxa salarial, la misogínia i, sobretot, la violència contra les dones. Perquè ha esdevingut una de les xacres més grans d'avui dia, que cal combatre fins a eradicar-la.

2. No sóc conscient d'haver tingut cap actitud masclista, la veritat...

Neus Munté, diputada al Parlament de Catalunya (JxCat)

1. La primera és reivindicar que cap societat pot admetre que les dones, que som més del 50%, estem subrepresentades arreu. És un atac a la democràcia i una pèrdua de talent. També cercar la complicitat activa dels homes. El feminisme no és patrimoni de les dones. Tampoc no adme-

Laura Rosel. vw

Gemma Polo:
Deixar de
reproduir aquelles
dinàmiques
tradicionals que
sostenen el sistema

Carme Rusalleda. vw

Fina Puigdevall:
Aconseguir la
igualtat entre
homes i dones, tant
dels drets com dels
deures

tre cap discriminació sexista, començant per la salarial, ni cap actitud de menysteniment o violència masclista. Tolerància zero i denúncia pública de la seva banalització. Finalment, promoure dones referents en tots els àmbits.

2. No recordo haver-ne tingut cap de manera conscient.

Anna Oliver, associació de dones juristes d'Alzira

1. Sempre he pensat que la gràcia i la força del moviment feminista és que treballa un ventall d'àrees al mateix temps, perquè assolir la igualtat o treballar per aconseguir-la és impossible avançant sols en una, el feminisme ha d'amerar el nostre dia a dia, i com que les persones som polièdriques, no ens queda sinó atendre tots els fronts amb les mateixes forces.

Essent estricta en la resposta, per mi la prioritat seria el món laboral. La precarització del treball femení i l'empobriment de les dones a les crisis és una evidència. Com ho és que a països menys industrialitzats són elles les qui tenen menys oportunitats, que la manca d'oportunitats et converteix en víctima procliu del tràfic i els abusos, o que el fet que una dona que suporta la violència masclista massa vegades va lligat a la manca d'oportunitats per a emancipar-se. Sense oblidar l'escletxa salarial i el sostre de vidre. L'autonomia i les oportunitats laborals ens donen una independència econòmica que ens permet de ser lliures en tots els altres àmbits. I ja sabem que no hi ha llibertat

sense independència.

2. No m'havia parat a pensar-ho. Tinc una veïneteta que plora molt, els seus motius deu tenir, la xiqueta, és clar, però jo, que tinc el despatx a casa, a vegades no ho puc evitar i m'irrite sentint-la. Fa un parell de dies me la vaig trobar, venia d'escola somrient, i no vaig tindre cap més pensada que dir-li que sense plorar estava més guapa. Va ser un d'aquells instants que a mesura que vas parlant saps que vas ficant la pota, però no pares.

Gemma Polo, cantant del grup Roba Estesa

1. En el món de l'escena musical, com en la resta de contextos, penso que agafar consciència és sempre el primer pas: observar(-se), analitzar(-se) i començar a prendre decisions i ser conseqüents. La cosa bona del feminisme és que, quan comences a despertar, aquesta sensibilitat no la limites als paràmetres de gènere sinó que comences a identificar les injustícies a més nivells i altres lluites: el racisme, el classisme, l'especisme... A partir d'això, la idea seria deixar de reproduir aquelles dinàmiques o actituds tradicionals que sostenen el sistema i començar a descobrir noves maneres de fer que surtin dels models hegemònics. A part, la insistència a crear referents, obrir debat i remenar consciències i privilegis ha de continuar d'una manera permanent.

2. Vaig treballar en una escola on hi havia un nen trans. Vaig adonar-me que quan em dirigia a ell ho feia amb el pensament que era un noi (és una cosa molt antiga, de molt

endins). Aleshores vaig identificar que, d'alguna manera o altra, el meu jo era diferent quan em dirigia a un nen o a una nena. Va ser bastant decebedor, per mi.

Fina Puigdevall, cuinera del restaurant les Cols

1. Aconseguir la igualtat entre homes i dones, tant dels drets com dels deures.

2. Ara mateix no se me n'acut cap, en el meu dia a dia i al restaurant tenim molt interioritzada aquesta igualtat.

Àfrica Ramírez, editora de Balandra Edicions

1. És difícil establir prioritats, però la primera seria eliminar els privilegis d'un sexe sobre l'altre, l'equitat beneficia tota la societat, també els homes. No al sexisme als mitjans de comunicació que reproduïxen actituds heteropatriarcal i potencien estereotipus sexuals. No a la violència dins de les relacions personals i l'exercida pels estats. No a les situacions discriminatòries que dificulten la presència de les dones en tots els àmbits de la societat. No a la discriminació salarial per raons de sexe. Hi ha tants altres 'no'!

2. Crec fermament en la igualtat de sexes i la tinc tan interioritzada, visc amb ella, que no recorde cap actitud masclista. No la consentiria cap a mi i, per tant, no la faria a altres, però qui sap si en alguna ocasió l'inconscient m'ha jugat una mala passada.

Laura Rosel, periodista

1. El 8 de març de 2018 ha de ser -de fet, crec que ja ho és- un punt d'inflexió. S'ha de superar la fase de reivindi-

Estel Solé. E.P.

África Ramírez: No al sexisme als mitjans de comunicació que reproduïxen actituds heteropatriarcal

Fanny Tur. vw

Isabel Sucunza: Una feina pedagògica, tant per a les dones com per als homes

cació per entrar en la fase de consolidació i normalitat. Mai fins ara les dones no havíem parlat tan fort i tan clar. I mai fins ara no ens havien escoltat tant ni el missatge havia arribat tan lluny. Per tant, res no pot continuar igual a partir d'aquest 8 de març. Això no vol dir que la lluita estigui guanyada, ni de bon tros! Ara toca fer efectives les demandes: instal·lar-nos als espais de poder, fer-nos visibles a totes les esferes, deixar de sentir-nos culpables, deixar d'estar anul·lades... Però, sobretot, ara toca avançar de bracet amb ells, amb els homes. Ara que molts han obert els ulls i han perdut la por de dir que ens entenen, que també són feministes, cal sumar-los, cal treballar plegats per fer real la igualtat. Sense ells, que són l'altra meitat de la societat, no hi haurà paritat en cap sentit.

2. Molt sovint! Els tics del masclisme els portem incorporats, són innats. Tant de bo, les properes generacions de dones i d'homes ja no els tinguin tan interioritzats i puguin relacionar-se de manera més alliberada. En el meu cas, he reconegut el masclisme en gestos quotidians, gairebé íntims. Per posar-ne un exemple: la trobada d'amics, en què de forma automàtica elles planifiquen els àpats, cuinen, renten plats, i ells carreguen la compra, 'ajuden' a desparar taula i allarguen el cafè. Un altre exemple: els grups de whatsapp de l'escola. El 95% dels integrants són mares.

Carme Rusalleda, cuinera del restaurant Sant Pau

1. Continuar treballant pel

respecte, la igualtat i la formació acadèmica i cultural de totes de dones del món.

2. Penso que no tinc actituds masclistes, i si les tinc, no me n'adono, lluito i protesto quan visc aquesta mena d'actituds.

Isabel-Clara Simó, escriptora

1. La igualtat. I costarà molt.

2. Mai no he tingut una actitud masclista.

Estel Solé, actriu, poeta i dramaturga

1. La prioritat és apoderar-nos com a dones, perdre tota mena de por i alçar les veus per reclamar els nostres drets, per exigir una revisió i canvis en els fonaments a partir dels quals s'ha estructurat la societat patriarcal durant anys i que ens han convertit en ciutadanes de segona.

2. M'he reconegut masclista quan m'he vist donant per fet que la meua mare, com a àvia, tenia més 'obligació' o responsabilitat d'ajudar-me fent cangurs del meu fill que no pas el meu pare com a avi.

Isabel Sucunza, llibretera

1. Veient la desinformació que sembla que encara hi ha sobre això, fa ràbia però sembla que una de les primeres coses a fer continua essent una feina pedagògica, tant per a les dones com per als homes. A partir d'aquí, crec que és bàsic d'implantar l'equiparació salarial com sigui i eliminar la violència masclista.

Fanny Tur, consellera de Cultura, Participació i Esport del govern de les Illes Balears

1. Continuar treballant i reclamant que les dones tinguin visibilitat. Que la visibilitat de la seva feina sigui proporcional a la realitat, perquè a vegades no és així. També treballar per evitar els molts tics masclistes que encara queden a la societat.

2. M'he sentit culpable per dedicar tant de temps a la feina. Per dedicar-me a la política quan els meus fills eren petits. Encara me sent responsable de la marxa de la casa, tot i ser fora.

VilaWeb s'adhereix a la vaga feminista. vw

Què és la sororitat? Un diccionari feminista

Feminismes Més de cent paraules i conceptes per a entendre el feminisme d'avui i tot el que l'envolta

CLARA ARDÉVOL

Qui vulgui acostar-se al feminisme avui dia, sigui per mitjà de les xarxes socials o bé d'assaigs, es trobarà amb una colla d'expressions i conceptes complexos. Molts són neologismes o termes encunyats per autores que han acabat fent-se un lloc en la teoria i l'activisme feministes. Alguns altres, en canvi, són paraules conegudes per tothom, però amb uns matisos que potser passen més desapercebuts. Heus ací un intent d'agrupar i aclarir tots aquests conceptes relacionats amb la discriminació per raó de gènere.

Agressió sexual: És un delicte que consisteix a atemptar amb violència i intimidació

contra la llibertat sexual d'una persona. Es diferencia de l'*abús sexual* (l'agressor pot obtenir el consentiment de la víctima fent valer una situació de superioritat) pel fet que inclou violència i intimidació. Aquest concepte s'associa sovint a les *violacions* (una classe d'agressió sexual que inclou penetració, sigui anal, bucal o vaginal), però també comprèn unes altres agressions com ara els tocaments.

Aliat feminista: Home que dóna suport al moviment feminista. De vegades es parla d'*aliats* i no d'*homes feministes* perquè es considera que el moviment feminista l'han d'encapçalar les dones, que són el subjecte oprimat. (Vegeu també *fals aliat*.)

Amor romàntic: És conside-

La 'sororitat' és la solidaritat entre dones. ENCUENTRO DE FEMINISTAS DIVERSAS

rat, segons diversos corrents del feminisme, una de les causes de la perpetuació de la violència masclista. Aquests corrents del feminisme consideren que l'amor romàntic es transmet per mitjà de relats literaris, films o cançons i que és un tipus d'afecte que ha de ser per a tota la vida, exclusiu, i amb un elevat grau de dependència afectiva.

Androcentrisme: Visió del món i de la cultura centrada en el punt de vista masculí.

Assetjament sexual: Intimidació o coerció de naturalesa sexual.

Avergonyiment de meuca (Slut-shaming): Acció de culpabilitzar una dona fent al·lusió a comportaments o desigs sexuals diferents dels ortodoxos, tant si són reals com si no. N'és un exemple el fet de jutjar les dones per la seva activitat sexual o pel fet d'anar vestides d'una mane-

ra que, suposadament, cerca l'atracció dels homes.

Avergonyiment físic (Body-shaming): Crítica de l'aspecte físic o la manera de mostrar el cos de les persones, especialment de les dones.

BodyPositivity: Moviment que encoratja les persones a sentir-se orgulloses del seu cos i fugir dels complexos promoguts pel patriarcat, el racisme o la indústria de la moda.

Coeducació: Acció educativa fonamentada en el reconeixement de les potencialitats i individualitats de tot l'alumnat, independentment del seu sexe, de manera que es fomenti la igualtat real d'oportunitats.

Conciliació-corresponsabilitat: Repartiment equilibrat de les tasques domèstiques perquè les dones es puguin

desenvolupar amb igualtat en l'àmbit professional.

Consentiment sexual: Acord explícit per a participar en una activitat sexual. Els moviments feministes proposen de deixar de parlar de *relacions consentides* per parlar de *relacions acordades*, perquè la paraula *consentiment* implica que el subjecte no és qui decideix de fer l'acció, sinó que simplement l'accepta.

Cos heteronormatiu: Aspecte físic que respon a l'ideal de bellesa imposat pel sistema patriarcal.

Cosificació sexual: Ús que es fa d'una dona en particular, del concepte de dona o de la seva imatge per a finalitats que es limiten al plaer estètic i sexual masculí, sense fer referència ni a la seva capacitat racional ni a la seva dignitat humana. Mitjançant aquest procés, se separen els atributs sexuals i la bellesa física de la resta de la personalitat i aquests atributs són reduïts a eines per al plaer masculí. D'aquesta idea sorgeixen expressions com *dona objecte*.

Culpar la víctima (Victim-blaming): Culpar les víctimes de violència masclista (sigui sexual, física o psicològica) d'aquesta violència, en compte de culpar-ne l'agressor. Significa capgirar les responsabilitats: jutjar, de manera més o menys subtil, la conducta de la víctima i qüestionar si hauria pogut fer res per a evitar l'agressió o fins i tot si l'ha provocada. En alguns casos de violació, per exemple, es qüestiona si la dona havia d'haver anat

vestida d'una altra manera o per què anava sola caminant pel carrer de nit.

Cultura de la violació: Construcció social que, per mitjà de diversos sistemes, descredita, responsabilitza o culpabilitza les víctimes d'una agressió sexual, alhora que representa el cos femení com un cos disponible per a ser agredit sexualment i banalitza i presenta com a romàntica i estètica la violència sexual cap a les dones. Culpar la víctima (*victimblaming*) forma part de la cultura de la violació.

Doble jornada: Expressió emprada per fer evident el temps que moltes dones es troben obligades a dedicar a la suma de les feines domèstiques i les laborals.

Economia feminista: Estudi crític de les ciències econòmiques, amb l'intent de superar els biaixos androcèntrics. Es focalitza en els aspectes d'importància particular per a les dones, com la feina domèstica.

Eixancarrament masculí (Manspreading): Acció (duta a terme per part dels homes) de seure en un banc o seient amb les cames obertes de manera que ocupi l'espai de més d'una persona. Mostra la tendència a engrandir l'espai masculí i minvar el femení.

Escletxa de gènere: Conjunt de desigualtats entre homes i dones en un àmbit concret, quant a nivell de participació, accés a oportunitats, drets, poder, influència, remuneració, beneficis, control i ús dels recursos.

Escletxa salarial: Diferència mitjana entre els sous dels homes i de les dones.

Espais no mixtos: Espais reservats a persones del mateix gènere. Alguns col·lectius feministes són nomixtos (i, per tant, només són format per dones) i també la primera línia de moltes manifestacions feministes.

Fal·locentrisme: Actitud basada en la idea que és el penis i, per tant, l'home, el centre de les relacions sexuals. Fals aliat: Home que es considera feminista o aliat feminista, però que no es comporta com a tal.

Femellisme: Terme pejoratiu per a referir-se a aquella actitud que, suposadament i des del punt de vista de qui el fa servir, pretén la superioritat de la dona sobre l'home.

Femení genèric: En gramàtica, l'ús del femení com a gènere no marcat. Paraules com *totes* s'hi fan servir per a parlar de *totes* i *tots*, per exemple.

Feminazi: Terme pejoratiu per a referir-se a les feministes i negar els objectius del feminisme.

Feminicidi: Assassinat d'una dona pel fet de ser-ho. És la màxima expressió de la violència masclista o de gènere.

Feminisme: Moviment social que denuncia la submissió tradicional de les dones als homes i promou l'alliberament i l'apoderament (augment de la fortalesa i con-

fiança) de les dones. Té com a conseqüència l'equiparació de drets entre tots dos sexes.

Anarcofeminisme: Corrent del feminisme que veu en la dominació dels homes sobre les dones una de les primeres manifestacions jeràrquiques en les societats. El combat contra el patriarcat hi va de bracet amb la lluita de classes i contra l'estat.

Ciberfeminisme: Activisme feminista a la xarxa o feminisme aplicat a les TIC, que, segons aquest corrent del feminisme, pot trencar les barreres del gènere.

Ecofeminisme: Corrent de pensament que relaciona feminisme i ecologia. Es fonamenta en el principi de respecte a la natura com a base per a lluitar contra el patriarcat i l'industrialisme. Per a l'ecofeminisme, tant les dones com la natura són igualment víctimes del sistema patriarcal.

Feminisme abolicionista: Corrent del feminisme que promou l'abolició de la prostitució i la pornografia convencional.

Feminisme de la igualtat: Corrent del feminisme hereu del sufragisme que reivindica la igualtat entre homes i dones. Es contraposa al *feminisme de la diferència*, que defensa que la dona és diferent de l'home i és crític amb el feminisme de la igualtat, perquè considera que pot dur al risc de reproduir el rol opressor masculí.

Feminisme islàmic: Corrent del feminisme que reivindica el paper de les dones a l'islam. Demana la reinterpretació dels texts sagrats i condemna les imposicions del feminisme occidental.

Eixancarrament masculí . vw

Feminisme lèsbic: Corrent del feminisme crític amb la segona onada del feminisme i el moviment gai de principi dels setanta. Parteix de la desnaturalització de l'heterosexualitat i ha derivat en el transfeminisme.

Feminisme liberal: Corrent individualista del feminisme que se centra en la capacitat de les dones d'aconseguir la igualtat mitjançant les decisions i accions pròpies. No relaciona l'opressió per raó de gènere amb altres formes d'opressió.

Feminisme negre: Corrent del feminisme que es va fer popular durant els seixanta com a resposta crítica al feminisme blanc. Considera que sexisme, opressió de classes i racisme van estrictament units.

Feminisme postcolonial: Corrent del feminisme que proposa d'abandonar l'etnocentrisme del feminisme tradicional i incorporar-hi perspectives com la raça o la cultura.

Feminisme postestructuralista o postfeminisme: Corrent del feminisme que

fa una revisió crítica de la segona i la tercera onades del feminisme.

Feminisme pro-sexe: Corrent del feminisme contrari al feminisme abolicionista. Considera que protegir els drets de les treballadores sexuals és compatible amb la defensa d'activitats com ara la pornografia o la prostitució.

Feminisme radical: Corrent de la segona onada de la teoria feminista vinculat amb idees marxistes. El terme no fa referència a cap grau d'exacerbació o intransigència, sinó que al·ludeix a l'*arrel* per indicar que el sistema social és l'origen de la desigualtat i, per tant, cal atacar aquesta arrel per combatre-la.

Feminisme socialista: Corrent del feminisme que explica la subordinació de la dona pel model capitalista i considera que és doblement discriminada: per raó de gènere i de classe. Entronca amb el feminisme radical i el feminisme marxista, que defensa la implantació del socialisme com a via d'alli-

berament femení.

Transfeminisme: Corrent que amplia els subjectes del feminisme a persones que també són considerades oprimides pel patriarcat, però que no necessàriament han de ser dones. Entronca amb la teoria *Queer*.

Feminisme espontani: Actitud que consisteix a qüestionar i desconstruir els rols associats al gènere femení per part d'algunes dones sense tenir coneixement previ del moviment feminista.

Feminitat: Conjunt de característiques atribuïdes tradicionalment a la dona, com ara la delicadesa, la discreció, la debilitat, la irracionalitat... Feminització de la pobresa: Conjunt de fenòmens que, dins la pobresa, afecten més sovint les dones. És també el procés que eixampla l'escletxa de pobresa entre sexes. S'inclouen més fenòmens, com ara l'*escletxa salarial*, el *sostre de vidre* i el *terra enganxós*.

Furt d'idees (Bropropriating): Situació en què un home s'apropia la idea d'una dona (generalment a la feina) i se n'emporta el mèrit.

Gènere: Construcció social d'allò que el nou feminisme considera masculinitat o feminitat. Inclou les característiques, actituds i rols que una societat atorga a una persona segons el seu sexe, que és el conjunt de trets biològics, fisiològics i orgànics que divideix els individus en mascles i femelles. Així doncs, el gènere és cultural i s'atorga d'acord amb el sexe, que és biològic.

Binarisme de gènere:

Classificació de sexe i gènere en dues formes diferents, oposades i excloents: el masculí i el femení. Pot descriure una frontera social que fa indivisible el sexe del gènere i que no accepta l'existència de terceres formes d'expressió del gènere.

Cisexisme: Creença en la superioritat de les persones cissexuals i cisgènere per sobre de les transsexuals o transgènere.

Cissexual: Persona la identitat de gènere de la qual concorda amb el seu sexe biològic.

Cisgènere: Persona la identitat de gènere de la qual concorda amb el seu gènere, assignat d'acord amb el seu sexe.

Cisnormativitat: Conjunt de normes que sostenen la creença que les persones es divideixen de manera natural en dos gèneres diferents i excloents: home i dona.

Disfòria de gènere: Sentiment ampli de disgust amb el gènere que una persona té atribuït quan neix. La psiquiatria ha utilitzat el concepte com a eina diagnòstica, malgrat que hi ha un corrent de professionals de la salut que defensa que no és pas cap trastorn, sinó d'una de les conseqüències de la construcció social del gènere.

Identitat de gènere: Identificació d'una persona amb el gènere masculí o femení (o cap dels dos), que pot diferir del sexe biològic. És el procés d'integració i interiorització de les característiques que s'atorguen a la feminitat o a la masculinitat (o a cap de les dues). No s'ha de confondre amb l'orientació sexual, que és el patró d'atracció sexual, eròtica, emocional o amorosa

Femicidi: Assassinat d'una dona pel fet de ser-ho. És la màxima expressió de la violència masclista o de gènere.

cap a un sexe determinat, ambdós sexes (o cap, en cas que s'entengui l'asexualitat com una orientació sexual).

Intersexualitat: Ventall de condicions associades a un desenvolupament atípic de les característiques físiques sexuals. Les persones intersexuals poden néixer amb cromosomes, genitals i gònades que no encaixen amb la típica presentació masculina o femenina.

Masculinitat/feminitat desconstruïda: Actituds o característiques d'un home o una dona que són producte del qüestionament o rebuig de les actituds o característiques socialment assignades al seu sexe.

Rols o estereotips de gènere: Creences que s'han construït i transmès culturalment en el curs del temps i que reparteixen atributs diferents per a homes i dones, de manera que limiten les respectives expectatives de vida i possibilitats de desenvolupament personal.

Teoria Queer: Teoria sobre el gènere que afirma que l'orientació sexual i la identitat sexual o de gènere de les persones són el resultat d'una

construcció social i mai biològica. En aquesta línia, algunes persones es consideren *queer* i, per tant, no s'identifiquen amb cap gènere.

TERF: Sigles en anglès de Feminisme Transexclusivista i Transfòbic per a referir-se, de manera pejorativa, a les feministes que creuen que només es poden considerar dones aquelles persones que han nascut amb genitals femenins, sense incloure les dones transsexuals o transgènere.

Transfòbia: Odi, aversió i discriminació a les persones transsexuals o transgènere.

Transgènere: Persona la identitat de gènere de la qual és diferent del gènere amb què va néixer. A diferència dels transsexuals, malgrat no combregar amb els rols assignats al seu gènere, poden no pretendre canviar-se l'anatomia perquè consideren que no cal ser cent per cent home o dona, ni biològicament ni socialment.

Ginòpia: Omissió del punt de vista de la dona en casos de violència masclista.

Grassofòbia: Acció de discri-

minar, menystenir o tractar amb paternalisme les persones amb sobrepès, especialment les dones.

Heteronormativitat: Principi que implica l'alienació del sexe biològic, l'orientació sexual, la identitat de gènere i els rols de gènere. És a dir, des d'una perspectiva heteronormativa, una persona que ha nascut amb genitals femenins ha de sentir-se atreta només per homes, identificar-se amb el gènere femení i reproduir els rols i actituds associats a aquest gènere.

Heteropatriarcat: Sistema sociopolític que justifica i promou la superioritat de l'home i l'heterosexualitat vers la resta de gèneres i orientacions sexuals. A les formes d'opressió del sistema patriarcal, hi afegeix les que emanen de la supremacia de l'heterosexualitat. Aquest concepte es relaciona amb l'heterosexualitat obligatòria i l'heterosexisme, que exclouen i menyspreen qualsevol orientació sexual que no sigui l'heterosexualitat.

Igualtat de gènere o sexe: Qualitat que implica que homes i dones han de tenir els mateixos drets i beneficis i ser tractats amb el mateix respecte. Aquesta no-discriminació per raó de gènere o sexe és una obligació de dret internacional.

Interseccionalitat: Estudi de les identitats socials i els respectius sistemes d'opressió (com el masclisme o el racisme) que parteix de la base que no actuen de manera independent, sinó que són

formes d'exclusió interrelacionades provinents d'un mateix sistema.

Llenguatge inclusiu: Alternativa a l'anomenat llenguatge sexista que inclou l'ús del femení genèric o el desdoblament (*els professors i professores*, per exemple), entre més propostes.

Llenguatge sexista: Expressió que fan servir alguns corrents feministes, que consideren que el llenguatge tradicional és sexista i que la discriminació per raó de sexe o de gènere es manifesta amb de l'ús del masculí genèric. Així mateix, consideren que són masclistes alguns elements lèxics, com els duals aparents, que adquireixen significats diferents si es troben en masculí o femení i que menyspreen les dones (exemple, *home públic* - *dona pública*).

Llum de gas: Terme amb què es designa l'abús subtil i manipulador mitjançant el qual s'erosiona l'autoestima i la confiança d'una dona fins al punt d'anul·lar-ne la personalitat. Es considera una de les conductes més comunes entre els maltractadors.

Manterruptio: Expressió que defineix les interrupcions innecessàries per part d'un home a una dona enmig d'una explicació o discurs.

Masclisme: Actitud basada en l'atribució de superioritat a l'home sobre la dona.

Masculinitat: Conjunt de característiques atribuïdes tradicionalment a l'home, com

Pavelló per a sufragistes en una presó londinenca. vv

ara la força, el lideratge, la intel·ligència, la racionalitat...

Matriarcat: Forma d'organització que dona la màxima autoritat social i política a la mare i en què la dona predomina en les posicions de poder.

Me Too: Moviment viral per a denunciar l'agressió i l'assetjament sexual que han rebut les dones, desfermat arran

de les acusacions d'abusos sexuals contra el productor de cinema Harvey Weinstein.

Micromasclisme: Masclisme quotidià i normalitzat. A diferència d'unes altres formes de violència masclista que poden ser socialment condemnades i denunciades, aquestes pràctiques, més subtils, són legitimades per l'entorn social. Es considera, per exemple, que els comen-

taris que alguns homes fan a les dones pel carrer (jutjant-ne l'aspecte físic) són micromasclisme.

Misàndria: Aversió o odi al sexe masculí.

Misogínia: Aversió o odi al sexe femení.

Onades feministes:

Primera onada feminista:

Moviment feminista del segle XIX i començament del XX. Es va originar als països anglosaxons al voltant de dues reivindicacions principals. La primera es referia als drets polítics, lligats amb el sufragisme o moviment pel sufragi femení i al dret de les dones de participar en la vida política. La segona reivindicació era el dret de les dones de decidir sobre si tenir fills o no i quan i com fer-ho.

Segona onada feminista:

Moviment feminista de mitjan segle XX, originat als Estats Units. Reivindicava l'alliberament de les dones del seu paper tradicional lligat a la maternitat i a les tasques domèstiques. En aquesta línia, reclamava igualtat salarial, llibertat sexual, dret d'avortament, dret de divorci i protecció de la maternitat i denunciava la doble jornada femenina i la violència contra les dones.

Tercera onada feminista o neofeminisme:

Moviment feminista que neix els anys noranta i arriba fins a l'actualitat. Arrossega moltes de les reivindicacions de la segona onada (com la igualtat salarial) i n'afegeix de noves, com ara el qüestiona-

ment de la pornografia i la prostitució i la denúncia de la cosificació de la dona. És un corrent amb una gran diversitat de pensament, que també inclou reivindicacions del moviment LGTBI, per exemple.

Paritat: Participació equilibrada de dones i homes en les posicions de poder polític, econòmic i social.

Patriarcat: Concepte antropològic que descriu una organització social i cultural, en què les relacions són estructurades pel domini de l'home sobre la dona. És un sistema que promou una desigualtat estructural basada no tan sols en la diferència entre homes i dones, sinó en la inferioritat de les dones respecte dels homes en tots els àmbits de la societat.

Pedanteria masculina

(**Mansplaining**): Acció i efecte d'explicar a una dona alguna cosa que probablement ella ja sap –i fins i tot millor– per part d'un home. Són conductes orals paternalistes i condescendents.

Perspectiva de gènere:

Anàlisi de qualsevol àmbit o activitat a partir de la discriminació per raó de gènere amb l'objectiu de reflexionar-hi per trobar línies d'acció que permetin de resoldre les desigualtats. Aplicar perspectiva de gènere a la política, per exemple, seria analitzar quin paper hi fan les dones i quantes n'hi ha.

Postpornografia: Moviment de videoart contrari a la pornografia convencional. Es caracteritza per la introduc-

Misàndria: Aversió o odi al sexe masculí.

Misogínia: Aversió o odi al sexe femení.

ció de cossos no normatius i pràctiques diferents de les del pornoprevalent, que contradiuen l'existència d'un gènere binari.

Pressió estètica: Pressió social per a tenir un cos heteronormatiu que s'expressa per mitjà de la publicitat, la indústria de la moda, el cinema, etc. Igual que la cosificació, la grassofòbia i més fenòmens, es considera que afecta més les dones que no els homes. **Putofòbia:** Aversió, discriminació, menysteniment o odi a les prostitutes. Dins el feminisme, de vegades es fa servir aquest terme pejorativament, per etiquetar les feministes que defensen d'abolir la prostitució.

Quotes: Sistema de discriminació positiva amb l'objectiu de forçar que les dones participin en les posicions de poder polític, econòmic i social perquè siguin paritàries. **Rentada violeta (Purplewashing):** Conjunt d'estratègies polítiques i de màrqueting que apel·len a un suposat

compromís amb la igualtat de gènere. També es fa servir quan es defensen mesures o polítiques xenòfobes amb l'excusa que són necessàries per a l'alliberament de les dones.

Sexisme: Actitud que defensa la divisió de la societat per raó de la diferència dels sexes i, en conseqüència, justifica el manteniment d'unes normes de comportament que emanen d'aquesta divisió. Considera que homes i dones tenen un seguit de característiques que els diferencien i que, per tant, també han de tenir una conducta diferent.

Sororitat: Solidaritat, respecte i suport mutu entre dones per a establir relacions positives i una aliança existencial i política que contribueixi a l'eliminació social del masclisme i a l'apoderament individual i col·lectiu de les dones.

Sostre de diamant: Impediment per a valorar les dones

amb criteris estrictament professionals.

Sostre de vidre: Barrera invisible que representa les limitacions amb què es troben les dones per a ascendir, en la seva carrera professional, fins als càrrecs de més responsabilitat pel fet de ser dones.

Sufragisme: Moviment reformista social, econòmic i polític sorgit el segle XIX que promovia l'extensió del sufragi (dret de vot) a les dones.

Terra enganxós: Obstacle per al desenvolupament professional femení que impliquen les tasques de cures i la vida familiar, tradicionalment associades a les dones.

Test de Bechdel: Conjunt de normes per a avaluar el masclisme en els productes de ficció. S'aplica seguint els paràmetressegüents: l'aparició, pel cap baix, de dos personatges femenins i el fet que aquests dos personatges interactuïn en algun moment sobre alguna qüestió que no tingui a veure amb els homes. Una variant del test exigeix que, a més, les dues dones siguin personatges amb nom.

Treballadora rosa (Pink collar worker): Treballadora d'un àmbit tradicionalment associat a les dones, com ara mainaderes, infermeres, professores o secretàries.

Violència de gènere: Violència física o psicològica exercida contra una persona sobre la base del seu sexe o gènere, que té com a resultat un dany o sofriment físic, sexual, o psicològic. També es consideren violència de gènere les

amenaces d'aquests actes, la coacció o la privació arbitrària de llibertat, tant a la vida pública com a la privada. En una societat patriarcal, es considera que la violència de gènere és sinònim de violència masclista, perquè les qui són oprimides per raó de gènere són les dones.

Violència domèstica: Violència o maltractament a casa o dins la família, envers els fills, els avis o el company sentimental, per exemple.

Violència masclista: Violència física, psicològica, sexual, econòmica o simbòlica que s'exerceix contra les dones i que té per resultat el seu dany o patiment físic, sexual o psicològic. També es consideren violència masclista les amenaces d'aquests actes, la coacció o la privació arbitrària de llibertat, tant a la vida pública com a la privada.

Violència obstètrica: Tipus de violència contra les dones en què els professionals de la salut dominen el cos i els processos reproductius de les dones. Es manifesta en un tracte autoritari i deshumanitzador, un abús de la medicalització i una patologització de l'embaràs i el part.

Violència simbòlica contra les dones: Comportaments tàcits i gairebé inconscients en què s'exerceix dominació i es recorda a la dona quin lloc té en la jerarquia social. El feminisme considera violència simbòlica algunes campanyes publicitàries en què la dona és col·locada en posicions de submissió que pretenen ser estètiques, per exemple. ■

Què va passar a la vaga de dones d'Islàndia de 1975?

Vaga feminista El Dia Lliure de les Dones va tenir un seguiment del 90% i és el precedent més reeixit d'una aturada femenina

ESTER ESTELA

El 24 d'octubre de 1975, Islàndia es va aturar: les fàbriques de peix van tancar, el servei de telèfon no funcionava, les escoles no van obrir, els avions no es van envolar i, fins i tot, es van suspendre les funcions de teatre. El 24 d'octubre de 1975, Islàndia va viure una aturada de dones sense precedents, amb un seguiment del 90%. Aquell dia, les dones van deixar d'anar a la feina i no es van fer càrrec de les tasques de la llar. Amb aquesta acció, les islandeses van aconseguir de fer visible la feina indispensable que fan les dones tant en l'economia com en la societat.

Aquesta acció, que van secundar 25.000 dels 220.000 habitants que tenia llavors Islàndia, es coneix com el Dia Lliure de les Dones. La convocatòria no va ser tècnicament una vaga, sinó un dia que les dones es van agafar lliure. Segons les entitats convocants, entre les quals hi havia el grup de feministes radicals Red Stockings, amb aquesta estratègia es guanyaria acceptació popular i s'evitarien conflictes laborals. És també el precedent més reeixit que hi ha hagut mai d'una aturada femenina i es vol imitar amb la convocatòria d'avui, 8 de març.

Les cròniques de l'època expliquen que, com que la majoria de dones no van anar a treballar, el país va començar a fallar. No hi havia telefonistes, secretàries, mestres, obreres ni assistents de vol. Als bancs, els caps van haver d'assumir les tasques de les caixeres per evitar tancar i

els diaris no es van imprimir perquè la majoria de mecanògrafes que picaven les notícies eren dones. A més, com que la vaga també afectava les tasques de la llar i les de cura, molts homes es van haver d'emportar els fills a la feina. I com a anècdota, també es diu que a les botigues es va esgotar el menjar preparat.

Les reivindicacions de les dones islandeses de 1975 no són gaire diferents de les que es fan avui. Entre les més destacades, hi havia la reducció de la bretxa salarial, la infrarepresentació de les dones a les institucions, el reconeixement de les tasques de la llar o la millora dels serveis socials per a l'atenció dels infants. Perquè l'any 1975 les islandeses que treballaven fora de casa guanyaven un 60% menys que els seus companys masculins i moltes tenien dificultats per a compaginar una carrera professional amb les tasques de la llar i la cria dels fills.

El Dia Lliure de les Dones va tenir un seguit de conseqüències immediates a Islàndia: un any més tard, el parlament va crear un consell per l'equitat de gènere que va redactar la primera llei del món que posava el focus en la discriminació de gènere. Aquesta llei també va facilitar el camí per a l'elecció, l'any 1980, de Vigdís Finnbogadóttir, la primera dona del món escollida democràticament com a cap d'estat. I ara, més de quaranta anys després d'aquell 24 d'octubre, Islàndia és un dels països capdavaners en el rànquing mundial d'igualtat de gènere i és conegut popularment com 'el millor país del món on es pot ser dona'. ■

Manifestació a Islàndia el 24 d'octubre de 1975, el Dia Lliure de les Dones. WOMEN'S HISTORY ARCHIVES

El refranyer contra les dones

Cultura popular La majoria de dites i refranys transmeten una imatge de la dona carregada de tòpics i prejudicis

ESTER ESTELA

Molt sovint diem que el refranyer tradicional és una font inesgotable de saviesa popular, però hi ha casos en què allò que ens explica és totalment desfasat. N'és un exemple la visió que té de la dona, que en la majoria de dites i refranys va carregada de tòpics i prejudicis, gairebé sempre amb una opinió pejorativa. De fet, el refranyer parla tothora de les dones com a esposes i des d'un punt de vista molt masculí, talment com si d'escriure la saviesa popular només se n'haguessin encarregat els homes.

Però la misogínia del refranyer no és pas cap fet aïllat: en el curs de la història hi ha moltes proves escrites que palesen que la literatura, el pensament i la política s'han dedicat a menystenir les dones. En el cas de refranyer, el coneixement que propaga parteix d'un món molt rural i en aquestes societats tradicionals les dones tenien un paper molt definit que no va començar a canviar fins que no va arribar la revolució industrial. N'és una bona prova el fet que les dones sovint siguin comparades amb animals

Una rajola d'una dona amb un ocell. ART DE LA TERRA

El refranyer també dedica molt d'espai a advertir del perill que representen les dones

i estris propis de les feines del camp: 'Al que té carro i muller, mai li faltarà què fer', 'Dona i cavall, donen treball', 'Del mateix lloc, ni dona ni porc'.

Si fem cas del refranyer, la dona és un ésser d'una gran inestabilitat emocional, que sempre crida, plora i, en general, complica la plàcida existència dels homes: 'D'home tiple i dona tenor, deslliureu-nos-en Senyor', 'A tothora el gos pixa i la dona

plora', 'Allò que la dona no assoleix parlant, ho aconsegueix plorant'. A més, segons la saviesa popular, les dones també són terriblement tafaneres: 'Dona finestrera, o puta o xafardera', 'Cap home savi i discret diu a la dona un secret'.

Però les qualitats pejoratives de les dones no s'acaben aquí: el refranyer també dedica molt d'espai a advertir del perill que representen: 'Amb dones, armes i focs, no

Segons el refranyer, doncs, com ha de ser una dona virtuosa? A grans trets, prima, jove i fina

hi vulguis jocs', 'Cartes, daus, dones i vi, el ric fan tornar mesquí', 'De la dona que pel carrer troba sovint diner, no et fiïs ni gota', 'Dona jove i home vell, no hi ha pas remei per a ell'. I tots aquests motius, és clar, justifiquen els abusos i la violència: 'A la dona i a la burra, cada dia una surra', 'Baralles entre muller i marit, de la taula al llit', 'A pica d'aigua beneïta i a mosses d'hostal, tothom hi fica mà'.

Però si hi ha un apartat en què el refranyer és especialment extens és el que ens parla de la ineptitud de les dones per a exercir el poder. Així es pot sentir: 'Casa on governa la muller, no sol anar bé', 'Allí on manen dones i llauren vaques, mal any assegurat'. I si a més les dones s'han d'entendre entre elles, encara és pitjor: 'Cent ames d'un corral, cada una diu el seu cantar', 'De dones en una

casa, amb una n'hi ha poc; amb dues, massa'. Només hi ha una situació que fa que una dona pugui manar i ser respectada: si té diners. Llavors es diu: 'A casa de dona rica, ella mana i ella crida'.

Segons el refranyer, doncs, com ha de ser una dona virtuosa? A grans trets, prima, jove i fina: 'La dona, busca-la prima i neta, que grossa i bruta ja s'hi torna', 'La dona l'has de jutjar en veure-la caminar', 'Dona i sardina, com més petita, més fina', 'Bèstia xica i dona gran, traieu-melles del davant'. Això sí, les dones com cal costen molt de trobar: 'Alzina i dona, de cent una de bona'. I, per evitar que la dona descarrili, cal que estigui a casa i ben enfeïnada: 'Dona ociosa no pot ser virtuosa', 'Dona aficionada als balls, per casa no té treballs', 'Dona brincadissa, ni a casa ni a missa'. ■

1. Una dona fent Boixet. A.D.T. // 2. Una infermera. A.D.T. // 3. Una peixetera. A.D.T.

CIÈNCIA-FICCIÓ I SEMBRAT FEMINISTA

ANNA ZAERA

Donna Haraway conversa amb Marta Segarra en una conferència al CCCB.

ALBERT SALAMÉ

«És ara quan les dones tenim un paper específic per a fer un planeta més habitable. 'Les dones som com aranyes o meduses, éssers tentaculars, capaços d'establir múltiples relacions'»

I demà, dia 8 de març, Farem Món (FM). Dilluns vaig descobrir que la pensadora Donna Haraway fa servir la imaginació per crear paraules i, amb les paraules, futurs possibles. Ella fa servir la fórmula SF, un signe per a generar significats en sèrie. SF, tot i que en un primer moment remet a Science Fiction, és un concepte que podria donar peu a més combinacions. *Speculative Fabulation* – 'fabulació especulativa' –, *String Figures* – 'jocs de cordills' –, *So Far* – 'de moment' – són alguns dels que proposa. Quasi involuntàriament, vaig començar a jugar pensant en més possibilitats: Sembrat Feminista, Sàvia Faula, Senyals Febles, Secreta Fantasia... Suposo que la clau era deixar anar la imaginació i fer provatures sense sentir-me presonera de cap concepte considerat *natural*.

L'autora va fer una intervenció al CCCB, dins el cicle vinculat a l'exposició 'Després de la fi del món' –una proposta humanista sobre la crisi climàtica. I va dir que la ciència-ficció era 'una manera de fer el món', de la mateixa manera que per mitjà del joc de paraules es poden fer connexions que altrament no haurien estat possibles. 'Jugar amb la poesia i amb el collaret de paraules ens remet a la ficció, una manera de fer esclatar una sèrie de connexions que porten a la vida', va afegir.

La jornada de vaga de demà serà una diada que ens durà cap a un futur de sentits encara per fer. En aquests moments ja són a punt totes les pancartes que sortiran al carrer i es posaran en joc. Llençols retolats que crearan espais. 'Futurs possibles',

Llençols retolats que crearan espais.
'Futurs possibles'. Tota la inventiva
posada al servei d'un moviment col·lectiu

Una celebració d'aquest parentiu que no
és sanguini ni de raça, sinó basat en la
proximitat que ens dona la resistència i
les ganes de crear futurs habitables

com diria Haraway. Tota la inventiva posada al servei d'un moviment col·lectiu. 'No som víctimes, som supervivents'; 'La revolució serà feminista o no serà'; 'La Manada som nosaltres', són algunes de les que ja han sortit més vegades. Quines seran les de demà?

En el seu darrer assaig, *Staying with the Trouble: Making Kin in the Chthulucene*, aquesta professora emèrita dels departaments d'Història de la Consciència i d'Estudis Feministes de la Universitat de Califòrnia proposa, amb el mateix esperit capgirador de la seva inventiva, de reconsiderar les relacions dels humans amb la Terra i totes les altres espècies que l'habiten. I posa èmfasi en la paraula *kin*, que podria traduir-se per 'parentiu'. Més enllà de la consanguinitat implícita en el concepte de 'parentiu', ella proposa d'entendre'l com 'una relació de solidaritat duradora'.

Els dies de mobilitzacions col·lectives, com el 8 de març, pel simple fet de trencar amb la rutina privada, són dies de parentiu, en què les dones s'organitzen en l'espai públic i, precisament per això, es creen nous afectes. Una celebració d'aquest parentiu que no és sanguini ni de raça, sinó basat en la proximitat que ens dona la resistència i les ganes de crear futurs habitables. La mateixa proximitat que al meu poble feia dir *tia* a la veïna, i *mana* (de 'germana') a l'amiga. Deia Haraway que les feministes han contribuït a pensar d'una manera diferent i és ara quan les dones tenim un paper específic per a fer un planeta més habitable. 'Les dones som com aranyes o meduses, éssers tentaculars, capaços d'establir múltiples relacions.'

La proposta del joc inventiu que proposa Haraway té a veure amb l'alegria i el risc. Les mateixes sensacions que tenim quan provem de crear paraules noves i nous significats. 'Implicar-nos mútuament en mons que no són acabats és la feina que fem contra l'amenaça del cinisme i l'engany', va dir. Lluny dels discursos apocalíptics, ella ho veu clar: 'La feina crítica és inventar allò que encara no és però que hauria de ser. Si denunciar el capitalisme hagués servit, el capitalisme ja s'hauria abolit.' 📖

JO, FEMINISTA?

MARTA ROJALS

«Ets feminista, ras i curt. Com el dia que vas descobrir que aquelles altres indignacions teues també tenien un nom: antifeixisme, animalisme, ecologisme, republicanisme i anar sumant»

Potser a vosaltres també us ha passat, senyores de la generació X, que un bon dia de la vostra vida algú us ha etzibat: 'És que vosaltres, les feministes...', o una acusació similar, i us heu quedat parades. Jo, feminista?, vàreu pensar en aquell moment de desconcert; però si no he anat mai a cap mani del 8 de març; però si no he sentit parlar mai de la primera onada, ni de la segona, ni de la tercera; si, per no saber, no sé res de les sufragistes, ni conec qui va ser, posem per cas, Frederica Montseny, que l'he haguda de buscar al Google, i d'aquí m'ha sortit una tal Unió de Dones de Catalunya d'un tal any 1937, creada dins d'un tal Primer Congrés Nacional de la Dona celebrat al Palau de la Música quan ma iaia tenia nou anys i ja anava a l'avellana.

El primer 'jo, feminista?' d'una dona de la meua generació sol ser un derivat defensiu de l'educació masclista –o patriarcal, que també hem après a dir de grans– que hem rebut. Una educació que ens ha inculcat des de ben xiquetes l'eterna sospita sobre nosaltres mateixes i les nostres congèneres, una malfiança escèptica cap a tot allò que té a veure amb els nostres malestars, els nostres temors, els nostres cossos dolorosos, els nostres pensaments 'de dona' en tant que a un home, l'ésser 'neutre' que ens van donar de patró, no l'amoïnaven tant (fins i tot gens), i, en conseqüència, de què ens hauria d'amoïnar a nosaltres.

Doncs aquest primer 'jo, feminista?' seria un triomf del correctiu masclista que, d'adultes, ens continua dient que no hem d'atabalar la gent amb les nostres queixes, que de tot en fem un gra massa, que mentre hi hagi a la Terra un sol mascle treballant esforçadament en una mina, o portant el nano al pediatre, o canviant els bolquers a sa mare malalta, les nostres demandes –o reivindicacions, que també hem après a dir de grans– no són prou urgents. Res que no s'hagin sentit a dir històricament molts altres col·lectius oprimits, poseu-hi l'exemple que vulgueu, sempre des de les posicions de privilegi i poder. I aquí s'hi escauria la famosa citació de Simone de Beauvoir que diu que l'opressor no seria tan fort si no tingués còmplices entre els oprimits.

Fins i tot la dona més masclista ha tingut pensaments feministes alguna vegada. Ni que sigui aquell dia que va maleir que hagués d'ocupar-se –de franc i abnegadament, com ha de ser– de la sogra malalta, o que sa filla hagués de deixar la criatura de setze setmanes a la guarderia perquè se li havia acabat la baixa. La lluita feminista cobreix les dones que la

repudien i les que li donen suport, va tant a favor dels drets de Soraya Sáenz, que després de parir va tornar a la feina com aquell qui diu amb els punts, com de Carolina Bescansa, que va portar-hi el nadó com a protesta. Cobreix Inés Arrimadas, que titlla la vaga feminista d'ideològica i 'partidista' i disculpa els atacs masclistes segons la ideologia o partit de qui els rebí, igual que cobreix Anna Gabriel, que, com a feminista, condemna el masclisme sobre Arrimadas per sobre de partidismes i ideologies. Aquí s'hi escauria una altra citació, aquesta de Leonard Cohen, que diu que de vegades saps de quin cantó estàs mirant simplement qui hi ha a l'altra banda.

‘Enguany, doncs, moltes feministes que mai no haviem anat a manis del 8-M sortirem de l’armari fent vaga directament, i ens manifestarem ja per sempre’. 123RF STOCK PHOTO

que ens il·luminen el camí i es trenquen la cara cada dia contra el masclistam, quan les que ens en beneficiem ens sentim dir ‘vosaltres, les feministes...’ per segona vegada i encara dubtem: ‘Jo, feminista?’, ho fem en el sentit de ‘Ui, si jo no faig res’, com volent dir ‘Ui, jo no en sóc digna’, com volent dir ‘Ui, ja voldria jo la fermesa d’una Isabel Muntané, una Marta Roqueta o una Bel Olid’, per dir tres admirades coetànies. Sobretot que no passi un dia sense que les dones dubtem de naltros mateixes.

Així, la dona de la generació

X que ja té clar de quin cantó està, es fa conscient per sempre que si avui (i no d’aquí a vint anys, o cinquanta) es pot cagar en el partit que va votar, o ha pogut treure diners del banc, o ha pogut procrear o no segons el seu gust, és perquè abans un grapat de feministes van deixar literalment la pell per facilitar-li-ho. I, pensant en aquestes valentes predecessores, i veient la feina de les activistes del nostre temps

En fi, que un dia descobreixes que aquesta indignació que has tingut sempre a dins ja estava inventada. Ets feminista, ras i curt. Com el dia que vas descobrir que aquelles altres indignacions teues també tenien un nom: antifeixisme, animalisme, ecologisme, republicanisme i anar sumant. Enguany, doncs, moltes feministes que mai no haviem anat a manis del 8-M sortirem de l’armari fent vaga directament, i ens manifestarem ja per sempre. I com en tantes altres manis, no demanarem si la feminista del costat és feminista clàssica o postcolonial o ecofeminista o transfeminista o votant d’aquell partit que naltros no votaríem mai. Per tota una vida que ens hem estat aprofitant de la lluita de les nostres companyes; perquè els ho devem a les dones de les generacions futures; perquè, mirant qui hi ha a la banda contrària, tenim molt clar on hem de ser. I perquè quan algú ens torni a parlar de ‘vosaltres, les feministes...’, l’estranyesa no sigui cap altra que la que ens faci saltar: ‘Com? Que tu no ets feminista, també?’

Vull saber qui és la meva mare

Societat En aquest reportatge, Xavier Montanyà explica com la justícia i l'església obstaculitzen el dret a la veritat en casos d'adopcions durant el franquisme

XAVIER MONTANYÀ

Una vegada més, la justícia no vol arribar fins al final en la demanda d'investigació de maternitat d'una persona adoptada durant el franquisme. La justícia i l'església catòlica impedeixen l'accés a la informació, el dret de les persones a saber la veritat.

El jutjat d'instrucció número 16 de Barcelona ha tancat el cas de M.T.V., nascuda el 15 de febrer de 1970 a la clínica San Cosme y San Damián de Barcelona, que fa anys que recorre a la justícia per saber el nom de la seva mare natural. L'any 2012, ella era entre els nou afectats que van presentar una demanda col·lectiva que es va arxivar el 2014, i es va reobrir el 2017 a petició de la defensa de M.T.V., que ha persistit a tirar endavant el procés.

Finalment, el jutge no ha acceptat l'últim recurs de la defensa de M.T.V. que demanava de prosseguir la investigació. M.T.V. portarà ara el seu cas a l'Audiència de Barcelona. Aquesta n'és la història.

L'informe de la investigació de la Unitat policíaca i judicial de la Guàrdia Civil revela l'existència d'una organització formada per la

M.T.V. de bebé. CEDIDA

La justícia i l'església catòlica impedeixen l'accés a la informació, el dret de les persones a saber la veritat

clínica San Cosme y San Damián (avui desapareguda), la Fundació Josep Figueras-OFA (Obra Familiar de Adopción) i la casa bressol Santa Isabel de las Siervas de la Pasión, amb seu al Guinardó, Barcelona, que també té filials a València, Castelló i Vigo.

La clínica San Cosme y San Damián, que havia estat en un pis de Gran Via amb Llúria, davant l'Hotel Ritz, ja no existeix, i tothom al·lega que els arxius han desaparegut. Això no obstant, la Guàrdia Civil arriba a

dues conclusions en l'informe que ha lliurat al jutge.

Primera. L'Obra Social del Sr. Josep Figueras i les Hermanas de la Pasión 'es dedicaven a l'acolliment de mares solteres per tal d'evitar que avortessin, i que la majoria d'elles renunciaven als seus fills, motiu pel qual eren adoptats, existint una relació de matrimonis interessats en l'adopció'.

Segona. 'Hi havia una estructura des del seguiment dels embarassos fins a la tra-

M.T.V., a sis anys. CEDIDA

mitació de les adopcions i la documentació que hi pugui haver ha de ser a les seus de les Germanes o de la Fundació de la família Figueras, els representants de les quals han dit (de paraula) que no la conserven'.

Amb totes les coses que ja se saben, tant per via judicial –amb declaracions d'un advocat, un ginecòleg i d'altres intervinents– com per les aportacions fetes a VilaWeb per altres dones adoptades, la qüestió més greu és que sembla que no hi ha constància documental dels noms de les

mares naturals, ni de la seva renúncia a la maternitat, i el jutge no ha volgut comprovar físicament la desaparició dels arxius, ni de la fundació de la família Figueras, ni de les Serventes de la Passió.

L'advocat de M.T.V. ha demanat al jutge que, per confirmar la sospita de la Guàrdia Civil sobre els arxius, es faci un escorcoll físic i informàtic a les seus de les dues entitats, però el jutge ha desestimat la petició i, per tant, ha tancat novament el cas, que ara es presentarà a l'Audiència de Barcelona.

Hi ha molts punts foscos en aquesta trama privada d'adopcions amb finalitats –es dedueix– cristiano-lucratives. Segons diversos testimonis, els pares adoptius podien haver pagat a la Fundació Figueras des de cent mil o dues-cents mil pessetes fins a un milió o més, ja que quan es tracta de donacions no hi ha límit.

Les monges també cobraven per la manutenció i la feina. I les noies, que a vegades també eren acollides en pisos privats fins al part, sovint les feien treballar en feines domèstiques i de neteja, sense especificar, tot i que, segons una declarant, 'els diners que cobraven eren per a elles'.

L'advocat que actuava en nom de la Fundació ha declarat al jutge que, entre 1965 i 1972, va intervenir en unes vint ocasions. 'Es personava a la clínica per parlar amb les mares biològiques, per tal de confirmar si era cert que volien renunciar als seus fills', i després anava al jutjat del registre civil per a inscriure el naixement com a 'fills de pares desconeguts' o, segons 'les normes del jutge José Peré Raluy, si sabia que la criatura seria adoptada, ja li posaven els cognoms dels futurs adoptants'.

L'advocat, que es va retirar el 1992, també diu que va destruir els seus arxius. Tot i això, al·lega que les mares signaven un paper de renúncia al metge dient que no volien revelar la seva identitat. Uns papers que, pel que sembla, tothom coincideix a dir que també han desaparegut i que ningú no pot aportar com a prova.

Durant el franquisme i fins ben entrada la transició, a

Espanya existia legalment la maternitat anònima, és a dir, el dret de la mare a ocultar la seva identitat; però a partir del 1999, la llei estableix que tots els adoptats tenen dret de saber la identitat de la mare natural.

M.T.V., com molts altres casos d'adoptats, ha topat amb la barrera d'un jutge que no vol aprofundir més en la investigació. Ella només vol saber qui era la seva mare, un dret reconegut per llei en democràcia, i no s'aturarà. Pensa arribar fins al final, apel·larà a l'Audiència i al Tribunal d'Estrasburg, si és necessari.

De moment, per M.T.V., i sense que la seva inquietud afecti el més mínim l'estimació que sent pels seus pares adoptius, com més temps passa sense obtenir la informació, més gran és la seva necessitat de saber qui era la seva mare, si és filla de mare soltera, o és un nadó robat, si té germans, germanes, etc. En definitiva, necessita saber quina és la seva família natural.

El Cas de M.T.V.

Ella va saber que era una nena adoptada amb sis o set anys, però no va ser fins molt més gran, quan va tenir fills, que es va començar a preguntar sobre les similituds dels nens amb ella i el seu marit, i va sentir la necessitat de conèixer la identitat de la seva mare natural. La seva mare adoptiva la va adreçar a les Serventes de la Passió. Hi va anar. Quan va explicar el seu cas, la monja que la va rebre va fer cara de 'una altra...!', em diu.

Ella només volia que li diguessin la identitat de sa

S'estima que podrien haver arribat a formalitzar unes dues mil adopcions els anys seixanta i setanta

Sembla que hi havia vincles entre aquests grups i l'Opus Dei. Molts assistents als curssets després van entrar a l'Obra

mare. La monja va explicar que hi havia llibres de registre d'entrada de les mares biològiques, però que no els podien ensenyar perquè s'havien compromès a no revelar la identitat d'aquestes noies, tal com volien les mares que havien donat en adopció els seus fills. 'A banda, la monja que em va atendre em va comentar que alguns noms registrats als llibres eren falsos per desig exprés de les noies, perquè no quedés rastre del seu nom real', explica M.T.V.

Va insistir-hi, però li van dir que només ho farien per ordre judicial. Una ordre que un jutge mai no ha concedit. I ja són unes quantes les persones que ho han intentat.

Què en sap, ella, de la seva adopció? La senyora Figueras va trucar a sa mare per dir-li que tenien una nena acabada de néixer, sana, perfecta, i filla d'una noia d'uns vint anys o vint-i-un. Era la descripció estàndard que solien donar a tots els pares adoptius. Diu que el senyor Figueras va anar a parlar personalment a l'oficina de la Caixa on treballava el seu pare adoptiu, i la Sra.

Figueras, al domicili familiar per lliurar-la a la mare adoptiva. Els van recomanar que anessin de seguida al registre civil per inscriure-la a nom seu. I així ho va fer.

Fa molts anys que M.T.V. batalla per saber qui és la seva mare, però de moment no troba, oficialment, cap paper que no digui 'madre desconocida'. I de les renúncies a la maternitat que suposadament es feien, no n'ha trobat ni rastre.

La trama privada cristiana del negoci de les adopcions

El matrimoni format per Josep Figueras i Montserrat Gil adjudicava nadons a matrimonis de la burgesia barcelonina, a canvi de la voluntat, que solia ser generosa, i ho feien a un ritme més ràpid i eficaç que la via oficial, per mitjà de la Maternitat. Tot quedava sota l'empara de l'església catòlica. S'estima que podrien haver arribat a formalitzar unes dues mil adopcions els anys seixanta i setanta. Molts bateigs se celebraven a l'església de la Concepció de l'Eixample i a les fotos de la cerimònia apareix

sovint el mateix matrimoni Figueras. És lògic pensar que el negoci de les adopcions, ara en forma de bateigs, també gratificats per 'la voluntat', s'estenia, com a mínim, a la parròquia de la Concepció.

Josep Figueras i Colet va morir el 30 de desembre de 1976. L'esquela de La Vanguardia Española revelava la importància cristiana del difunt. A més de familiars i membres de la Fundació, en primer lloc figuren: 'l'excel·lentíssim i reverendíssim bisbe de Mallorca, don Teodoro de Úbeda, i els seus assessors espirituals, reverends pares don Bruno Morey i don Francisco de P. Sala Arnó'.

Josep Figueras i els seus superiors pertanyien al 'Movimiento de Cursillos de Cristiandad', o 'Ultreyas', una branca catòlica ultracristiana, nascuda a Mallorca els anys quaranta, sorgida de l'organització franquista nacional-catòlica Acció Catòlica, que va ser aprovada pel papa Pau VI. La seva missió era expandir el catolicisme. El seu lema era 'De colors', i segons els documents fundacionals, els inicia-

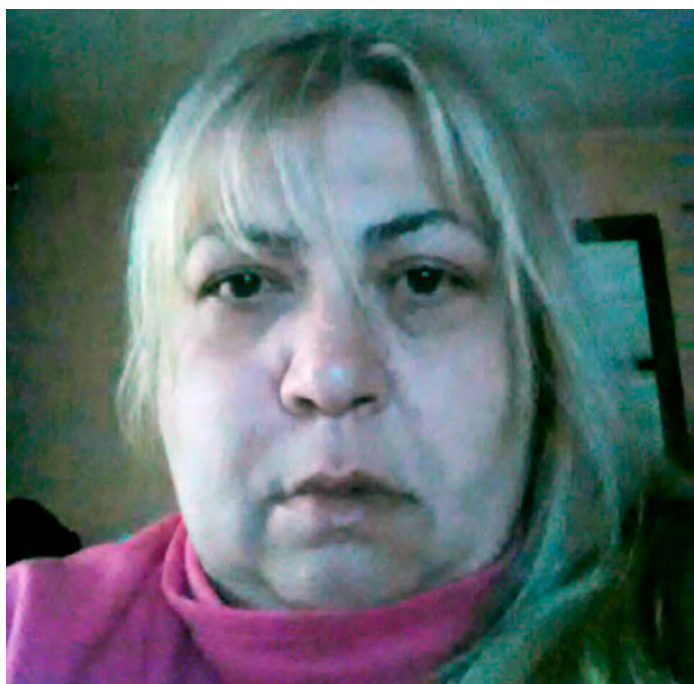
dors van ser 'nombrosos laics i alguns sacerdots il·luminats per l'Esperit Sant'. Sembla que hi havia vincles entre aquests grups i l'Opus Dei. Molts assistents als curssets després van entrar a l'Obra.

Segons diverses fonts, les relacions entre les Serventes de la Passió i la Fundació Figueras es van trencar a principi dels anys setanta, quan les monges es van assabentar que els diners que cobraven el matrimoni no revertien en elles en cap cas. Des d'aleshores, les monges van dur les noies a la clínica Lourdes, que també ha tancat. Curiosament, els qui van néixer en aquest centre, quan ho han demanat, han obtingut tota la informació sol·licitada.

Aquesta trama privada cristiana d'adopcions provinent del franquisme ja va ser apuntada, entre altres xarxes que actuaven a tota Espanya, al documental de TV3 dirigit per Montse Armengou i Ricard Belis 'Torneu-me el meu fill! Els nens robats del franquisme' (2011). Han passat set anys i les dificultats dels adoptats per a saber els

Esperanza Vallès de petita. CEDIDA

Esperanza Vallès ara. CEDIDA

seus orígens continuen essent molt grans. Particulars i associacions lluiten per saber la veritat, però la justícia no col·labora i no va al fons en les seves investigacions, ja sigui perquè al·leguen que, si era delictes, ja ha prescrit o bé per una sospitosa deixadesa a l'hora de prosseguir les

investigacions documentals.

Els responsables de la trama d'adopcions diuen que no conserven els arxius i ni la justícia ni l'església no mouen ni un dit per trobar-los.

Segons l'Associació SOS Bebès Robats, a Catalunya s'han portat 300 casos a la fiscalia, però la majoria han

estat arxivats. A l'estat espanyol, hi ha més de 30.000 casos denunciats. La xifra real és incalculable, ja que molts afectats desconeixen el seu origen adoptiu, i molts d'altres no volen remoure el passat.

En l'elaboració d'aquest reportatge, VilaWeb ha parlat amb molts dels afectats, tant fills i filles que busquen la mare com mares biològiques que busquen el fill o la filla.

Vull saber qui és la meua mare

Esperanza Vallès va néixer el 21 de maig de 1969 a la clínica San Cosme y San Damián de Barcelona. Des de petita, els pares li van dir que era adoptada. Quan va començar a tenir notícies de nadons robats va intentar esbrinar el seu origen biològic i durant molts anys només ha trobat impediments i denúncies judicials arxivades. La seva conclusió és clara: 'Jo crec que no va ser una adopció a l'ús, crec que va ser un robatori o un arranjament.'

Quan ha demanat la partida de naixement, ha comprovat que eren falsos el número d'expedient i el número de col·legiat del ginecòleg que va assistir al part. Ha constatat que el seu és un cas 'd'adopció menys plena', és a dir, que la mare biològica no volia trencar del tot el vincle amb ella. Tot i això, no hi ha manera de saber-ne la identitat.

Totes les coses que en sap, les hi ha explicades la seva tia, que és qui va pujar a la clínica a recollir-la quan va néixer. Allà l'esperaven el Sr. Figueras i dues infermeres, li van donar la criatura i li van recomanar que se n'anesin de pressa. Segons la seva

tia, els seus pares van pagar un milió de pessetes. La van batejar, com d'habitud, a la parròquia de la Concepció.

Esperanza Vallès va contactar fa anys amb les filles del matrimoni Figueras, els artífexs de les adopcions, per intentar saber el nom de la seva mare. La resposta va ser que allò que feien era una obra de caritat i que els arxius no existeixen, que es van cremar. 'Tenim el dret de saber. Volem tancar aquest capítol. Saber, si més no, qui ets i d'on vénis. En el fons, jo crec que a mi em van robar', conclou.

Un altra afectada que fa vint anys que investiga el seu origen és Maria del Mar Torregrosa, tot i que ara ja no ho fa perquè li causa molta ansietat, m'explica. També ha recorregut el mateix camí que molts dels seus companys, inclosa la via judicial. Ella ha pogut trobar el lligall de la seva adopció, on el ginecòleg escriu que la seva mare és 'una dona la identitat de la qual no revelo per secret professional'.

Les seves indagacions sobre la trama d'adopcions revelen el mateix funcionament i institucions implicades que descrivim al llarg de l'article, amb les investigacions judicials i el relat d'altres testimonis. Diu que l'any 1969, el seu pare va pagar un milió de pessetes per ella, 'una quantitat considerable si tenim en compte que a la mateixa època va comprar el pis familiar per mig milió'.

La Maria del Mar creu que les mares, les portaven a la clínica mig adormides perquè no sabessin on eren, i afegeix alguna dada nova: 'El mateix dia que ens lliuraven

als nostres pares adoptius ens batejaven. Prèviament, aquell mateix dia ens havien inscrit al registre civil amb els noms que tindriem, legalment, quan s'aproves l'adopció, vuit mesos o un any després. A mi em van donar als pares adoptius a la parròquia de la Concepció i allà em van batejar, com a la majoria. Tots els adoptats figurem en el llibre vuit de batejos de la parròquia. Allà, evidentment, no hi ha el nom de les mares biològiques, però jo crec que l'església els podria tenir, en algun arxiu especial fet a par-

tir d'associacions catòliques, ja que ells tenen l'obligació d'evitar que s'efectuïn matrimonis per l'església entre cosins o germans'.

Una altra de les afectades, Montse Alujas, afegeix com a dada que els seus pares adoptius són de Sabadell i es van haver d'empadronar a Barcelona, ja que els Figueras ho van posar com a condició. 'Segurament perquè tots els adoptats de la seva fundació es tramitessin al mateix registre civil'. Per donar-la als pares adoptius, el senyor Figueras va citar el

pare a una adreça del carrer Balmes, explica. 'El meu pare va baixar de Sabadell en taxi per més tranquil·litat, i es van trobar a l'adreça convinguda amb la senyora Figueras, al mig del carrer. Un cop allà, van entrar en una cafeteria i em van lliurar. La forma de donar-nos és rara. He parlat amb molts adoptats com jo i n'hi ha que els citaven en un cotxe, en el lloc de feina, en un bar, en una farmàcia, en un bar de carretera...'

La Montse fa vint-i-quatre anys que investiga el seu origen biològic, perquè

li sembla fonamental saber d'on ve. En el seu lligall de naixement posa que és 'filla de mare desconeguda' i, ni per la via judicial ni parlant amb les institucions implicades, no ha pogut obtenir el nom de la mare biològica. 'Les Serventes de la Passió diuen que no tenen res. Tot i això, la primera vegada que vaig preguntar em van dir que a causa d'un incendi havien perdut la informació de l'any 66 al 69. Un temps després, vaig insistir i aquesta vegada em van dir que havia estat per culpa d'una inundació, que havien perdut la informació fins més tard, el 1972. Primer, un incendi, després, una inundació. Tal qual.'

Vull saber qui és el meu fill

D'entre els afectats per aquesta xarxa cristiana d'adopcions de la burgesia de Barcelona, també hem pogut parlar amb dues mares biològiques que cerquen els seus fills des de fa molts anys. En elles de seguida aflora l'angoixa i la desesperança.

Carmen Martínez tenia quinze anys quan es va quedar embarassada. Va parir a la clínica San Cosme y San Damián el 6 de maig de 1973 i, des d'aleshores, busca la seva filla. En tants anys, ha trucat i visitat tota la gent accessible implicada en els fets. 'M'han fet fora de molts llocs per insistir. La policia m'ha tret dels jutjats plorant i m'han convidat a una tilla al bar del costat.' Ningú no ha volgut donar-li mai cap informació. Creu que va ser una nena, perquè en el seu moment algú va dir a la seva mare: 'La vostra neta ha caigut en bones mans'.

CARMEN MARTINEZ FERNANDEZ

BUSCO HIJAS

H.SAN JUAN DE DIOS

31-07-79

H.SAN COSME Y SAN DAMIAN

6-05-73

BARCELONA

Tengo: A.D.N.

‘A mi me la van robar. Jo no vaig donar mai el meu consentiment de res. Ni vaig signar cap paper. Moriré buscant la meva filla’

‘Psicològicament et marca, vas pel carrer i et fixes en les cares, busques semblances... És com un càncer que tens a dintre teu per sempre’

La Carmen està convençuda que el seu pare i el matrimoni Figueras li van prendre la criatura. Quan ja estava de tres mesos la van tancar en una torre de Vallvidrera regentada per les monges. La casa es deia ‘Villa Teresita’. Hi va viure gairebé un any. Recorda que devien ser unes catorze o quinze noies joves en estat, que treballaven cosint, feien roba de metge, de sala d’operacions, i tota mena de tasques de costura. Recorda que cobraven unes tres-cents pessetes al mes. Ella no podia sortir de la casa, però d’altres, sí. Els donava diners i li compraven roba de nadó, i d’aquesta manera ella anava fent, d’amagat, amb l’imprescindible.

‘Quan em vaig posar de part, una monja em va portar a la clínica San Cosme y San Damián. Em van adormir per parir. No vaig veure mai el meu nadó, ni vaig signar res. Jo no volia anar-me’n d’allà sense la criatura, vaig plorar i cridar i em vaig tirar a terra. Finalment, va venir una altra monja i se me’n va endur cap a ‘Villa Teresita’ una altra vegada. Vaig passar dies i dies plorant i molt nerviosa, em volien portar al psicòleg. En fi...’

Un dia, segons que explica, una monja es va apiadar d’ella i la va portar a una farmàcia que hi havia pels carrers de darrere de Correus. ‘Crec que tenien alguna relació familiar amb els Figueras. Jo vaig demanar que volia la meva filla. Per què la vols, em va dir el senyor aquell, si l’any que ve vindràs amb una altra?’

Després de tota una vida buscant, la Carmen es desespera parlant-ne: ‘A mi me la van robar. Jo no vaig donar

mai el meu consentiment de res. Ni vaig signar cap paper. Moriré buscant la meva filla’, diu, plorosa. ‘Per què no em diuen el seu nom? Si la meva filla no sap que és adoptada, no demanarà mai per mi!’

La meva mare em va arruïnar la vida

‘La meva mare es va voler treure el problema del damunt i em va arruïnar la vida’, afirma Carmen Carbonell, que, a disset anys, l’any 1975, es va quedar en estat. ‘Jo treballava des dels dotze anys en una pastisseria i, després, a El Corte Inglés i Almacenes El Águila. Hauria pogut mantenir la criatura, però no em van deixar. La meva mare va contactar amb Josep Figueras, em van tenir quatre mesos vivint amb una família de Santa Coloma que col·laborava amb ell, fins que vaig parir a la clínica San Cosme y San Damián. Sé que va ser un nen perquè una monja bona va venir a dir-m’ho, però no em va poder explicar res més perquè en va venir una altra que la va fer fora de l’habitació.’

La Carmen està convençuda que en el seu cas no hi ha acta de renúncia, tot i que recorda vagament haver vist la seva mare i dues dones signant uns papers. Com tots els afectats, ha recorregut a totes les instàncies possibles, inclosa la justícia, i ningú no li ha facilitat cap mena d’informació. ‘Jo crec que el meu va ser un nadó robat. Ens van destruir la vida a totes. Psicològicament et marca, vas pel carrer i et fixes en les cares, busques semblances... És com un càncer que tens a dintre teu per sempre’. ■

Avançament editorial 'Nou homenatge a Catalunya' de Vicent Partal

Festivals Tradició i modernitat musical es fusionen al MUD

Arts escèniques Mercat de les Flors

VilaWeb { Paper >10-11/3/2018

**D.E.S.
C.O.N.N.E.C.T.A.**

ARTS ESCÈNIQUES
GASTRONOMIA / LLIBRES / MÚSICA
CULTURA POPULAR
CINEMA / ARTS VISUALS / MUSEUS
FIRES I MERCATS

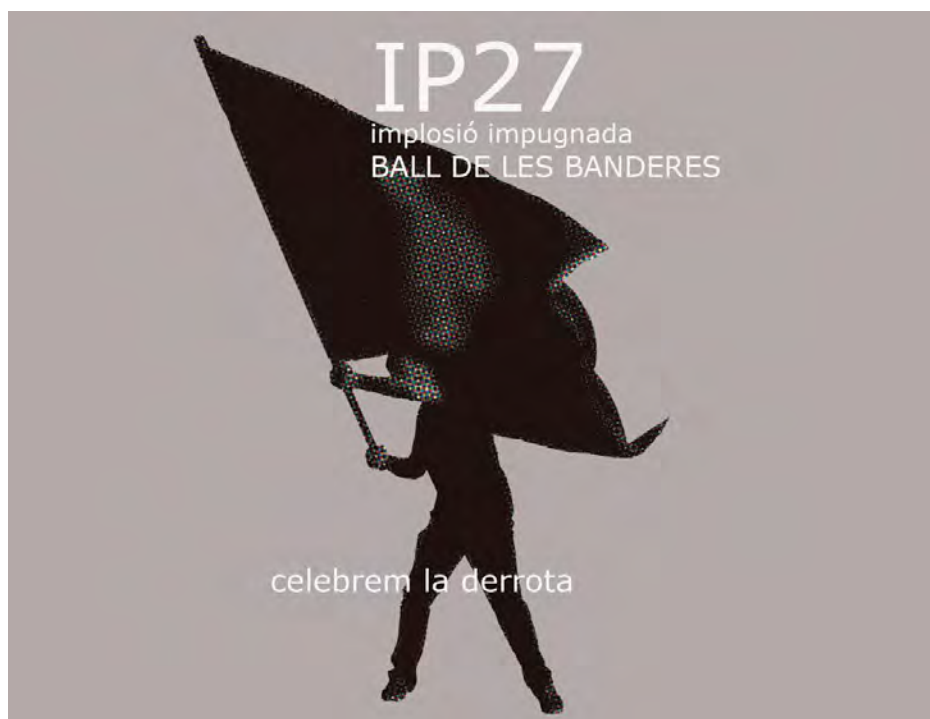
IP27
implosió impugnant
BALL DE LES BANDERES

L'artista presenta l'acció
'IP27 Celebrem la derrota.
El ball de les banderes'

RAFA TORMO OMPLI
DE BANDERES LA FAÇANA
DEL TEATRE MICALET

RAFA TORMO OMPLI DE BANDERES LA FAÇANA DEL TEATRE MICALET

Performance L'artista presenta l'acció 'IP27 Celebrem la derrota. El ball de les banderes'

Cartell de l'acció.

MICALET

REDACCIÓ

Aquest migdia, onze abanderats a ritme de tabals sortiran des del Teatre Micalet de València per recórrer el centre de la ciutat en processó. Durant l'itinerari, l'artista Rafa Tormo farà ballar les banderes, cadascuna amb una lletra brodada i conformant totes juntes la paraula 'post popular'. El guarnit es completa amb siluetes de gent fatigada sobre vellut roig. Una volta acabat el ball, les banderes s'instal·laran a la façana del Teatre Micalet fins al mes de maig.

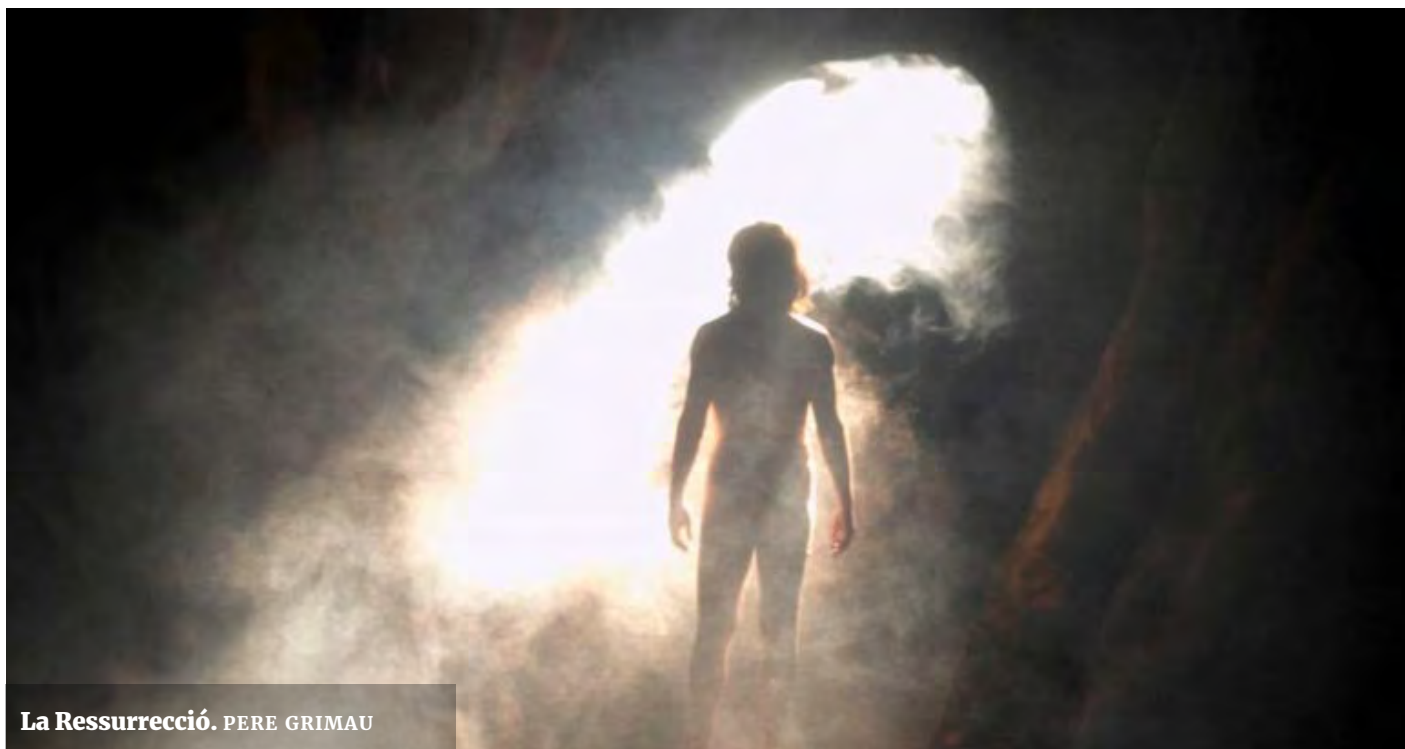
Aquesta acció artística s'anomena 'IP27 Celebrem la derrota. El ball de

les banderes' i forma part del projecte Confluències, una iniciativa del Teatre Micalet que fa convergir les arts escèniques i les plàstiques per apropar el teatre a altres disciplines artístiques. És el segon any que es fa i l'artista convidat d'enguany és el productor cultural Rafa Tormo, que farà servir la façana del Teatre Micalet com a espai artístic.

Tormo insta el públic a acceptar que vivim en una societat derrotada, on tots som plens de frustració i desànim. Per això, diu, la millor cosa que podem fer és assumir-ho i celebrar la derrota. I la millor manera de fer-ho és retent-nos un homenatge amb el ball de les banderes, seguint el model de la

festa popular que es fa a Beniarjó i que ha estat la font d'inspiració d'aquesta acció. En aquest municipi de la Safor, cada any es fa un homenatge a diverses persones del poble dedicant-los el ball de la bandera, acte central de la festivitat de Sant Marc. És una tradició única, de reminiscències florentines, que data del segle XVII. Això ha servit d'inspiració a Rafa Tormo.

Després de la cercavila i la penjada de les banderes, l'acte es completarà amb un dinar i una tertúlia amb Tormo, per tal de reflexionar sobre el missatge que hi ha darrere de la seva intervenció. Per això el dinar serà un àpat per a celebrar la derrota i la tertúlia posterior serà desanimada.

La Ressurrecció. PERE GRIMAU

LES PASSIONS D'OLESA I D'ESPARREGUERA ES RENOVEN

Tradicions A Olesa les dones hi tindran més paper i a Esparreguera hi haurà un canvi generacional del protagonista

REDACCIÓ

Poc abans de Setmana Santa, a Olesa de Montserrat i a Esparreguera van començar diumenge un cicle de representacions de la Passió de Crist que durarà fins a l'1 de maig. Però enguany els organitzadors han volgut modernitzar l'espectacle. A Olesa hi haurà més protagonisme de les dones. I a Esparreguera l'actor principal, Manel Llopart, que ha fet el paper de Jesús durant disset anys, cedeix pas a les noves generacions i serà substituït per Edmon Reynés.

Tots dos espectacles, malgrat l'origen religiós, tenen un caràcter cada vegada més professional, tot i mantenir l'arrelament en els pobles. La Passió d'Olesa, amb cinc-cents anys d'història, a part d'incorporar més personatges femenins, ha preparat una nova il·luminació i ha introduït canvis per a fer el muntatge més àgil. Esparreguera no només té nou protagonista, sinó que el vestuari també es renova i els artistes de l'escola municipal de música els encarregats de posar la banda sonora a una tradició de quatre-cents anys.

La promoció cultural de les dues Passions es fa cada any amb la col·laboració

voluntària d'unes dues mil persones, entre intèrprets, escenògrafs i col·laboradors. Els assaigs van començar a principi d'any.

Durant el mes de març, a Olesa es representarà l'obra aquest diumenge 11, el 18 i el 30 a les 10.15; i el 24 a les 17.30. A l'abril, el 8 i el 22 al matí i el 14 a la tarda. I l'última funció serà el dimarts 1 de maig. A Esparreguera es podrà veure la Passió demà mateix a les 17.00 i també el 24 a la mateixa hora. Les sessions matinals (10.30) seran diumenge que ve, divendres 30 de març i els dies 8, 15 i 22 d'abril. El 28 tornarà a haver-hi una sessió de tarda i l'1 de maig es tancarà la temporada.

TRADICIÓ I MODERNITAT MUSICAL ES FUSIONEN AL MUD

Festivals Artistes del neofolk, com ara Estas Tonne i Alisha Sufit, actuaran al Festival de Músiques Disperses de Lleida

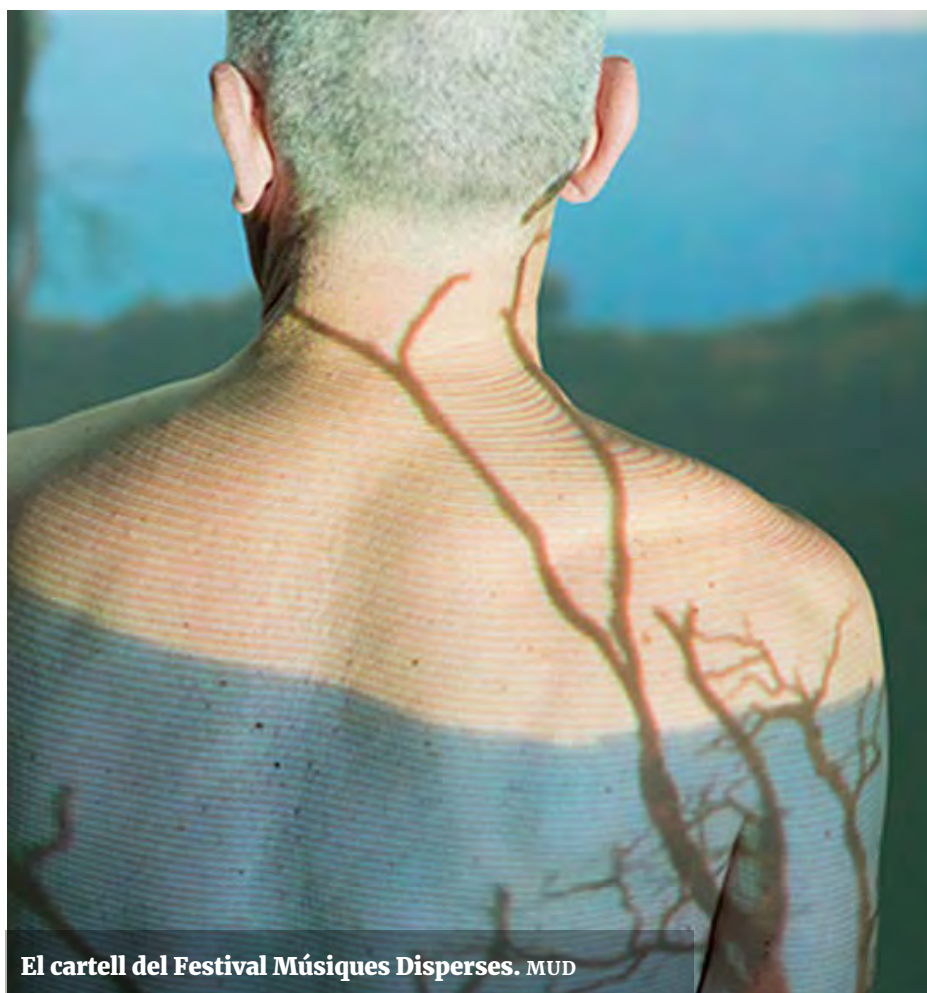
REDACCIÓ

Torna la fusió i l'experimentació al Festival de Músiques Disperses (MUD) de Lleida, un punt de trobada entre tradició i modernitat musical. El cicle ocuparà aquest cap de setmana i el dia 5 d'abril, amb artistes d'arreu exponents del neofolk.

Avui a les 21.30 al Cafè del Teatre es podrà veure un concert a càrrec del jove cantautor Ferran Palau. Palau i la seva banda, Anímic, presentaran el seu tercer àlbum i compartiran espai amb una llegenda del folk-rock: Mark Fry, que recordarà els seus inicis interpretant temes del disc de culte *Dreaming with Alice* i també algunes cançons del seu darrer treball.

Un dels reclams més importants del MUD arribarà demà a les 12.00: Alisha Sufit oferirà un concert íntim i gratuït amb Diego Armando DJ a la botiga-cerveseria Grans Records. La cantant veterana anirà acompanyada de la guitarra per interpretar cançons folk amb el seu estil personal, marcat per matisos orientals.

Demà mateix, a les 21.30, el brasiler Zé Vito actuarà al costat del gallec Baiuca al Cafè del Teatre. Ambdós artistes comparteixen el treball en el camp de la música popular. Però, així com Vito presenta unes melodies relaxants que evocuen els paisatges de l'interior del seu país, Baiuca és un amant de l'anomenada 'folktrònica', que fusiona música popular i electrònica per crear sons originals entre pandeiros i sintetitzadors.

El cartell del Festival Músiques Disperses. MUD

Però el cap de cartell de la festa de la música popular no arribarà fins diumenge. El guitarrista ucraïnès Estas Tonne actuarà a la Seu Vella de Lleida a les 20.00 en un concert d'emocions. Combinarà ritmes llatins i electrònics amb estructures clàssiques i tècnica flamenca, en una de les poques visites de l'artista al país.

Dijous 5 d'abril, a les 22.00, el duet format per Maria Arnal i Marcel Bagés farà l'actuació que de primer havia d'obrir el festival el 8 de març i que es va ajornar per donar suport a la vaga feminista. Arnal i Bagés s'han erigit en transmissors de la música popular ibèrica, amb cançoners oblidats i temes propis fets a imatge del folk més clàssic..

Un dels assajos amb Thomas Hauert. M.F.

EL COREÒGRAF **THOMAS HAUERT** EXPERIMENTA AMB LA **MÚSICA** I L'**INCONSCIENT** DELS BALLARINS A '**INAUDIBLE**'

Festivals El Mercat de les Flors oferirà l'espectacle de moviments genuïns fins demà

REDACCIÓ

El coreògraf suís-belga Thomas Hauert va presentar ahir al Mercat de les Flors l'espectacle *Inaudible*, un dels guanyadors dels Swiss Dance Awards 2017. En el muntatge, que es podrà veure fins demà, hi intervenen sis ballarins que omplen l'escenari amb moviments genuïns al ritme de la música. Tot i que Hauert marca unes estructures a seguir durant els setanta minuts d'acció, els ballarins es deixen endur per l'inconscient i pel ritme que els surt de l'interior, per improvisar dins els marges establerts.

La particularitat d'*Inaudible*, aquesta autonomia a l'hora d'interpretar, neix

de l'assimilació de la música per part dels ballarins, que tradueixen les notes individualment per crear un tot. Hauert volia invertir el fenomen conegut per *Mickeymousing*, aquella sensació que la música emfasitza els moviments dels personatges en els films. Ací els ballarins deixen anar la seva corporalitat per adaptar-se als sons.

Les músiques de l'espectacle han estat triades curosament per crear un efecte de reconeixement ràpid en el públic. Segons el coreògraf, quan tens molt interioritzada una melodia, 'la ment no l'ha d'analitzar i es percep directament'. Això també facilita la feina dels ballarins, que han de fer front a un muntatge ràpid i amb moltes capes.

El *Concerto in F*, de George Gershwin, té un caràcter insolent i enèrgic que encomana el moviment. *Ludus de Morte Regis*, del compositor contemporani Mauro Lanza, ofereix un diàleg amb la música de Gershwin a partir de veus humanes, aparells electrònics i joguines.

Hauert és un reputat ballari i coreògraf amb més de vint anys de carrera. La companyia que dirigeix, Zoo, de la qual és el fundador, és un exemple d'innovació expressiva a partir del cos, que es divideix en dos plans: l'individual i el conjunt dels ballarins. Les seves obres sovint se centren en el moviment per expressar comportaments socials, reaccions biològiques i estímuls de l'ànima en un pla holístic. ■

VERDCEL ESTRENA 'DE PLANTES, AMIGUES | AMICS' AL BARNASANTS

Festivals L'alcoià Alfons Olmo interpretarà la versió escènica del disc 'De plantes, talaies i cims (i una aroma)' a l'Auditori Barradas

REDACCIÓ

El Festival Barnasants presentarà diumenge el nou disc de VerdCel a l'Auditori Barradas de l'Hospitalet de Llobregat. Alfons Olmo s'acompanyarà de músics i amics per interpretar les cançons de l'àlbum 'De plantes, talaies i cims (i una aroma)' en un concert que ha volgut anomenar 'De plantes, amigues i amics'. A les 19.00, oferirà una sessió única que transcendirà la música.

Olmos comptarà amb la veu de Rusó Sala, la dansa d'Anna Hierro i projec-

cions de Daniel Holmo, qui ha il·lustrat el llibre que acompanya el disc i que en contextualitza les catorze cançons. També es podrà veure al concert Valen Nieto, coproductor amb Carles Dènia de l'àlbum i responsable dels arranjaments.

L'element 'terra' és l'origen de la música d'aquest disc de VerdCel, 'un treball d'arrels endins i fruits enfora', com ell mateix presenta el seu darrer treball. Es tracta d'una lenta evolució de la tradició que finalitza en sonoritats actuals. Així, Dènia, Nieto i Olmos han dotat els ritmes tradicionals d'un nou ordre harmònic que els atorga modernitat.

Penélope Cruz i Javier Bardem són Virginia Vallejo i Pablo escobar a 'Loving Pablo'. IMDB

'LOVING PABLO' ARRIBA ALS CINEMES AMB JAVIER BARDEM I PENÉLOPE CRUZ

La cinta *Loving Pablo*, que narra l'idil·li del narcotraficant Pablo Escobar amb la periodista Virginia Vallejo, acapara les mirades de cinèfils i curiosos pel rerefons real de la història. La parella formada per Javier Bardem i Penélope Cruz es posen en la pell dels protagonistes.

Loving Pablo

Direcció: Fernando León de Aranoa.
Intèrprets: Penélope Cruz, Julieth Res-trepo; Javier Bardem, Peter Sarsgaard, David Ojalvo. Gènere: Drama.

Anys vuitanta. El perillós narcotraficant Pablo Escobar manté una relació amb la periodista Virginia Vallejo al marge de les seves activitats delictives. L'idil·li, però, serà testimoni de l'ascens i la caiguda del seu imperi. El film és una adaptació del llibre autobiogràfic Amando a Pablo, odiando a Escobar, que va escriure la mateixa Vallejo.

A Wrinkle in Time*Un pliegue en el tiempo*

Direcció: Ava DuVernay. Intèrprets: Oprah Winfrey, Reese Witherspoon, Mindy Kaling; Zach Galifianakis, Chris Pine, André Holland. Gènere: Fantasia.

Quan un científic desapareix enmig d'un misteriós experiment, els seus peculiars amics entrenen un viatge per l'espai i el temps per a trobar-lo. És l'adaptació de la novel·la de Madeleine L'Engle. La directora, Ava DuVernay, va guanyar el premi a la millor direcció del Sundance 2012.

Bajo la piel del lobo

Direcció: Samu Fuentes. Intèrprets: Irene Escolar, Ruth Díaz; Mario Casas, Kandido Uranga, Josean Bengoetxea. Gènere: Drama.

Martín és un home llop solitari que viu tranquil allunyat de les persones. Un dia que ha de baixar a la vall per vendre pells, tot el seu món canvia quan coneix la nova molinera. Llavors, Martín ha de decidir si continua la seva part humana o s'abandona a l'instint salvatge.

The Death of Stalin*La muerte de Stalin*

Direcció: Armando Iannucci. Intèrprets: Olga Kurylenko, Andrea Riseborough; Steve Buscemi, Jason Isaacs, Paddy Considine. Gènere: Comèdia.

URSS, 1953. Després de la mort del dictador soviètic Stalin, els dies previs al funeral són plens de baralles, luxúries i traïcions per a aconseguir el poder absolut. La sàtira basada en la història real del tirà va ser nominada als premis BAFTA i els BIFA.

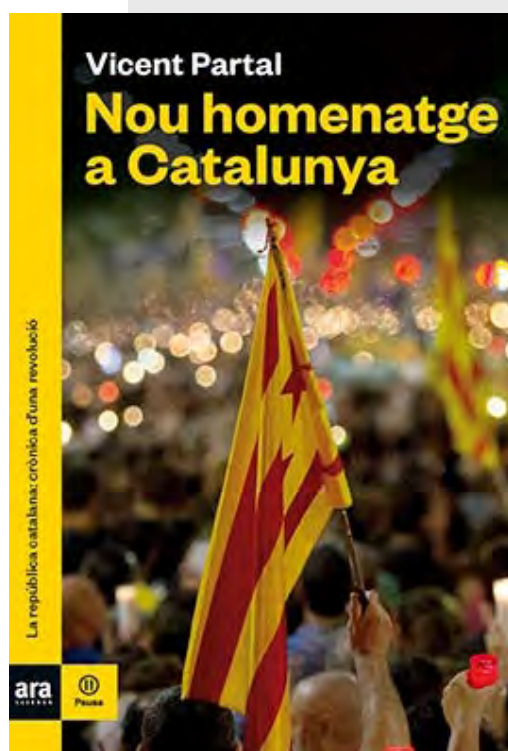
**La feina es preveia
titànica perquè
el resultat fos no
solament rigorós, sinó
també útil i al més
divulgador possible**

Joan Carles Girbés

‘NOU HOMENATGE A CATALUNYA’, EL NOU LLIBRE DE VICENT PARTAL

**El director de VilaWeb reflexiona
sobre els fets transcendentals que vivim
a Catalunya, d'on vénen i què ens pot
deparar la realitat actual · L'editor
d'Ara Llibres, Joan Carles Girbés, ens
parla del volum · En podeu llegir un
fragment**

COBERTA DEL ‘NOU HOMENATGE A CATALUNYA’,
DE VICENT PARTAL

REDACCIÓ

Com hem arribat fins ací? Què ha passat en la política i en la societat catalanes durant l'última dècada que l'ha transformada d'una manera tan profunda? El nou llibre de Vicent Partal, director de Vilaweb, *Nou homenatge a Catalunya* (Ara Llibres), entoma aquest repte des de la reflexió, aplegant i relatant els fets més recents, i traçant el camí de deu anys ençà que ens ha portat fins ací. I ho fa des de la petita història d'alguns dels seus protagonistes.

Amb *Nou homenatge a Catalunya*, Vicent Partal continua l'anàlisi de la realitat política i social que vivim aquesta última dècada, amb el seu estil tan característic, audaç i aclaridor que tan bé coneix el lector de VilaWeb que diàriament llegeix els seus editorials. En aquesta mateixa línia, Partal ha publicat *A un pam de la independència* (RBA, 2013) i *Desclassificat 9N* (RBA, 2015).

Aquest títol enceta una nova col·lecció a Ara Llibres, Pausa, que donarà veu al periodisme interpretatiu i literari per a trobar l'espai de reflexió social i política que sovint ens manca i el lector reclama. L'editor d'Ara Llibres, Joan Carles Girbés, ens parla de *Nou homenatge a Catalunya*:

«Tenim molta sort de poder lluitar, de voler lluitar, de no conformar-nos mai, de no voler ser menys si podem ser més. Tenim molta sort de saber sumar, de ser un poble, de saber posar l'interès col·lectiu tant per damunt dels interessos personals, de no preguntar a ningú d'on ve sinó on vol anar. Tenim molta sort de guanyar.» Aquestes paraules, que formen part de les últimes pàgines de *Nou homenatge a Catalunya*, les va escriure Vicent Partal a mitjan gener, quan tancàrem l'edició del volum, i reflecteixen el to esperançat, serè, propositiu i optimista que caracteritza aquesta obra, la més ambiciosa de l'autor.

La primavera del 2017, quan encara no imaginàvem els fets i les conseqüències dels atemptats de la Rambla ni del

La fotografia de coberta del llibre. ALBERT SALAMÉ

referèndum de l'1-O, havíem acordat amb Vicent Partal de fer tangible el llibre que feia anys que escrivia mentalment per respondre una qüestió central: com hem arribat fins ací? Què ha passat en la política i en la societat catalanes durant l'última dècada que l'ha transformada d'una manera tan profunda?

La feina es preveia titànica perquè el resultat fos no solament rigorós, sinó també útil i al més divulgador possible. Però les vivències, els apunts, l'ofici i la memòria permetien a Vicent Partal endinsar-se amb fluïdesa en els records, descriure els moments clau de la nostra història col·lectiva recent, contextualitzar-los adequadament i fer-los comprensibles per al lector d'avui. Així és com va anar gestant-se i creixent aquest Homenatge.

L'estructura del llibre va variar durant el procés d'escriptura i edició, seguint els viaranys polítics. El contingut s'havia d'ajustar i reajustar segons ocorrien els esdeveniments. El que mai va variar és el títol, tota una declaració orwel·liana d'intencions: *Nou homenatge a Catalunya* posa al nostre abast les claus per a entendre la política catalana actual. D'on venim i cap on ens adrecem. Comença a

un pam de la declaració d'independència i, una vegada analitzat l'octubre republicà, repassa els motius que ens hi han menat (als capítols 'Cansats de ser espanyols' i 'És el poble qui governa') i els instruments que hem fet servir: els canvis en el sistema de partits, la renovació del discurs independentista, la lluita pel control mediàtic, la batalla per la imatge exterior... Tot, per acabar en el punt amb què iniciàvem aquestes lletres de recomanació: en l'ambient festiu a la plaça de Sant Jaume el 27 d'octubre passat.

Aquest llibre inaugura dins el catàleg d'Ara Llibres la nova col·lecció Pausa, en la qual volem fer propostes periòdiques i de no-ficció literària capaces d'aprofundir de manera divulgadora en temes socials i polítics d'actualitat. Aquesta edició, que té el número de pàgina 155 esborrat per deixar constància del moment terrible que vivim, vol propiciar coneixement i debat, arguments i serenor per entendre, comprendre i pair el moment actual. I preparar-nos un poc millor per al futur que ens espera, tan incert com esperançador.

Podeu llegir un fragment del primer capítol:

«L'octubre republicà

Els barcelonins, i els turistes de tota mena i procedència, estan acostumats a passar per sota del fals pont gòtic que uneix el Palau de la Generalitat amb la Casa dels Canonges. Però no crec que siguin conscients del paper tan important que aquesta casa ha tingut i té en la política catalana. Oficialment, la Casa dels Canonges és la residència diguem-ne privada del president de la Generalitat. Però sobretot és l'espai de les reunions discretes. A la Generalitat qualsevol visita queda registrada només passar-ne la porta. Se sap qui entra i a quina hora hi entra i se sap qui n'ix i a quina hora n'ix. Hi ha el registre típic i natural d'una seu oficial pública, on ha de quedar constància de tot. Però, travessat el pont, a Canonges, les coses són diferents.

A Canonges, s'hi entra per una porta discreta i poc vistosa a peu de carrer. Al davant hi ha el Palau de la Generalitat mateix, que protegeix amb els seus murs qualsevol indiscreció. Des de fora l'aparença és molt semblant a la de les cases que l'envolten. Una porta de ferro i vidre que deixa veure una escala elegant, de pedra, que s'enfila fins el primer pis. El mosso d'esquadra que hi ha en aquella

‘Tenim molta sort de poder lluitar, de voler lluitar, de no conformar-nos mai, de no voler ser menys si podem ser més’

porta –sempre n’hi ha un de destacat– queda fora de l’angle de visió, a l’esquerra de l’edifici mirant des del carrer. Hi ha un timbre i l’has de fer sonar.

El mosso habitualment fa poques preguntes. Dius el nom i expliques que has quedat amb el president. Ell ja ho sap. Si el president et cita a Canonges és perquè vol discreció o perquè necessita sentir-se en un ambient més relaxat i natural que el despatx oficial. Però això no priva que la màquina del Palau funcione. Quan fas sonar el timbre el mosso sap perfectament que hi vas i a la porta del primer pis un dels funcionaris que hi ha al càrrec de la residència sempre està ja a l’espera, generalment amb un somriure empàtic que sorprèn agradablement. Hi ha una petita barrera de vidre al final de l’escala de pedra de dos trams, però sol estar oberta amb antelació. La secretària del president, a l’edifici que hi ha a l’altra banda del pont, avisa amb prou temps perquè el visitant tinga la sensació que saben qui és i per què hi va.

A dins, la Casa dels Canonges és un espai més natural i còmode, més informal, que no pas el Palau pròpiament dit. Amb tot, és molt difícil considerar-lo una casa, una casa habitable, vull dir. A la primera planta hi ha un parell de sales de visita i un menjador de mida discreta que serveix per dinar o sopar amb poca gent, sense formalismes. Al davant, les habitacions privades del president, un dormitori austere i impersonal i una cambra de bany estrident. Quan el franquista Juan Antonio Samaranch va ocupar el Palau com a president de la Diputació de Barcelona, va deixar la seua mà esculpida en la porta d’accés a Canonges, algun mural indigne en alguna sala del Palau i una cambra de bany pròpia d’una casa de barrets amb pretensions. Espills pertot arreu, només comprensibles pensant en l’exhibicionisme físic.

A la segona planta et fan pujar per un ascensor de l’època de la República –la

del 1931–, que fa una sensació inevitable de por. És extremadament petit i puja encara amb un sistema tan antiquat que costa de saber què passa una vegada ets dins. Quan arribes al pis de dalt, amb un cert alleujament, s’obre una estança més ampla que pot acomodar una dotzena de convidats, i una gran sala de sofàs, que s’enfonsen massa, una altra taula per a menjar i un piano, que aquests darrers temps ha estat l’instrument preferit del conseller de Sanitat, Toni Comín.

Tots els presidents de la Generalitat contemporània han fet servir amb més o menys intensitat la Casa dels Canonges. Per a afers públics que volien discrets o per a afers privats. Carles Puigdemont l’ha utilitzat més que no pas els altres perquè, no tenint casa pròpia a Barcelona, s’hi ha hagut de quedar a dormir més d’una nit. Sense gaires ganes. Al començament del mandat, el president va pensar d’anar a un hotel quan s’hagués de quedar a la capital, però finalment va desistir-ne per raons de seguretat i per l’oposició dels Mossos d’Esquadra. Per als Mossos, la Casa dels Canonges i el Palau són una fortalesa on ho tenen tot apamat i mesurat les vint-i-quatre hores del dia. Que a Puigdemont l’habitació de dormir no li fes gaire gràcia va acabar essent un argument del tot prescindible.

La setmana que va menar a la proclamació de la independència vaig visitar el president Puigdemont a la Casa dels Canonges. Era dimarts, la República es proclamaria divendres, i els rumors, les històries enverinades i la tensió eren d’una dimensió colossal. No és que jo fos un visitant assidu, ni de bon tros, però la meua relació personal amb el 130è president de la Generalitat venia de lluny. Al final dels anys vuitanta havia estat ell qui m’havia portat a escriure a El Punt, el seu diari, i havíem participat junts en diversos projectes periodístics. L’amistat

va continuar amb els anys i ell mateix la va fer pública en les diverses entrevistes i llibres que van aparèixer arran del seu nomenament com a president de la Generalitat, cosa que m’alliberava de la discreció deguda en un cas com aquest.

Relacionar-me amb una certa confiança personal amb el president va ser un canvi molt estrany per a mi, perquè no sabia com comportar-me, al principi. La meua manera d’exercir la professió periodística no ha consistit mai a treballar amb proximitat amb el poder. Amb els presidents Pujol, Maragall, Montilla i Mas, hi havia tingut unes relacions sempre cordials, però molt diferents. Amb el president Maragall, vaig compartir alguna confidència per la proximitat ideològica, i amb el president Montilla vaig col·laborar-hi un temps mentre era ministre a Madrid, per culpa de –o gràcies a– l’amistat comuna amb el professor Manuel Castells i sempre en el marc de les noves tecnologies i la política. Amb el president Mas la relació era més protocol·lària. Res a veure, en cap cas, amb la relació de dècades que m’unia amb el president Puigdemont. El fet que jo fos periodista en actiu i ell periodista dedicat a fer política ens obligava, però, a guardar una distància que habitualment tots dos sabíem controlar. Quan va ser nomenat li vaig fer arribar un missatge a través de la seua oficina i ell em va respondre, com sempre havia fet abans, per WhatsApp preguntant-me com és que ho feia tan formal, allò. Des d’aleshores vam continuar parlant per la xarxa, quan hi havia afers importants que volia aclarir o provar d’aclarir i sempre respectant la seu llibertat de respondre’m o no.

Va ser precisament per WhatsApp que vàrem quedar. Li vaig fer saber que era allà a prop i ell em va demanar si podia anar a Canonges. ‘Puc ser-hi d’ací a dos minuts’, li vaig dir...>>>

FLAM DE PÈSOLS AMB MENTA I SALSA DE CALÇOTS

La cuina de la Neus
posa en diàleg gustatiu
dos ingredients estrella de temporada

Ingredients

(per a 4 persones)
—600 g de pèsols frescs
—3 ous
—2 llesques de pa de motlle
—1/4 l de llet
—pebre, sal, mantega
—menta fresca

Per a la salsa:

—25 calçots
—50 g de parmesà
—200 g de crema de llet

NEUS CUSCÓ

Desgranem els pèsols, els bullim i els escorrem.

En un bol posem els ous, la menta ben picada, sal, pebre i una molla de pa remullada amb llet. Ho passem tot pel túrmix. Després hi afegim els pèsols.

Agafem quatre motlles individuals, els untem amb mantega i hi posem una mica de paper vegetal al fons. Omplim els motlles amb el preparat i els coem al bany maria. Els punxem per saber si són cuits.

Mentrestant, fem la salsa dels calçots: netegem els 25 calçots (ens quedem amb la part blanca). Els bullim amb aigua i sal. Els escorrem. En guardem 16 per decorar els plats (quatre per a cada plat). Amb la resta de calçots fem la salsa, amb la crema de llet, sal i pebre, tot ben triturat. Si trobem la salsa massa suau, hi afegim una mica de parmesà.

Muntem el plat: desemmotllem els flams, els posem en un plat cadascun, col·loquem quatre calçots al voltant, una mica de salsa de calçot per sobre o al costat i unes fulletes de menta per sobre.

La federació anglesa de futbol sanciona Pep Guardiola amb 22.500 euros per portar un llaç groc

Rajoy consuma la intervenció de l'educació catalana i aprova els concerts de les escoles de l'Opus

Santi Vila: 'Permeti'm que em reivindiqui noble'

Karl 'rebentaplenaris': la violència blavera es clona al Principat

Torrent ajorna el ple d'investidura fins que el Tribunal d'Estrasburg es pronunciï sobre el recurs de Sánchez

La CUP veu insuficient l'acord entre JxCat i ERC i demana temps per a poder-lo sotmetre a les bases